

*Vaikų ir paauglių
skaitybos tyrimo 2021
rezultatai*

„Vaikų ir paauglių skaitybos tyrimo 2021“ rezultatai

Ižanga	3
Mėgstamiausios ir kitos patikusios knygos	6
Mėgstamiausios knygos	7
Knygos, neturinčios tęsinių	7
Ciklai / serijos	11
Kitos patikusios knygos	14
Knygos, neturinčios tęsinių	14
Ciklai / serijos	17
Skaitybos įpročiai	21
Ar tau patinka skaityti? (5 klausimas)	21
Kaip dažnai skaitai? (6 klausimas)	23
Ar manai, kad skaitai pakankamai? (7 klausimas)	26
Skaityčiau daugiau, jei... (8 klausimas)	28
Kaip manai, ar skaityti svarbu? (9 klausimas)	31
Man skaityti – tai... (10 klausimas)	34
Kaip dažnai lankaisi bibliotekoje? (14 klausimas)	38
Kaip dažnai skaitai ne mokymosi tikslais? (15 klausimas)	42
Kaip manai, ar tavo namiškiams patinka skaityti? (16 klausimas)	45
Išrikiuok šiuos užsiėmimus pagal tai, ką tau patinka veikti labiausiai (17 klausimas)	49
Ar galėtum teigti, kad tavo tėvai / globėjai domisi, ką šiuo metu skaitai? (18 klausimas)	52
Ar pasidaliji su kažkuo savo mintimis, kai perskaitai knygą? (19 klausimas)	57
Tai, ką skaitau, dažniausiai... (20 klausimas)	61
Ar galėtum patvirtinti, kad tai, ką užduoda skaityti mokytoja, yra taip pat įdomu, kaip tai, ką pasirenki skaityti pats? (21 klausimas)	64
Aš skaitau, nes... (22 klausimas)	67
Kas turi būti knygoje, kad ji būtų įdomi? (24 klausimas)	69
Ar skaitai elektronines knygas? (25 klausimas)	72
Kokiose veiklose, susijusiose su skaitymu, norėtumei sudalyvauti? (26 klausimas)	74
Tyrimo apibendrinimas	79
Mėgstamiausios ir kitos patikusios knygos	79
Skaitybos įpročiai	80

Įžanga

„Vaikų ir paauglių skaitybos tyrimą 2021“ inicijavo ir atliko Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų ir jaunimo literatūros departamento Tyrimų ir sklaidos skyrius ir IBBY Lietuvos skyrius. Tai papildytas tradicinio kasmetinio Mėgstamiausių vaikų knygų penketukų (daugiau: <https://www.ibbylietuva.lt/megstamiausiu-knygu-penketukai/>) anketos variantas. Tyrimas atnaujintas siekiant gauti platesnius duomenis apie vaikų ir jaunimo skaitybą Lietuvoje. Tyrimo duomenys gali padėti geriau suprasti realius vaikų ir jaunimo skaitybos poreikius, šiuo metu vyraujančias skaitybos tendencijas ir vykstančius (ar nevykstančius) pokyčius, įvertinti Lietuvos situaciją platesniame kontekste bei padėti efektyviau organizuoti specialistų, dirbančių su vaikų ir paauglių skaityba, darbą. Tai pirmas tokio pobūdžio tyrimas.

Šios apklausos tikslas – išsiaiškinti, kokias knygas Lietuvos vaikai įvardija kaip mėgstamiausias ir patinkančias, kokie jų skaitybos įpročiai ir kas juos lemia.

Apklausos tikslas skyla į konkretesnes tyrimo užduotis:

1. Išsiaiškinti, kokios vyrauja vaikų mėgstamų knygų tendencijos;
2. Išsiaiškinti, kokiai daliai vaikų patinka / nepatinka skaityti ir kaip dažnai jie tai daro;
3. Išsiaiškinti, kokie vaikų skaitybos įpročiai;
4. Išsiaiškinti, kaip patys vaikai vertina skaitymą ir savo skaitybos įpročius;
5. Išsiaiškinti, kokios aplinkybės ar veiksniai juos paskatintų skaityti daugiau;
6. Išsiaiškinti, kaip dažnai vaikai renkasi skaityti knygą, palyginti su kitomis veiklomis;
7. Išsiaiškinti, ar ir kiek artimiausia aplinka (namai, mokykla) veikia vaikų skaitybos įpročius;
8. Išsiaiškinti, ar biblioteka yra lankoma vaikų vieta;
9. Išsiaiškinti, kaip koreliuoja respondentų atsakymai į skirtingus klausimus ir kokias reikšmes šios koreliacijos atskleidžia.

Tyrimo metu buvo apklausiami I-X klasių moksleiviai.

Tyrimas buvo vykdytas 2021 m. vasario 23 d.-kovo 15 d.

Tyrimo metu buvo naudojami anketinės apklausos ir lyginamosios analizės metodai. Atsižvelgiant į pandemiją, anketos buvo platinamos tik internete. Dėl šios priežasties nebuvo įmanoma užtikrinti tolygaus visų respondentų pasiskirstymo geografiniu atžvilgiu, nors tyrimo rengėjai savo ruožtu, siųsdami el. laiškus ir atlikdami skambučius, stengėsi paraginti bibliotekininkus ir pedagogus aktyviau dalyvauti šiame procese, siekdami įtraukti kuo įvairesnę vaikų ir paauglių respondentų auditoriją.

Taip pat reikia pabrėžti, kad, palyginti su ankstesnėmis apklausomis, kai vaikai pildydavo ne tik internetines anketas, tikėtina, kad pavyko sumažinti bendraklasių ir mokytojo įtaką kiekvieno vaiko atsakymams. Kita vertus, yra tikimybė, kad padidėjo tėvų, kurie tapo artimiausia aplinka per pamokas karantino metu, įtaka.

Visose diagramose ir lentelėse pateikiami rezultatai yra skaičiuojami ne nuo visos imties. Iš viso į anketos klausimus atsakė 2318 respondentų. Anketoje buvo pateiktas kontrolinis klausimas (9 klausimas „Kaip manai, ar skaityti svarbu?“ ir 23 teiginys „Aš manau, kad skaityti svarbu“), siekiant

patikrinti, ar vaikas atidžiai atsakinėja į anketos klausimus, ir apsaugoti nuo netiesos sakymo faktoriaus. Tie respondentai, kurių atsakymai į šiuos klausimus nesutapo, neanalizuoti. Taip pat buvo dalis atsakiusiųjų, kurie neatitiko tikslinės tyrimo auditorijos, pavyzdžiui, studentai, mokytojai, bibliotekininkai ir pan. Taigi dalis atsakymų buvo atmesti kaip netinkami analizuoti ir iš viso buvo operuojama **2065** respondentų atsakymais. Atsižvelgiant į kiekvieną klausimą, šis skaičius gali kisti, kadangi ne į visus klausimus buvo privaloma atsakyti.

Tie klausimai, į kuriuos atsakymai buvo atviri, buvo sisteminami išskiriant reikšminius žodžius.

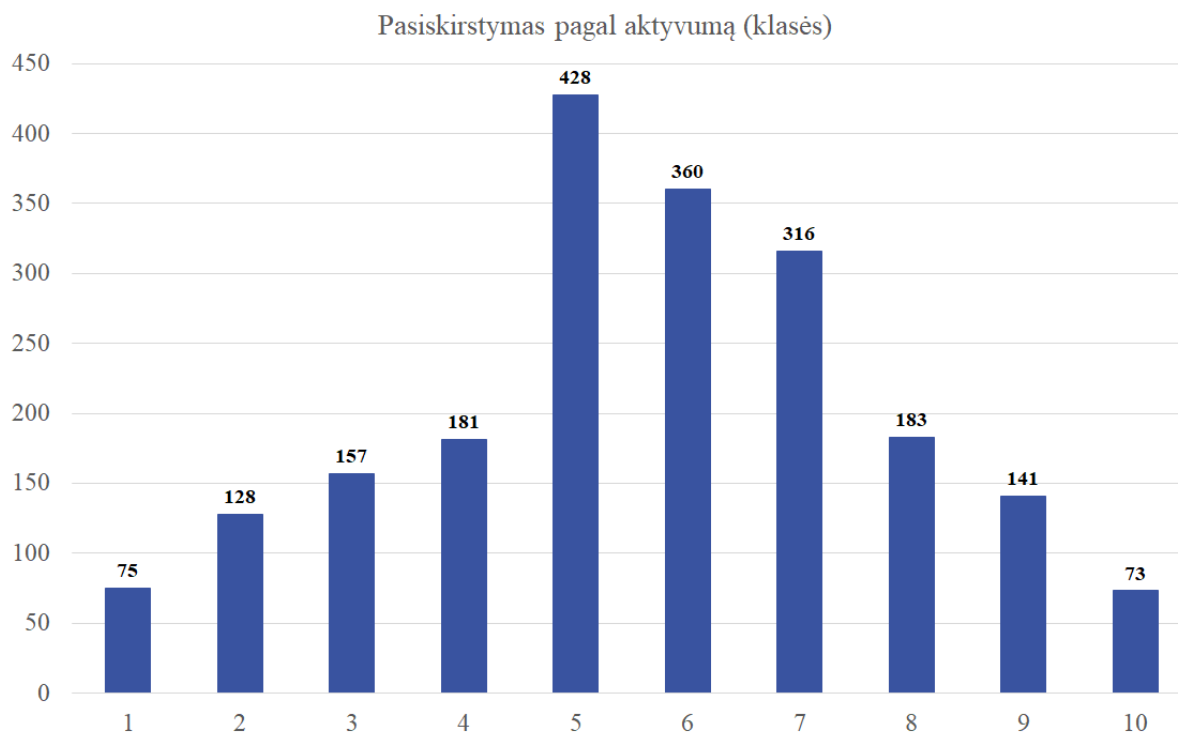
Pabrėžtina, kad analizuojant nuspręsta operuoti tik šio tyrimo duomenimis (išskyrus tyrimo dalį, kur aptariamos vaikų mėgstamos knygos – ten iš dalies atsiremama į ankstesnes Mėgstamiausių vaikų knygų penketukų įžvalgą), t. y. nesiekama įvertinti šio tyrimo rezultatų kitų tyrimų kontekste.

Visi gauti duomenys analizuojami trimis pjūviais: pagal lytį, amžių ir gyvenamąją vietą. Gyvenamoji vieta apklausos rengėjų suskirstyta pagal šiuos pjūvius: 10 apskričių ir jų administraciniai centrai (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Alytus, Utena, Telšiai, Tauragė, Šiauliai, Panevėžys, Alytus). Analizuojant grafikuose atskiri administraciniai centrai-miestai neatsispindi ir pateikiami bendra intimi.

Atsakymai į anketos klausimus iliustruojami grafikais.

58,84 proc. į anketas atsakiusiųjų nurodė, kad yra mergaitės / merginos, 37,29 proc. – kad berniukai / vaikinai, 3,87 proc. savo lyties nepanoro atskleisti.

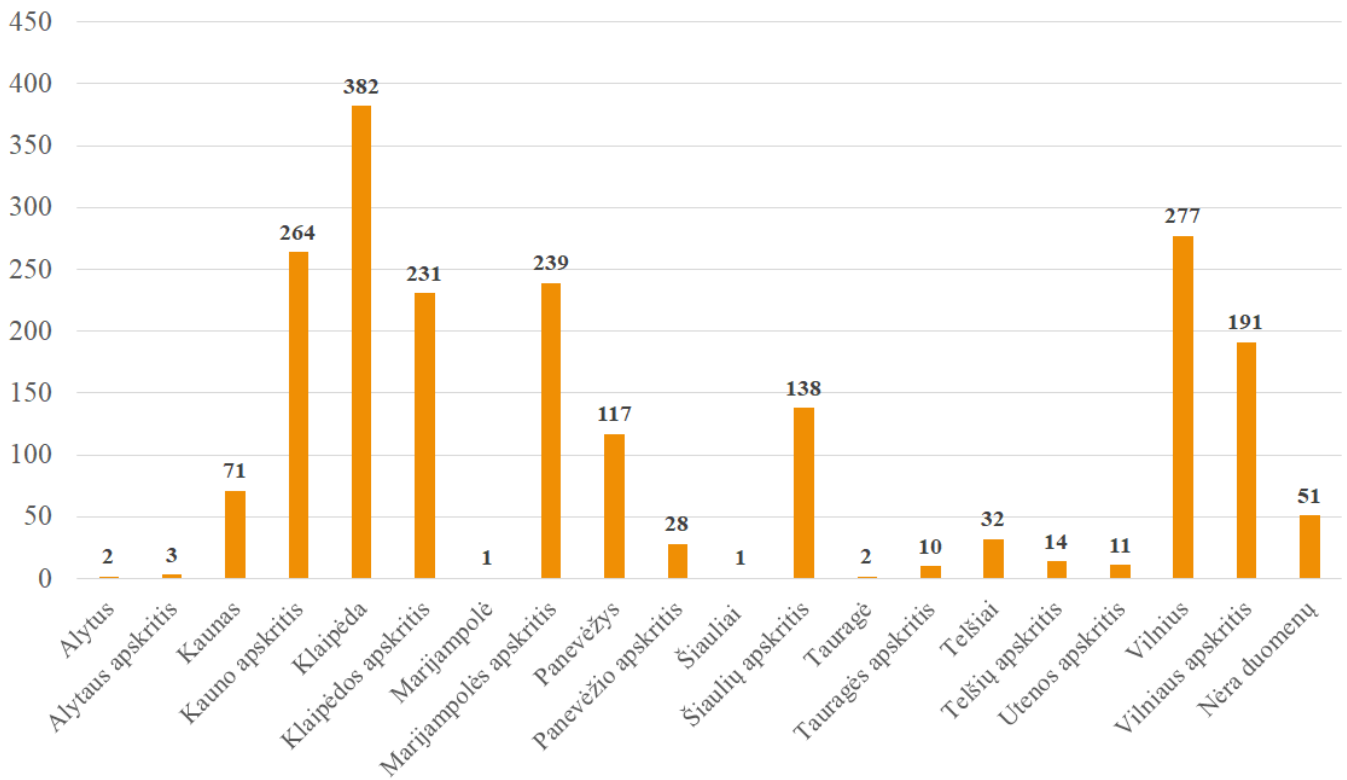
Aktyviausi buvo penktokai, taip pat aktyvūs buvo šeštokai ir septintokai, mažiausiai aktyvūs – pirmokai ir dešimtokai.

1 grafikas

Kalbant apie geografinį pasiskirstymą, aktyviausi buvo Klaipėdos miesto mokiniai. Taip pat aktyvūs buvo Vilniaus miesto, Kauno apskrities, Marijampolės apskrities, Klaipėdos apskrities ir Vilniaus apskrities respondentai. Labai vangiai dalyvavo Panevėžio, Telšių, Utenos, Tauragės apskričių gyventojai. Vos keletas ar tik vieno atsakymo buvo sulaukta iš Alytaus ir jo apskrities, Marijampolės, Šiaulių, Tauragės miestų. Iš viso nedalyvavo Utenos skaitytojai.

Pasiskirstymas pagal aktyvumą (apskritis ir apskričių centrai)

2 grafikas

Akivaizdu, kad tyrimo dalyvių aktyvumas nepriklausė nuo miesto didumo ar galimai net technologinių priemonių prieinamumo (turint galvoje, kad vyrauja nuomonė, jog didmiesčių vaikai turi geresnę galimybę naudotis informacinėmis technologijomis). Tai yra pagrindinis faktorius, kuris neleidžia tyrime daryti labai apibendrintų išvadų – tyrimas tolygiai neapima viso geografinio ploto.

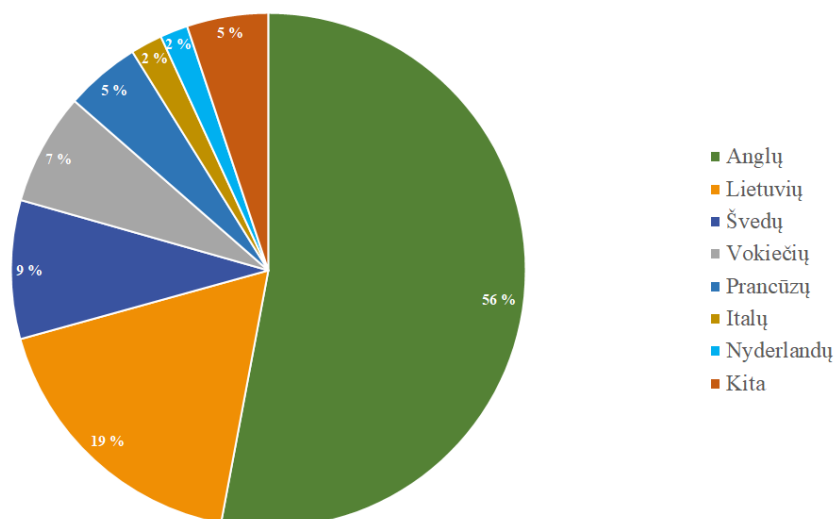
Mėgstamiausios ir kitos patikusios knygos

Skaitytojų buvo prašoma įvardyti knygas dvejose kategorijose: *mėgstamiausią knygą*, nurodant tik vieną labiausiai patikusią knygą, ir *kitas patikusias knygas*, perskaitytas praėjusiais metais. Pastarojoje galima buvo nurodyti neribotą skaičių patikusių kūrinių atsitiktine tvarka – t. y. knygų reitinguoti pagal tai, kurios patiko labiausiai, prašoma nebuvo. Prašymas įvardyti mėgstamiausią knygą yra naujas, iki šių metų buvo prašoma tiesiog išvardyti visas patikusias knygas (dar anksčiau – išvardyti jas reitinguojant). Toks sprendimas priimtas darant prielaidą, kad nurodyti vieną pačią mėgstamiausią knygą vaikui yra lengviau, taip pat nenorint apriboti prašant įvardyti konkretų patikusių knygų skaičių, kuris apriboja arba kaip tik įpareigoja įrašyti ne taip patikusias knygas tik tam, kad būtų užpildytas reikalaujamas sąrašas.

Apklauskos organizatoriai abiejose kategorijose leidinius suskirstė į dvi dalis: *knygos, neturinčios tęsinių ir ciklai / serijos* (į šią kategoriją priskirtos ir tos knygos, kurių rinkinį sudaro tik dvi knygos). Pačių respondentų to daryti prašyta nebuvo. Neretai vaikai nurodo tik kurią nors vieną ar kelias (o ne visas) ciklo knygas, todėl nuspręsta jas išskirti, kadangi nebūtų teisinga pateikti visą ciklą kaip respondento mėgstamą. Jeigu respondentas įvardija, kad patiko visas knygų ciklas, atitinkamai kiekviena ciklo knyga gauna po balą ir skaičiuojama į bendrą reitingą. Todėl anketos rengėjai dažniausiai pateikia du kategorijos *ciklai / serijos* sąrašų variantus – pirmame atsispindi bendra tam tikro viso ciklo vieta tarp kitų ciklo vietų, antrame matome, kaip pasiskirstė konkrečios vienos ar kitos ciklo knygos vieta tarp kitų knygų. Laikantis seniau sudaromų sąrašų tradicijų, ir šio tyrimo atveju pateikiamos penkios daugiausia balsų surinkusios knygos (arba ilgesnis sąrašas, jeigu knygos surinko vienodai balsų). Kai kur plačiau pakomentuojama ir tai, kokios knygos liko už penketuko ribų. Analizuojant knygas klasių atžvilgiu, pateikiami keturi variantai: 1–10, 1–4, 5–8 ir 9–10 klasės. Analizuojant kūrinius lyties ir gyvenamosios vietos atžvilgiu, nurodomi 1–10 kl. knygų sąrašai. Taip pat pateikiami bendri 1–10 kl. lietuvių autorių knygų sąrašai, pateikiamas arba tik pakomentuojamas jų pasiskirstymas lyties atžvilgiu.

Reikia paminėti, kad ne visi vaikai aiškiai nurodė knygų pavadinimus arba neatsakė išvis. Tokių buvo 249 respondentai mėgstamiausios knygos kategorijoje ir 396 respondentai kitų patikusių knygų kategorijoje. Taip pat pateikiame bendrą visų vaikų įvardytų knygų statistinį pasiskirstymą pagal kalbas:

Pasiskirstymas pagal kalbas

3 grafikas

Daugiau nei pusė (56 proc.) paminėtų knygų yra verstos iš anglų kalbos. Antroje vietoje rikiuojasi lietuvių autorių knygos, tačiau tai tik 19 proc. Kaip rodo statistika, kasmet Lietuvoje išleidžiamų knygų vaikams ir paaugliams originalioji kūryba pastaruoju metu vidutiniškai sudaro apie 30 proc. visų knygų¹, taigi vaikų skaityboje šis santykis mažesnis. Bendras šio grafiko vaizdas kardinaliai nesiskiria nuo bendro leidybos paveikslo ir tikrai yra panašus. Be anglų, nemažai turime vertimų iš vokiečių kalbos, taip pat populiarios knygos, verstos iš prancūzų, kiek mažiau – iš italų, nyderlandų kalbų. Kaip rodo tyrimas, vaikai tikrai labai mėgsta švedų literatūrą (net 9 proc. paminėjimų) – iš šios kalbos vertimų paprastai sulaukiame kiek mažiau, tad į tai leidyklos galėtų atkreipti didesnę dėmesį.

Kitų kalbų knygos sudaro tik apie 5 proc. Į juos įeina vaikų minėti vertimai iš kitų skandinavų šalių – suomių, norvegų, danų, taip pat lenkų, ispanų, graikų ir kt. kalbų. Žinoma, pasitaikė ir vertimų iš tokių kalbų kaip latvių, čekų, slovėnų ir pan., tik tai daugiau pavieniai minėjimai.

Mėgstamiausios knygos

Knygos, neturinčios tęsinių

1481 respondentas paminėjo knygas, neturinčias tęsinių, kaip mėgstamiausias. Šį sąrašą sudaro 629 knygų pavadinimai. Buvo paminėta 461 autorius. Taip pat respondentai paminėjo 16 knygų anglų kalba ir vieną vadovėlį.

Bendras visų respondentų **(1–10 kl.)** mėgstamiausių **knygų, neturinčių tęsinių, penketukas** atrodo taip:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
2. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
3. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
4. Lindgren, Astrid. Emilis iš Lionebergos
5. Frank, Ana. Dienoraštis

Jau kuris laikas „Mažasis princas“ ir „Pepė Ilgakojinė“ yra penketukų senbuviai. Knyga „Tarp pilkų debesų“, kaip bus matyti vėliau, populiaru tarp vyresniųjų, o „Emilis iš Lionebergos“ į penketukus papuola periodiškai arba būna netoli jo ribos. Tarp pirmąsias dvi vietas užėmusių knygų – vos kelių balų skirtumas. Tik keliais balais nuo penktosios vietos atsiliko M. Twaino „Tomo Sojerio nuotykių“, D. Walliamso „Močiutė plėšikė“, kiek didesnis atotrūkis – K. Borutos „Baltaragio malūnas“ ir J. Vilės ir L. Itagaki „Sibiro haiku“.

1–4 kl. penketukas:

1. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
2. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
3. Lindgren, Astrid. Emilis iš Lionebergos
4. Janosch. Panama labai graži
5. White, Elwyn Brooks. Šarlotės voratinklis

¹ Daugiau: <https://www.ibbylietuva.lt/naujienos/2020-metu-vaiku-knygu-leidybos-diagnoze-knygos-yra-super/>

Taigi pradinukai itin mėgsta A. Lindgren knygas. „Panama labai graži“ ir „Šarlotės voratinklis“ anksčiau likdavo už penketuko ribos, šiomet jos – tarp mėgstamiausių (ko gero, tai galima būtų sieti su kitokiu amžiaus grupių skirstymu – anksčiau buvo skiriami tik du pjūviai: 1–6 kl. ir 7–10 kl.).

5-8 kl. penketukas:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
2. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
3. Frank, Ana. Dienoraštis
4. Twain, Mark. Tomo Sojerio nuotyčiai
5. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė

Vyresnieji „Pepė Ilgakojinę“ jau renkasi rečiau, vis dėlto į penketuką ši knyga dar patenka. Tarp tokio amžiaus vaikų skaitinių atsiranda jau Rutos Sepetys „Tarp pilkų debesų“, Anos Frank „Dienoraštis“ bei Marko Twaino „Tomo Sojerio nuotyčiai“.

9-10 kl. penketukas:

1. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
2. Boruta, Kazys. Baltaragio malūnas
3. Wilde, Oscar. Dorianas Grėjaus portretas
4. Grušas, Juozas. Meilė, džiazas ir velnias
5. Morris, Heather. Aušvico tatuiruotojas

Šios amžiaus grupės penketukas labai skiriasi nuo bendrojo. Matome, kad sutampa tik vienas kūrinys – R. Sepetys „Tarp pilkų debesų“, kuris čia pirmoje vietoje. Vyresniųjų vaikų penketukuose įprasta matyti programinės literatūros knygų – yra jų ir dabar. Pavyzdžiui, „Baltaragio malūnas“ penketuke – jau įprastas reiškinys. Puiku, kad paaugliai gerai atsiliepia apie šį ir kai kuriuos kitus programinės literatūros kūrinius, nes vis tik dauguma jų sulaukia neigiamos skaitytojų reakcijos. Pirmąkart tarp penkių mėgstamiausių pateko Naujosios Zelandijos autorės H. Morris knyga „Aušvico tatuiruotojas“, pasakojanti autentišką vieną iš daugelio Holokausto istorijų. Pastebėta, jog Holokausto, Antrojo pasaulinio karo, tremties temomis paaugliai šiuo metu itin domisi.

Bendri 1-10 kl. lietuvių autorių kūriniai:

1. Boruta, Kazys. Baltaragio malūnas
2. Vilė, Jurga; Itagaki, Lina. Sibiro haiku
3. Gudonytė, Kristina. Ida iš šešėlių sodo
4. Vaitkevičiūtė, Daiva. Trise prieš mafiją
- 5-11. Grušas, Juozas. Meilė, džiazas ir velnias
- 5-11. Paltanavičius, Selemonas. Maži ežiuko sapnai
- 5-11. Račickas, Vytautas. Gyveno kartą Lukošiukas
- 5-11. Dirgėla, Tomas. Vytautas Didysis „Žalgirio“ arenoje
- 5-11. Šidlauskas, Virgis. Ulfas ir stebuklinga barzda
- 5-11. Zarambaitė, Ignė. Juodavandeniai
- 5-11. Kaunaitė, Unė. Laiškai Elzei

5 vietą dalijasi net 7 kūriniai. Tenka konstatuoti, kad tik dvi pirmosios knygos sulaukė dar šiek tiek daugiau skaitytojų dėmesio, kitos minėtos gana retai, palyginti su užsienio rašytojų kūriniais, patekusiais į penketukus. Taip pat jeigu palyginsime užsienio ir lietuvių 1-10 kl. sąrašus, pamatysime, kad į lietuvių autorių sąrašą pateko gerokai daugiau kūrinų, skirtų mažesniems skaitytojams, nors, tiesa, tai iš esmės nulėmė vienodas 5 vietą užėmusių knygų minėjimas. Be to, vaikams rašančių lietuvių autorių yra tiesiog daugiau nei rašančių paaugliams.

Sąrašė matyti, be abejonės, garsūs lietuvių vaikų literatūros vardai, paprastai nominuoti ar laimintys įvairius apdovanojimus. Kaip ir praėjusiais metais², sąrašė sutinkame Tomą Dirgėlą ir Ignę Zarambaitę. Pastarosios autorės knyga „Juodavandeniai“ yra vienintelė knyga, kuri dalyvavo paskutiniuose „Metų knygos rinkimuose“, nors įprastai matyti gerokai ryškesnė šios akcijos įtaka vaikų pasirinkimams, ypač jaunesnių.

Įdomu, kad nėra nė vieno autoriaus, kurio tarp mėgstamiausių būtų patekę ne vienas, o keli kūriniai, nors sąrašas ilgas.

Berniukų / vaikų 1-10 kl. lietuvių autorių kūriniai:

1. Boruta, Kazys. Baltaragio malūnas
2. Vilė, Jurga; Itagaki, Lina. Sibiro haiku
3. Dirgėla, Tomas. Lukas Šiaudelis deda iš viršaus
4. Dirgėla, Tomas. Vytautas Didysis „Žalgirio“ arenoje
5. Vaitkevičiūtė, Daiva. Trise prieš mafiją

Mergaičių / merginų 1-10 kl. lietuvių autorių kūriniai:

1. Vilė, Jurga; Itagaki, Lina. Sibiro haiku
2. Gudonytė, Kristina. Ida iš šešėlių sodo
3. Kaunaitė, Unė. Laiškai Elzei
4. Zarambaitė, Ignė. Juodavandeniai
5. Paltanavičius, Selemonas. Maži ežiuko sapnai

Žiūrint į mėgstamiausių lietuvių autorių penketukų pasiskirstymą pagal lytį matyti, kad kartojasi tik viena knyga – „Sibiro haiku“, taigi nuomonės labai išsiskiria. Berniukams itin patinka T. Dirgėlos knygos, mergaitės prioritetą skiria autorėms moterims.

Bendras Berniukų / vaikų 1-10 kl. mėgstamiausių knygų penketukas atrodo taip:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
2. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
3. Lindgren, Astrid. Emilis iš Lioneborgos
4. Lindgren, Astrid. Ronja plėšiko duktė
- 5-6. Twain, Mark. Tomo Sojerio nuotyčiai
- 5-6. Boruta, Kazys. Baltaragio malūnas

² Daugiau su praėjusių metų vaikų mėgstamomis knygomis galima susipažinti čia: <https://www.ibbylietuva.lt/naujienos/sauja-saldainiu-ir-prezidentai-2019-m-vaiku-megstamiausiu-knygu-penketukai/> <https://www.ibbylietuva.lt/naujienos/2019-metu-megstamiausiu-paaugliu-7-10-kl-knygu-penketukai/>

Bendras **Mergaičių / merginų 1-10 kl.** mėgstamiausių knygų penketukas atrodo taip:

5. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
6. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
7. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
8. Frank, Ana. Dienoraštis
9. Walliams, David. Močiutė plėšikė

Žvelgiant į bendrus visų respondentų atsakymus pagal lytį, galima pamatyti, kad berniukų ir mergaičių penketukai gana skirtingi – kartojasi tik dvi knygos: „Mažasis princas“ ir „Pepė Ilgakojinė“. Kiek nustebina tai, kad Davido Walliamso knyga atsiranda ne berniukų, o mergaičių sąrašė – paprasčiau tai labiau berniukų mėgstamas autorius bei tokio tipo knygos. 4-5 vietas berniukų mėgstamiausių knygų sąrašė dalijasi net trys knygos, surinkusios vienodai balsų. Sąrašė matome net 3 vienos garsiausių pasaulio rašytojų, metai iš metų skaitomos ir Lietuvoje, Astridos Lindgren knygas, taigi akivaizdu, kad penketuką nulėmė jaunesnių klasių moksleivių balsai. Šiame penketuke favorite tapo ir bendro visų klasių penketuko favorite – knyga „Mažasis princas“, kuri mergaičių penketuke taip pat labai aukštai – antroje vietoje. Beje, matyti, kad lietuvių autorių kūriniai, deja, nėra iš tolo nesivaržo su mėgstamiausiomis vaikų užsienio autorių knygomis.

Tarp berniukų taip pat dėmesio susilaukė D. Defoe „Robinzonas Kruzas“, K. Borutos „Baltaragio malūnas“, A. Lindgren „Broliai Liūtaširdžiai“, mergaičių – M. Burgess „Heroinas“, M. Morpurgo „Karo žirgas“, H. Morris „Aušvico tatuiruotojas“.

Apskričių centruose dominuoja šis penketukas:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
2. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
3. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
4. Lindgren, Astrid. Emilis iš Lionebergos
5. Walliams, David. Močiutė plėšikė

Apskirtyse dominuoja šis penketukas:

1. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
2. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
3. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
4. Frank, Ana. Dienoraštis
5. Morris, Heather. Aušvico tatuiruotojas

Apskirtyse itin mėgstamos jau daugelyje penketukų pasirodžiusios istorinės tematikos knygos – Anos Frank „Dienoraštis“ ir H. Morris „Aušvico tatuiruotojas“. Apskričių centruose labiau išsiskiria A. Lindgren knygos – čia jų dvi.

Ciklai / serijos

568 respondentai paminėjo ciklą kategorijos leidinius. Šį sąrašą sudaro 320 knygų pavadinimų. Buvo paminėti 106 skirtingi autoriai.

Sprendžiant iš šių respondentų skaičių, matyti, kad tikrai nemažai vaikų mėgsta skaityti knygų ciklus, serijas, trilogijas ir pan. Visa tai paaiškinti, ko gero, galėtume paprastai – perskaičius vieną serijos dalį paprastai norisi perskaityti ir kitas. Taip pat pastebėtina, kad neretai vaikų replikuojama, klausiama, kodėl išverstos ne visos kurio nors ciklo dalys. Vis dėlto, kaip jau aptarta anksčiau, apskritai apklausoje dominuoja knygos, neturinčios tęsinių.

Bendras visų respondentų mėgstamiausių **ciklų** penketukas atrodo taip:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Webb, Holly. Gyvūnų istorijos
4. Flanagan, John. Žvalgo mokinys
5. Bradley, Kimberly Brubaker. Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą

Nors lyginti su praėjusių metų duomenimis sunku, kadangi pernai nebuvo sumuojamas bendras 1–10 kl. penketukas (iki šiol buvo daromi atskiri tyrimai tarp 1–6 kl. ir 7–10 kl. mokinių), bet kai ką galima pastebėti. Absoliutus ciklus turinčių knygų lyderis – „Haris Poteris“ serija, taip pat itin mėgstama ir „Nevykėlio dienoraščio“ serija, kuri tarp 1–6 klasių dominavo praėjusiais metais. Visos penketuko knygos yra tos pačios, kaip ir minėtos pernai, jeigu žvelgtume į abu praėjusių metų sąrašus. Dilogija „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“ vyresniųjų penketuke pernai figūravo antroje vietoje.

Taip pat vaikai dažnai minėjo ir šias serijas: Paulo van Loono serijas „Vilkolakiukas Dolfas“ ir „Siaubų autobusas“, Davido Walliamso „Blogiausi pasaulio vaikai“, Knisterio „Ragana Lilė“, Tomo Dirgėlos „Domas ir Tomas“.

Šiame penketuke nėra nė vienos knygos, kurią praėjusiais metais į penketuką reitingavo 1–7 klasių mokiniai.

Bendras visų respondentų **(1–10 kl.)** mėgstamų **kitų knygų ciklų** penketukas atrodo taip:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Išminties akmuo
2. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Paslapčių kambarys
3. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Seni laikai
4. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Azkabano kalinys
- 5–6. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Žiemos sąspūstai
- 5–6. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Karštos vasaros dienos

Jeigu žvelgsime į konkrečias ciklų knygas, kurios sulaukė daugiausia balsų, pamatysime, kad, be abejonės, tai yra pirmųjų dviejų bendrų ciklų vietų dalys.

1-4 kl. ciklų penketukas:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Webb, Holly. Gyvūnų istorijos
4. Loon, Paul van. Vilkolakiukas Dolfas
- 5-6. Dirgėla, Tomas. Domas ir Tomas
- 5-6. Walliams, David. Blogiausi pasaulio vaikai

Pradinukų penketuke matome knygų ciklus, kurie liko už bendro visų klasių penketuko ribų: Paulo van Loono „Vilkolakiukas Dolfas“, Davido Walliamso „Blogiausi pasaulio vaikai“, Tomo Dirgėlos „Domas ir Tomas“. Pirmasis trejetukas identiškas bendram penketukų sąrašui.

1-4 kl. ciklų knygų penketukas:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Išminties akmuo
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Karštos vasaros dienos
3. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Seni laikai
4. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Ilga kelionė
- 5-6. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Grėsmingas kamuolys
- 5-6. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Žiemos spąstai

Šiame penketuke aiškiai dominuoja „Nevykėlio dienoraščio“ dalys.

5-8 kl. ciklų penketukas:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Bradley, Kimberly Brubaker. Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą
4. Flanagan, John. Žvalgo mokinys
5. Ohlsson, Kristina. Stiklo vaikai

Šios amžiaus grupės penketuke atsirado 1-4 kl. neminėtos knygos „Žvalgo mokinys“, „Stiklo vaikai“ ir „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“, tačiau visų penketukų pirmosios favoritės lieka tos pačios.

5-8 kl. ciklų knygų penketukas:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Išminties akmuo
2. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Paspapčių kambarys
3. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Seni laikai
4. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Žiemos spąstai
5. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis. Sniego tvirtovės

Kaip matyti, šiame penketuke didesnę įtaką įgauna „Haris Poteris“ serijos knygos, tačiau penketukas išlieka toks pats bendrų ciklų atžvilgiu.

Labai įdomu, kad būtent 9-10 kl. susidomėjimas tęsinius turinčiomis knygomis labai reikšmingai krinta. Labai ilgas sąrašas ciklinių knygų teturi po vieną paminėjimą. Dėl šios priežasties pateikiame **9-10 kl. ciklų** mėgstamiausių knygų trejetuką (ir nepateikiame atskirų ciklų dalių sąrašo):

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Meyer, Stephenie. Saulėlydis
3. Aveyard, Victoria. Raudonoji karalienė

Kaip matyti, „Hario Poterio“ serija vis dėlto lyderiauja net ir tarp vyriausių respondentų (taip pat buvo ir praėjusiais metais, nors, kaip minėta, buvo sudarytas 7-10 kl. sąrašas). Tačiau kitos dvi pozicijos naujos ir, pavyzdžiui, praėjusių metų tyrimo mėgstamiausių knygų sąrašų viršūnėse neminėtos.

1-10 kl. lietuvių autorių ciklų kūriniai:

1. Dirgėla, Tomas. Domas ir Tomas
2. Landsbergis, Vytautas V. Arklys Dominykas
3. Žutautė, Lina. Kakė Makė
4. Vaitkutė, Neringa. Tamsa, kuri prabudo
5. Vaitkutė, Neringa. Klampynių kronikos

Žvilgtelėję į mėgstamiausių lietuvių autorių ciklus, matome, kad aiškiai lyderiauja „Domo ir Tomo“ serija, parašyta T. Dirgėlos, kuris yra vienintelis autorius, minimas ir knygų, neturinčių tęsinių sąrašė. Visi kiti autoriai nauji, o ypač išsiskiria N. Vaitkutė, kurios itin mėgstamos net dvi knygų serijos. Įdomu, nes į praėjusių metų lietuvių autorių penketukus pateko tik vienas šiame sąrašė minimas autorius – Tomas Dirgėla (tiesa, buvo imama visų kūrinių imtis, neskirstant į ciklus ir ne ciklus).

Apskritai, kaip ir knygų, neturinčių tęsinių, atveju, lietuvių autoriai minimi palyginti retai. Dėl to gana varganai atrodo šie sąrašai žiūrint pagal lyties pjūvį – vėlgi daug knygų paminėtos tik po kartą. Berniukai, žinoma, dažniausiai mini „Domo ir Tomo“ seriją, taip pat Domo Ausčio seriją „Mergiotė ir mirusi kalba“ (bendrame penketuke ji neatsiranda) bei N. Vaitkutės „Klampynių kronikas“. Mergaitės labiau linkusios skaityti tęsinius turinčias lietuvių autorių knygas ir itin dažnai išskiria V. V. Landsbergio knygas apie Arklį Dominyką, „Kakės Makės“ seriją, N. Vaitkutės „Tamsa, kuri prabudo“ seriją, nors, tiesa, patinka joms ir „Domo ir Tomo“ knygos.

Berniukų / vaikinų 1-10 kl. kitų mėgstamų knygų, turinčių tęsinius, penketukas atrodo taip:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Flanagan, John. Žvalgo mokinys
4. Loon, Paul van. Siaubų autobusas
5. Loon, Paul van. Vilkolakiukas Dolfas

Šis penketukas beveik toks pats, kaip ir praėjusiais metais, tik šiomet Knisterio „Raganą Lilę“ pakeitė Paulo van Loono „Siaubų autobusas“. Kaip matyti, sąrašė rikiuojasi knygos, kurias tikrai galima būtų pavadinti berniukų literatūra. Yra čia ir lengvesnio turinio ir formos knygų, tačiau, pavyzdžiui, „Žvalgo mokinio“ serija jau kelia didesnių skaitymo iššūkių. Toliau seka šios serijos: Davido Walliamso „Blogiausi pasaulio vaikai“, Johno Flanagano „Brolija“, Knisterio „Ragana Lilė“ ir kt. Atskirų ciklų knygų šiuo atveju išskirti neverta – ten absoliučiai figūruoja tik „Nevykėlio dienoraštis“.

Mergaičių / merginų 1-10 kl. kitų mėgstamų knygų, turinčių tęsinius, penketukas atrodo taip:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Webb, Holly. Gyvūnų istorijos
3. Bradley, Kimberly Brubaker. Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą
4. Russell, Rachel Renée. Prietrankos dienoraštis
5. Ohlsson, Kristina. Stiklo vaikai

Šiomet, palyginti su praėjusiais metais, iš sąrašo iškrita Somano Chainanio „Gėrio ir blogio mokykla“ bei atsirado nauja – K. Ohlsson „Stiklo vaikai“. Palyginti su berniukų penketuku, matyti, kad kartojasi tik viena serija – „Haris Poteris“. Berniukų mėgstamas „Nevykėlio dienoraštis“ mergaičių penketuke liko pirmas už ribos – šeštas. Tačiau panašaus pobūdžio knyga, tik labiau orientuota į mergaites – „Prietrankos dienoraštis“, – rikiuojasi aukščiau. Iškart po penketuko taip pat eina Kieros Cass „Atrankos“ serija, mėgstamesnė vyresnių mergaičių, taip pat Suzanne'os Collins „Bado žaidynės“. Pastebėtina, kad distopinė literatūra – jau kurį laiką itin mėgstamas paauglių žanras.

Kaip ir berniukų penketuko atveju, nėra prasmės pateikti atskirų dalių penketukų – čia dominuoja vien „Haris Poteris“ knygos.

Geografiniu atžvilgiu didelių skirtumų nematyti – skiriasi tik vienu kūrinium. Apskričių centrai labiau mėgsta minėtąją K. Ohlsson seriją, kuriai skyrė trečiąją vietą, o apskritys – „Prietrankos dienoraštį“, užėmusį ketvirtąją poziciją. Kartojasi šios knygos: „Haris Poteris“, „Nevykėlio dienoraštis“, „Žvalgo mokynys“ ir „Gyvūnų istorijos“.

Kitos patikusios knygos Knygos, neturinčios tęsinių

1702 respondentai paminėjo knygų, neturinčių tęsinių, kategorijos leidinius kaip kitas patikusias knygas. Šį sąrašą sudaro 1132 knygų pavadinimai. Buvo paminėti 785 skirtingi autoriai. Įvardyta 19 knygų anglų kalba.

Bendras visų respondentų **(1-10 kl.)** kitų mėgstamų **knygų, neturinčių tęsinių**, penketukas atrodo taip:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
2. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
3. Twain, Mark. Tomo Sojerio nuotyčiai
4. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
5. Vilė, Jurga; Itagaki, Lina. Sibiro haiku

Pirmoje vietoje puikuoja ta pati knyga, kurią vaikai įvardijo ir kaip pačią mėgstamiausią – „Mažasis princas“, taigi galima tvirtai teigti, kad knyga ypač ryškiai figūruoja vaikų skaityboje. Taip pat kartojasi dar dvi knygos: „Pepė Ilgakojinė“, kuri šiame penketuke pakyla iš trečiosios į antrąją vietą, ir „Tarp pilkų debesų“, kuri čia tik ketvirta (mėgstamiausių knygų sąrašė ji užima antrąją vietą). Naujos knygos – „Tomo Sojerio nuotyčiai“ (ji kitame sąrašė liko septinta) ir lietuvių autorių kūrinys „Sibiro haiku“, vis dar išliekanti populiari tarp skaitytojų nuo pat 2018-ųjų. Ji vaikų buvo įvardyta kaip antra mėgstamiausia lietuvių autorių knyga, o čia pasirodo ir bendrame penketuke.

Vaikai dar dažnai mini šias knygas: D. Walliamso „Močiutė plėšikė“, A. Lindgren „Emilis iš Lioneborgos“, „Mažylis ir Karlsonas, kuris gyvena ant stogo“, „Padaužų kaimo vaikai“, Eleanoros H. Porter „Poliana“. Williamo Shakespeare'o „Romeo ir Džiuljeta“ ir Oscaro Wilde'o „Doriano Grėjaus portretas“, žinoma, išskyla dėl vyriausiųjų balsų.

1-4 kl. penketukas:

1. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
2. Preussler, Otfried. Vaiduokliukas
3. Lindgren, Astrid. Emilis iš Lioneborgos
4. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
5. Walliams, David. Močiutė plėšikė

Pirmoji pradinukų paskirta vieta kitoms mėgstamoms knygoms nesiskiria nuo pačios jų mėgstamiausios, tai – „Pepė Ilgakojinė“, kuri nuo antrosios vietos atsiplėšusi beveik dvigubai. „Emilis iš Lioneborgos“ šiame penketuke taip pat užima tą pačią vietą – trečiąją, o „Mažasis princas“ krenta iš antrosios į ketvirtąją. Mažesniųjų skaityboje, pasirodo, svarbi Otfriedo Preusslerio knyga „Vaiduokliukas“, taip pat paskutinėje vietoje matome ir mažųjų mėgstamo Davido Walliamso knygą.

Žvilgtelėjus į sąrašo tęsinį, galima pamatyti, kad ir toliau dominuoja A. Lindgren knygos: „Lota iš Pramušgalvių gatvės“ ir „Padaužų kaimo vaikai“, taip pat minėtųjų O. Preusslerio „Plėšikas Hocenplocas“, D. Walliamso „Demonė dantistė“. Minima ir tokia klasika kaip „Alisa Stebuklų šalyje“, „Juodasis gražuolis“.

5-8 kl. penketukas:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
2. Twain, Mark. Tomo Sojerio nuotykių
3. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
4. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
5. Vilė, Jurga; Itagaki, Lina. Sibiro haiku

Šio amžiaus vaikai vienbalsiai mėgsta „Mažąjį prinčą“ – jis pirmas tiek šiame sąrašė, tiek tarp mėgstamiausių knygų. Neabejingi jie ir garsiajam kūriniai „Tarp pilkų debesų“. Taip pat ši vaikų grupė, kaip ir pradinukai, dažnai mini A. Lindgren knygas, tačiau daug balsų gauna ir tokie kūriniai, kurių pradinukai nemini išvis: „Tiltas į Terabitiją“, „Aplink Žemę per 80 dienų“, „Amžinieji Takiai“ ir kt.

9-10 kl. penketukas:

1. Wilde, Oscar. Doriano Grėjaus portretas
2. Shakespear, William. Romeo ir Džiuljeta
3. Šeinius, Ignas. Kuprelis
4. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
5. Boruta, Kazys. Baltaragio malūnas

Tarp vyresniųjų kitų knygų pasirinkimų matome tris knygas, kurios buvo įvardytos ir kaip pačios mėgstamiausios. Tai vėlgi programiniai kūriniai, o ši amžiaus grupė išsiskiria iš kitų grupių lietuvių autorių gausa.

Bendri 1-10 kl. lietuvių autorių kūriniai:

1. Vilė, Jurga; Itagaki, Lina. Sibiro haiku
2. Boruta, Kazys. Baltaragio malūnas
3. Račickas, Vytautas. Gyveno kartą Lukošiukas
4. Opolskaitė, Daina. Ir vienąkart, Riči
- 5-8. Daciūtė, Evelina; Kiudulaitė, Aušra. Laimė yra lapė
- 5-8. Una, Rebeka. Atjunk
- 5-8. Sruoga, Balys. Dievų miškas
- 5-8. Šeinius, Ignas. Kuprelis

Kaip ir mėgstamiausių knygų atveju, pirmasis ketvertukas aiškus, o penktąją vietą dalijasi daugiau knygų – nuo knygos mažesniesiems („Laimė yra lapė“) iki kūrinių vyresniesiems. Aiškiai išsiskiria „Sibiro haiku“, kuri nuo antrosios vietos atsiplėšė daugiau nei du kartus. Mėgstamiausių knygų lietuvių autorių penketuke aiškiai dominuojančios knygos nematėme – ten pirmosios dvi vietos pasidalijo po vienodai balų. Palyginti su šiuo sąrašu, kartoja tik dvi knygos – jos abi pirmame dvejetuke, tik apsikeitė vietomis. Rebekos Unos ir Dainos Opolskaitės kūriniai buvo minimi ir praėjusiais metais. Kiek stebina, kad sąrašė nematome tokių rašytojų kaip T. Dirgėla, N. Vaitkutė, kuriuos vaikai dažniau minėjo prie mėgstamiausių.

Žiūrint į šį sąrašą lyčių pjūviu, kuris šiuo atveju atskirai nepateikiamas, matyti, kad aiškiai išsiskiria „Sibiro haiku“, kuri tiek mergaičių, tiek berniukų sąrašė atsiplėšusi nuo kitų knygų gana smarkiai. Berniukai išskiria liaudies pasakas, taip pat Kęstučio Kasparavičiaus knygas, o mergaičių sąrašė dažniau minimos knygos: „Baltaragio malūnas“, „Laimė yra lapė“, „Atjunk“. Apskritai mergaitės daug dažniau nei berniukai įvardija lietuvių autorių knygas kaip mėgstamas, nors vis tiek tai yra gana reta žvelgiant į visą respondentų imtį.

Bendras **berniukų / vaikinų 1-10 kl.** kitų patikusių knygų penketukas atrodo taip:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
2. Twain, Mark. Tomo Sojerio nuotyčiai
3. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
4. Vilė, Jurga; Itagaki, Lina. Sibiro haiku
- 5-6. Lindgren, Astrid. Padaužų kaimo vaikai
- 5-6. Preussler, Otfried. Vaiduokliukas

Bendras **mergaičių / merginų 1-10 kl.** kitų patikusių knygų penketukas atrodo taip:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas Mažasis princas
2. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
3. Sepetyt, Ruta. Tarp pilkų debesų
4. Twain, Mark. Tomo Sojerio nuotyčiai
5. Wilde, Oscar. Dorianas Grėjaus portretas

Ir berniukų, ir mergaičių favoritas – „Mažasis princas“, kuris pirmoje vietoje ir bendrame penketuke. Prisiminkime – mėgstamiausių knygų sąrašė situacija labai panaši, taigi šį klasikinį kūrinį galime laikyti apskritai didžiausia vaikų favorite. Pastebėtina, kad penketukai labai panašūs, vis dėlto kiek stebina tai, kad būtent berniukai daug dažniau mini „Sibiro haiku“, kurio merginų penketuke net

nėra, taip pat A. Lindgren knygas. Šiuose penketukuose visai neminimos kelios knygos, kurios pateko į mėgstamiausių knygų penketukus: „Baltaragio malūnas“, „Močiutė plėšikė“, Anos Frank „Dienoraštis“, kelios A. Lindgren knygos.

Apskričių centruose dominuoja šis ciklų penketukas:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
2. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
3. Twain, Mark. Tomo Sojerio nuotyčiai
4. Vilė, Jurga; Itagaki, Lina. Sibiro haiku
5. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų

Apskirtyse ciklų penketukas atrodo taip:

1. Saint-Exupéry, Antoine de. Mažasis princas
2. Lindgren, Astrid. Pepė Ilgakojinė
3. Sepetys, Ruta. Tarp pilkų debesų
4. Lindgren, Astrid. Mažylis ir Karlsonas, kuris gyvena ant stogo
5. Twain, Mark. Tomo Sojerio nuotyčiai

Matome, kad visoje Lietuvoje vaikai mėgsta jau daug kartų minėtą „Mažąjį princą“ ir „Pepę Ilgakojinę“. Rutos Sepetys knyga „Tarp pilkų debesų“ daug skaitomesnė apskrityse, t. y. mažesniuose miestuose, o Marko Twaino „Tomo Sojerio nuotyčiai“ – apskričių centruose, tačiau abi knygos minimos abiejuose penketukuose. Apskrityse nefigūruoja ir „Sibiro haiku“, o štai centruose ji 4-oje vietoje. Tiesa, šios knygos visai nematėme prie mėgstamiausių knygų penketukų.

Ciklai / serijos

792 respondentai paminėjo ciklų kategorijos leidinius kaip kitas patikusias knygas. Šį sąrašą sudaro 553 knygų pavadinimai. Buvo paminėti 144 skirtingi autoriai. Palyginti su mėgstamiausiomis knygomis, čia matome gerokai daugiau paminėjimų, tačiau tai susiję su tuo, kad vaikai galėjo įvardyti neribotą skaičių jiems patikusių kitų knygų.

Bendras visų respondentų **(1-10 kl.)** kitų patikusių knygų **ciklų** penketukas atrodo taip:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Webb, Holly. Gyvūnų istorijos
4. Bradley, Kimberly Brubaker. Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą
5. Knister. Ragana Lilė

Sąrašas beveik identiškas mėgstamiausių knygų penketukui – kartojasi pirmos trys pozicijos, o iš viso – net 4 knygos. Mėgstamiausių knygų sąrašė toliau sekė „Žvalgo mokinys“ ir „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“, kuris šiame sąrašė liko 4-tas. Nauja knyga – „Ragana Lilė“, kuri anksčiau likdavo už penketuko ribų. Kitos dažnai vaikų minėtos serijos: „Prietrankos dienoraštis“, „Stiklo vaikai“, „Žvalgo mokinys“, P. van Loono knygos „Vilkolakiukas Dolfas“ ir „Siaubų autobusas“.

Bendras visų respondentų (1-10 kl.) kitų mėgstamų **ciklų knygų** penketukas:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Išminties akmuo
2. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Paslapčių kambarys
3. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Azkabano kalinys
4. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Ugnies taurė
5. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris ir Fenikso brolija

Visą penketuką okupavo „Hario Poterio“ serija. Nenuostabu, kad pirmoje vietoje – pirmoji ciklo knyga.

Pažiūrėkime, kaip pasiskirstė knygos klasių pjūviu.

1-4 kl. ciklų penketukas:

1. Webb, Holly. Gyvūnų istorijos
2. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
3. Knister. Ragana Lilė
4. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
- 5-6. Žutautė, Lina. Kakė Makė
- 5-6. Loon, Paul van. Vilkolakiukas Dolfas

Mažiausiųjų pasirinkime „Harį Poterį“ įveikė „Gyvūnų istorijos“. Kaip mėgstamiausią ciklą ši amžiaus grupė įvardijo tik trečioje vietoje. Naujai paminėtą penketuke matome „Raganą Lilę“ ir „Kakę Makę“, o, palyginti su minėtu penketuku, nebėra T. Dirgėlos „Domo ir Tomo“ bei D. Walliamso „Blogiausi pasaulio vaikai“ serijų. Šiame sąrašė – net keturios knygos, kurios įvardytos ir bendrai visų respondentų. Mėgstamiausių ciklų sąrašuose matėme beveik atvirkščią situaciją.

1-4 kl. ciklų knygų penketuko atskirai nepateikiame, kadangi labai daug knygų surinko vienodą balsų skaičių. Kad įvardytume penkias vietas, reiktų minėti net 20 knygų pavadinimų. Pirmauja čia „Nevykėlio dienoraščio“ dalys priemaišiu su „Hario Poterio“ serijos knygomis.

5-8 kl. ciklų penketukas:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Bradley, Kimberly Brubaker. Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą
4. Ohlsson, Kristina. Stiklo vaikai
- 5-7. Russell, Rachel Renée. Prietrankos dienoraštis
- 5-7. Webb, Holly. Gyvūnų istorijos
- 5-7. Flanagan, John. Žvalgo mokins

Žvelgiant į visus rezultatus matyti, kad patys didžiausi „Hario Poterio“ skaitytojai – būtent ši amžiaus grupė. Taip pat ši grupė iš esmės nulėmė ir K. B. Bradley kūrybinių iššėlimą į bendrą respondentų penketuką. Net trys knygos dalijasi 5-tą vietą. Išskyrus „Gyvūnų istorijū“ ir „Prietrankos dienoraščio“ serijas, visos kitos knygos randasi ir mėgstamiausių penketuke. Pirmos trys vietos – identiškios. Tiesiog kaip iš vadovėlio susidėjo šios amžiaus grupės **ciklų knygų** penketukas – čia

matome visas penkias „Hario Poterio“ knygas iš eilės. Mėgstamiausių knygų sąrašuose ši serija taip stipriai nedominavo, su ja tolygiai konkuravo „Nevykėlio dienoraščio“ knygos.

Analogiška situacija, kaip ir mėgstamiausių knygų ciklų atveju, yra ir čia: susidomėjimas tęsinius turinčiomis knygomis tarp **9-10 kl.** moksleivių labai menkas. Sąrašas knygų, kurios buvo paminėtos daugiau nei vieną kartą, irgi identiškas, tik apsikeitė pirmoji ir antroji vietos:

1. Meyer, Stephenie. Saulėlydis
2. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
3. Aveyard, Victoria. Raudonoji karalienė

1-10 kl. lietuvių autorių ciklų kūriniai:

1. Žutautė, Lina. Kakė Makė
2. Dirgėla, Tomas. Domas ir Tomas
3. Savickytė, Ramunė. Adelės dienoraštis
4. Landsbergis, Vytautas V. Arklys Dominykas
5. Vaitkutė, Neringa. Tamsa, kuri prabudo

Šiame sąrašė pirmą kartą matome „Adelės dienoraštį“, visos kitos knygos buvo minimos ir prie mėgstamiausių lietuvių autorių serijinių knygų. Išskirti galima būtų tik tai, kad čia „Domą ir Tomą“ pirmoje vietoje pakeitė „Kakė Makė“.

Kadangi, kaip jau minėta anksčiau, lietuvių autoriai tikrai nesusilaukia didelio dėmesio, palyginti su užsienio autoriais, daug išvadų negalima daryti žvelgiant į berniukų ir mergaičių penketukus. Akivaizdu tik tai, kad berniukai gerokai labiau mėgsta T. Dirgėlos seriją, o mergaitės – „Kakę Makę“. Jos vienintelės paminėjo ir R. Savickytės seriją.

Berniukų / vaikinų 1-10 kl. kitų mėgstamų ciklų penketukas:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Knister. Ragana Lilė
4. Flanagan, John. Žvalgo mokinys
- 5-6. Loon, Paul van. Siaubų autobusas
- 5-6. Dirgėla, Tomas. Domas ir Tomas

Net keturias šio sąrašo knygas matome ir mėgstamiausių serijinių knygų penketuke. Naujai pasirodo „Ragana Lilė“, kuri čia net trečioje vietoje, ir „Domas ir Tomas“. Pirmosios dvi vietos – identiškos. Taip pat berniukai mini šias serijas: „Brolija“, „Blogiausi pasaulio vaikai“, „Vilkolakiukas Dolfas“.

Žvelgdami į atskiras serijų knygas matome, kad pirmos trys vietos – pirmos „Hario Poterio“ serijos knygos, tuomet įsiterpia „Nevykėlio dienoraštis. Ilga istorija“ ir vėl grįžtama prie kitų knygų apie garsųjį burtininką.

Mergaičių / merginų 1-10 kl. kitų mėgstamų ciklų penketukas:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Webb, Holly. Gyvūnų istorijos
4. Russell, Rachel Renée. Prietrankos dienoraštis
- 5-6. Bradley, Kimberly Brubaker. Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą
- 5-6. Ohlsson, Kristina. Stiklo vaikai

Įvardydamos kitas mėgstamiausias knygas, mergaitės gerokai dažniau minėjo „Nevykėlio dienoraščio“ seriją, kuri čia net antroje vietoje – mėgstamiausių penketuke jos išvis nėra. Visos kitos knygos kartojasi. Taip pat nuo penktosios vietos mažai atsiliko „Kakės Makės“ serija.

Atskirų serijų knygų pjūviu matome pasikartojantį dalyką – visas „Haris Poteris“ knygas iš eilės. Apskritai tai rodo, kad ši serija visuose pjūviuose būna labai atsiplėšusi balsų persvara nuo kitų minimų knygų.

Apskričių centrų ciklų penketukas:

1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Webb, Holly. Gyvūnų istorijos
4. Ohlsson, Kristina. Stiklo vaikai
5. Žutautė, Lina. Kakė Makė

Apskričių ciklų penketukas:

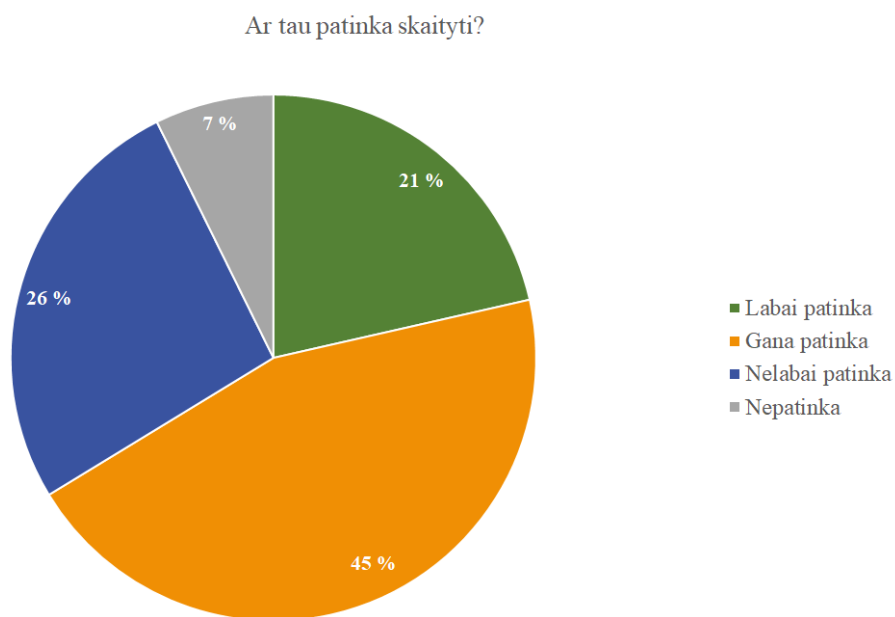
1. Rowling, Joanne Kathleen. Haris Poteris
2. Kinney, Jeff. Nevykėlio dienoraštis
3. Webb, Holly. Gyvūnų istorijos
4. Bradley, Kimberly Brubaker. Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą
- 5-6. Russell, Rachel Renée. Prietrankos dienoraštis
- 5-6. Knister. Ragana Lilė

Didelių skirtumų, žvelgdami į mėgstamas vaikų knygas apskričių centruose ir apskirtyse, nematome – trys pirmosios vietos vienodos. Apskričių centrų skaitytojais, atrodo, šiek tiek labiau mėgstamos mistinės istorijos ir „Kakė Makė“, na, o apskričių – istorinę tematiką ir pramoginę literatūrą.

Skaitybos įpročiai

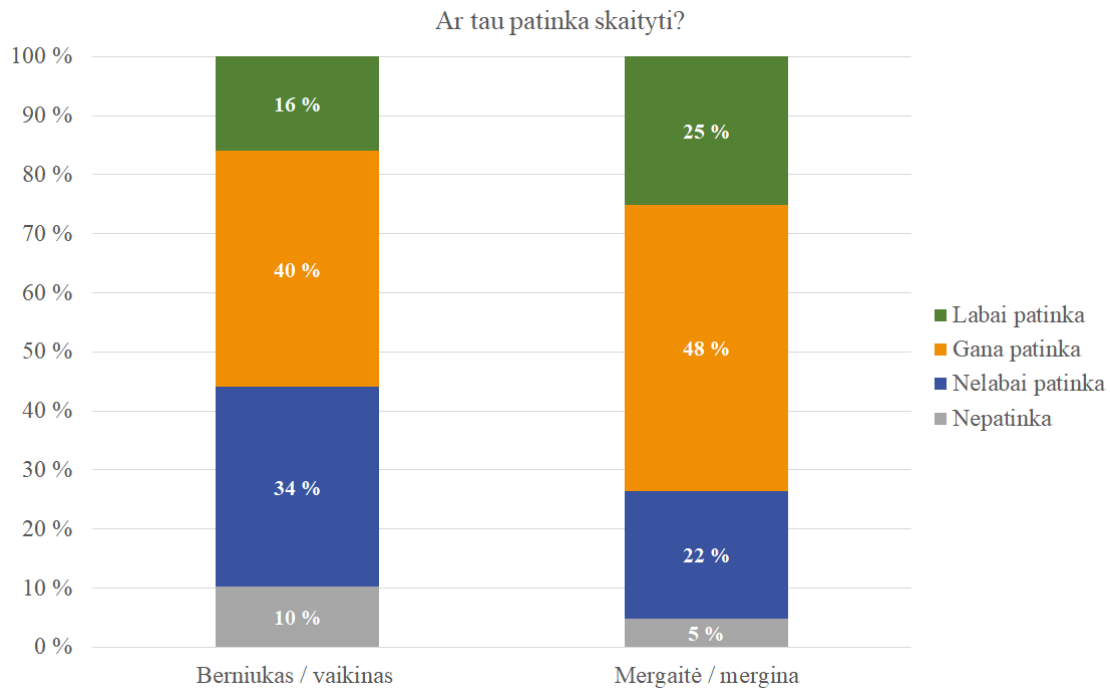
Ar tau patinka skaityti? (5 klausimas)

Vaikų buvo klausiama, ar jiems patinka skaityti. Kiek daugiau nei penktadalis (21,45 proc.) respondentų atsakė, kad jiems *labai patinka* skaityti. Beveik pusė (44,84 proc.) teigia, kad jiems *gana patinka* skaityti, 26,39 proc. – kad *nelabai patinka*, ir tik 7,31 proc. atsakiusiųjų *nepatinka* skaityti išvis. Taigi didesnei daliai apklaustųjų vaikų (66,2 proc.) patinka skaityti. Taigi gerokai daugiau nei pusę respondentų visgi galime laikyti skaitytojais, kurie skaito su didesniu ar kiek mažesniu malonumu.

4 grafikas

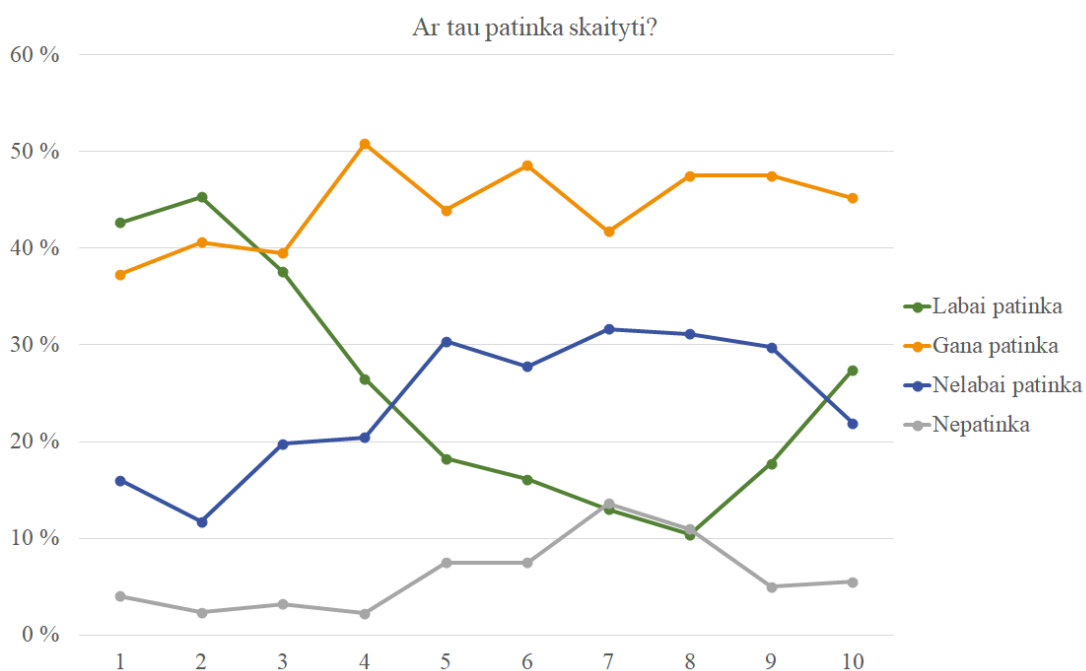
Panašus santykis tarp visų pasirinkimų išlaikomas tiek tarp berniukų respondentų, tiek tarp mergaičių, t. y. abi lytys daugiausia pasirinko, kad jiems gana patinka skaityti, ir mažiausiai, kad nepatinka. Tačiau galima pastebėti, kad didesnė dalis – apie 60 proc. – iš visų atsakiusiųjų, kad skaityti labai patinka, yra mergaitės. Panašus atotrūkis ir tarp berniukų ir mergaičių, kuriems gana patinka skaityti. Dvigubai dažniau, kad skaityti nepatinka išvis, teigia berniukai. Taigi galima teigti, kad mergaitėms patinka skaityti labiau. Skirtumas tikrai akivaizdus, tik galbūt drastišku jo pavadinti vis dėlto negalėtume.

5 grafikas

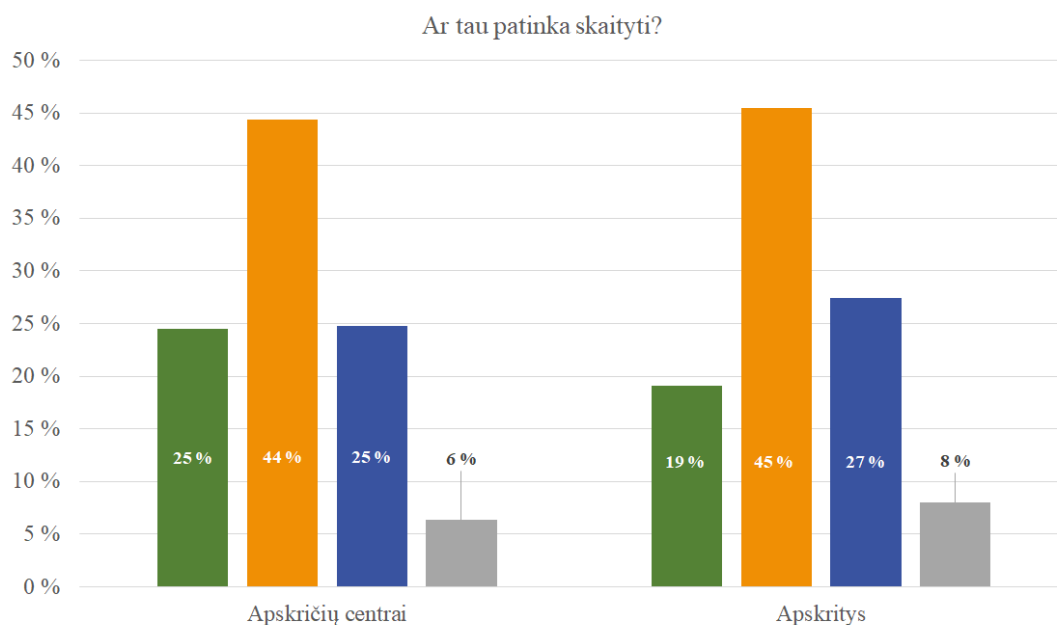
Tyrimas parodė, kad labiausiai knygas patinka skaityti vaikams iki 3 klasės. Vėliau šis rodiklis gana drastiškai krinta iki pat 8 klasės (tik 10 proc. tokio amžiaus respondentų atsakė, kad jiems skaityti labai patinka). Nuo šios ribos rodikliai vėl ima gana sparčiai gerėti ir 10 klasės mokiniams skaityti labai patinka panašiai kaip ketvirtokams. Nors ir ne taip drastiškai, panašią tendenciją galima pastebėti ir žvelgiant į respondentus, pasirinkusius, kad jiems nelabai patinka arba nepatinka skaityti – su aukštesne klase tokių vaikų daugėja ir ima mažėti ties 8 klase. Taigi atrodo, kad daugiausia sunkumų, susijusių su skaityba, patiria maždaug 5-8 klasės mokiniai.

Tiesa, didelių skirtumų klasių atžvilgiu nematome žvelgdami į rodiklį, kuris nurodo, kad vaikams gana patinka skaityti – ši kreivė gana tolygi ir visose amžiaus grupėse yra nemaža dalis vaikų, kuriems skaityti vis tiek patinka. Tiesa, šis rodiklis beveik niekada neviršija 50 proc. (išskyrus 4 kl. mokinius).

6 grafikas

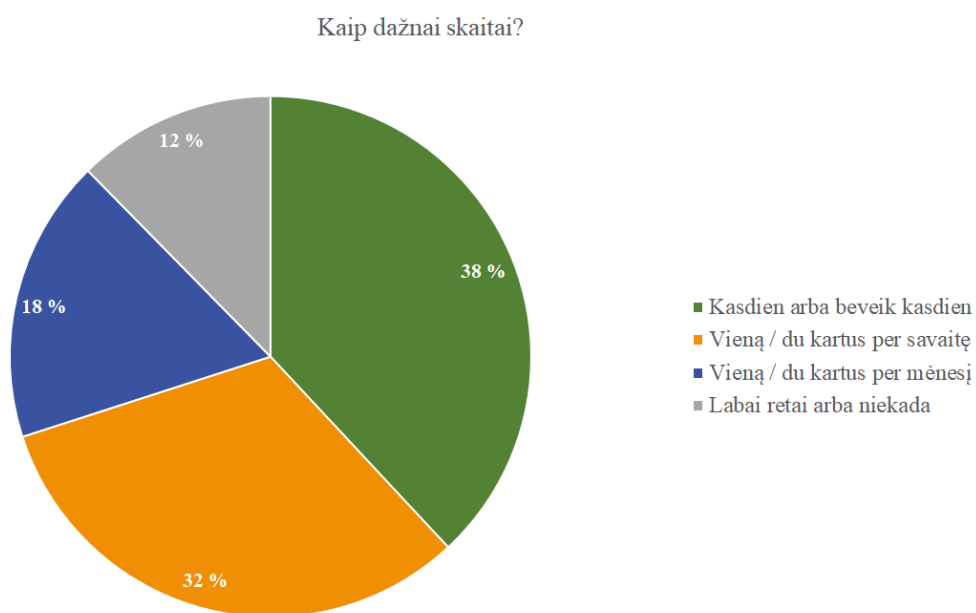
Tiek mieste, tiek apskrityse gyvenantys vaikai į šį klausimą atsakė praktiškai vienodai – nematyti jokio reikšminio skirtumo.

7 grafikas

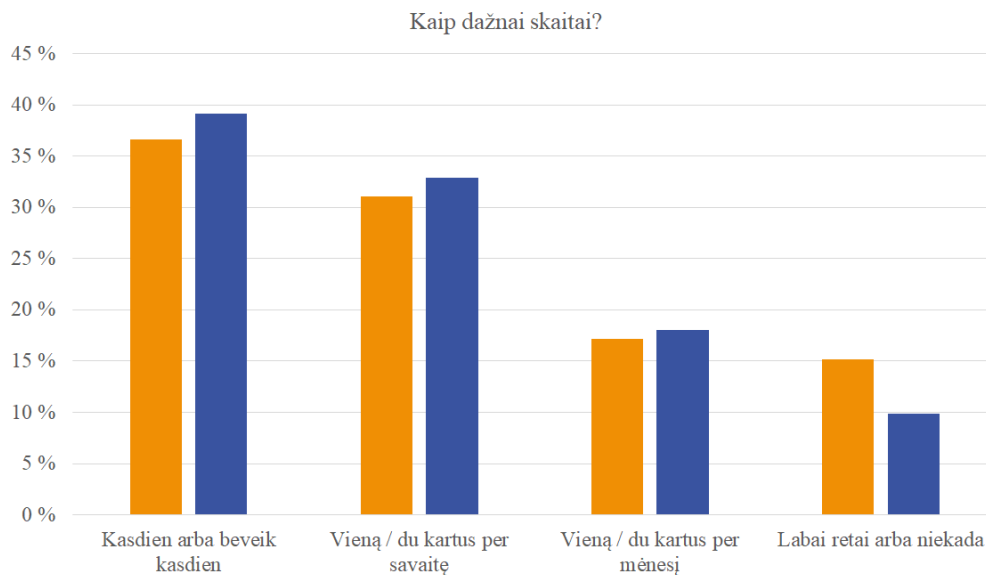
Kaip dažnai skaitai? (6 klausimas)

Šiek tiek daugiau nei 38 proc. vaikų atsakė, kad skaito kasdien arba beveik kasdien, beveik 32 proc. – kad vieną / du kartus per savaitę, taigi didelė dalis vaikų skaito palyginti tikrai dažnai. Labai retai arba niekada neskaityt daugiau nei 12 proc. vaikų. Taip pat visgi nemaža dalis knygą į rankas paima tik vieną / du kartus per mėnesį – daugiau nei 17 proc. Taigi galima teigti, kad apie trečdalis apklaustųjų susiduria su skaitybos sunkumais.

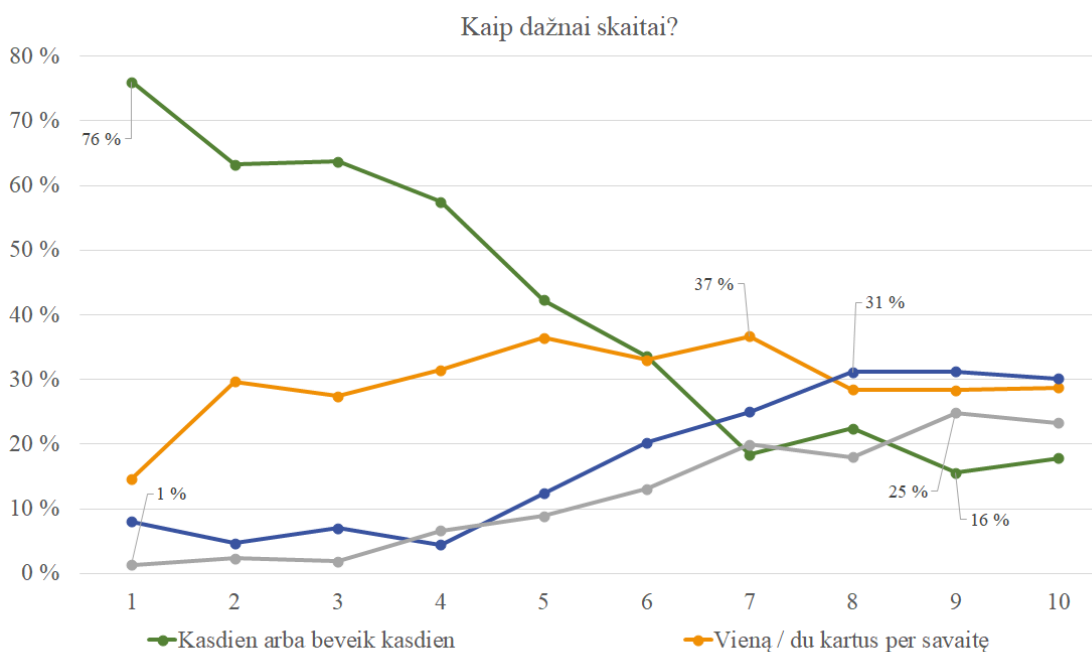
8 grafikas

Šiek tiek stebina skaitymo dažnio rezultatai lyties atžvilgiu – tarp jų nematyti praktiškai jokio skirtumo. Kita vertus, 5-ame tyrimo klausime matyti, kad reikšmingo atotrūkio tarp mergaičių ir berniukų nėra – kaip ir minėta, mergaitėms labiau patinka skaityti, tačiau šis skirtumas nėra reikšmingai didelis, tad galbūt ir nederėtų labai stebėtis skaitymo dažnio rezultatais. Kasdien arba bent kartą per savaitę mergaitės skaito kiek dažniau, tačiau tikrai nežymiai. Šiek tiek didesnis atotrūkis kalbant apie skaitymą labai retai arba niekada – čia jau aiškiau dominuoja berniukai.

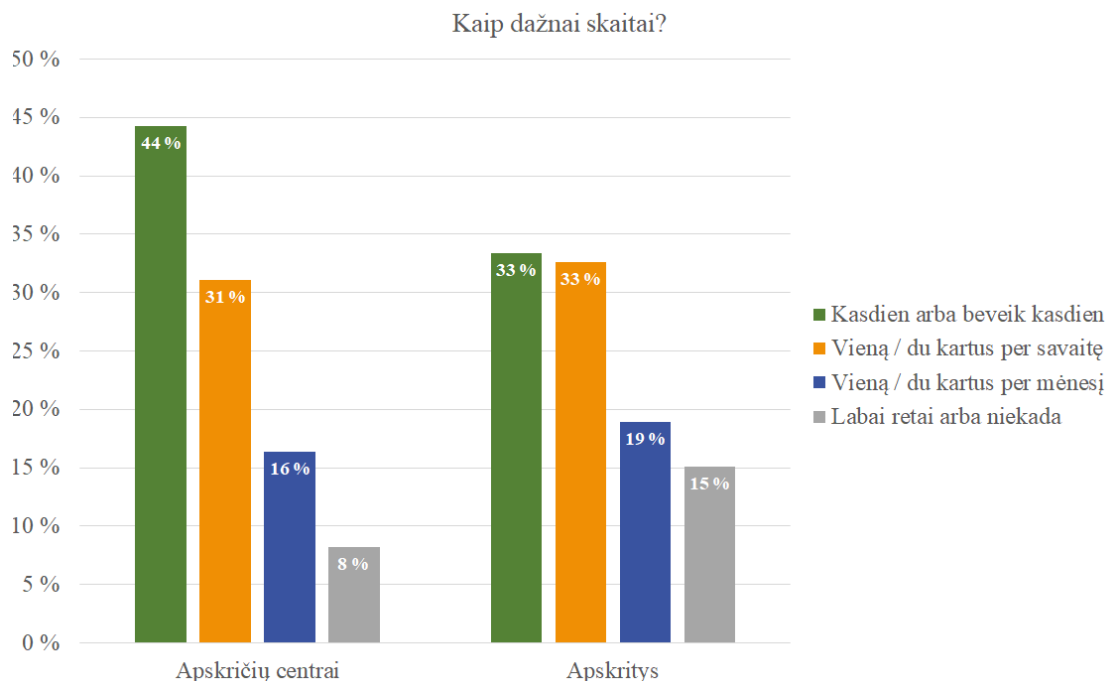
9 grafikas

Dažniausiai kasdien skaito pirmokai, o vyresni moksleiviai vis rečiau renkami imti knygą kasdien. Akivaizdus pokytis matyti nuo penktos klasės – šie vaikai dažniau pasirinko ir variantą, kad skaito labai retai arba niekada. Paminėtina, kad kalbant apie klausimą, ar vaikams patinka skaityti, kaip jau minėta anksčiau, devintokai ir dešimtokai parodė geresnius rezultatus, tačiau, kaip matyti iš grafiko, jie skaito pakankamai retai. Ko gero, tai galima būtų sieti su didesniu mokymosi krūviu ir laiko trūkumu.

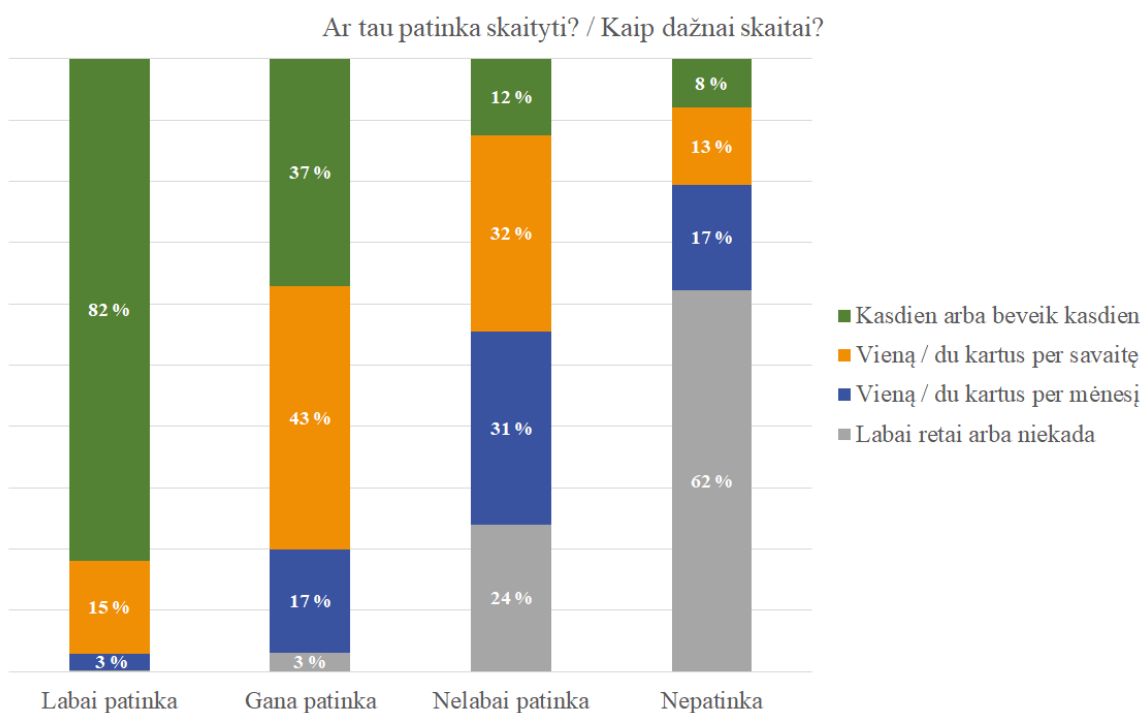
10 grafikas

Kaip matyti iš 11 grafiko, kad skaito kasdien, daugiausia rinkosi apskričių centruose gyvenantys vaikai ir atvirkščiai – kad skaito labai retai arba niekada, rečiau rinkosi taip pat miesto gyventojai. Tarp kitų dviejų pasirinkimų variantų gyvenamosios vietos atžvilgiu skirtumo nėra.

11 grafikas

Verta atkreipti dėmesį į šio klausimo atsakymų koreliaciją su atsakymais į klausimą, ar tau patinka skaityti. Kaip ir buvo galima tikėtis, tie vaikai, kurie teigė, jog jiems labai patinka skaityti, daugiausia skaito kasdien arba beveik kasdien (74 proc.). Ir atvirkščiai – tie, kuriems skaityti nepatinka, dažniausiai tai daro labai retai arba niekada (74 proc.).

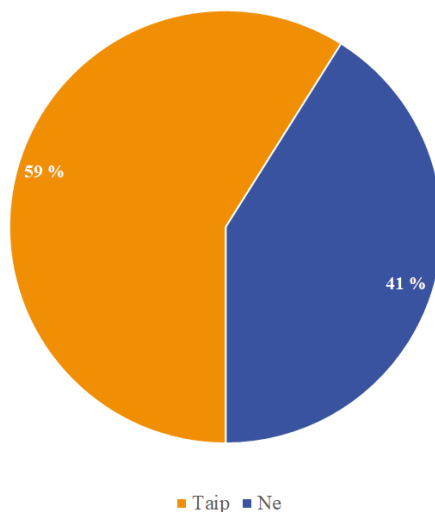

12 grafikas

Ar manai, kad skaitai pakankamai? (7 klausimas)

41 proc. respondentų mano, kad skaito pakankamai, 59 proc. – kad ne. Žinoma, tai labai subjektyvus rodiklis, kadangi tai, kas pakankama vienam, gali būti visiškai nepakankama kitam. Taip pat turint galvoje, kad respondentai yra vaikai, galima numanyti, kad jų nuomonei šiuo klausimu įtakos gali turėti tėvai, ypač jei kalbėtume apie nepakankamumo rodiklį.

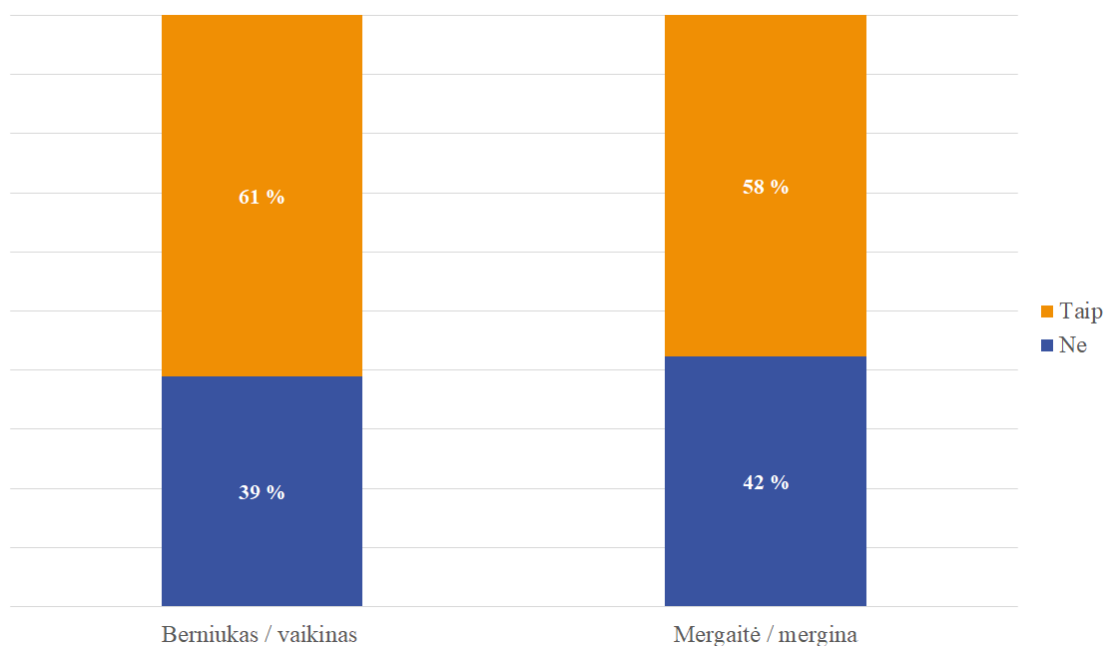
Ar manai, kad skaitai pakankamai?

13 grafikas

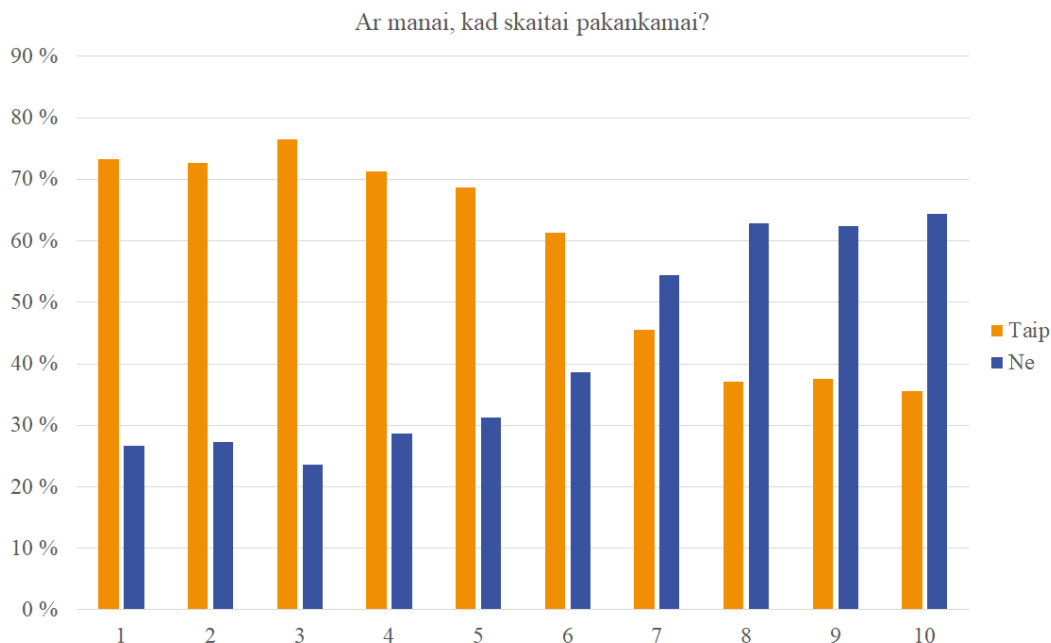
Didelių skirtumų nematyti tarp mergaičių ir berniukų. Kiek savikritiškesnės sau mergaitės, kurių yra šiek tiek daugiau teigiančių, kad skaito nepakankamai, ir kiek labiau savimi patenkinti berniukai – jie dažniau teigia, kad skaito pakankamai.

Ar manai, kad skaitai pakankamai?

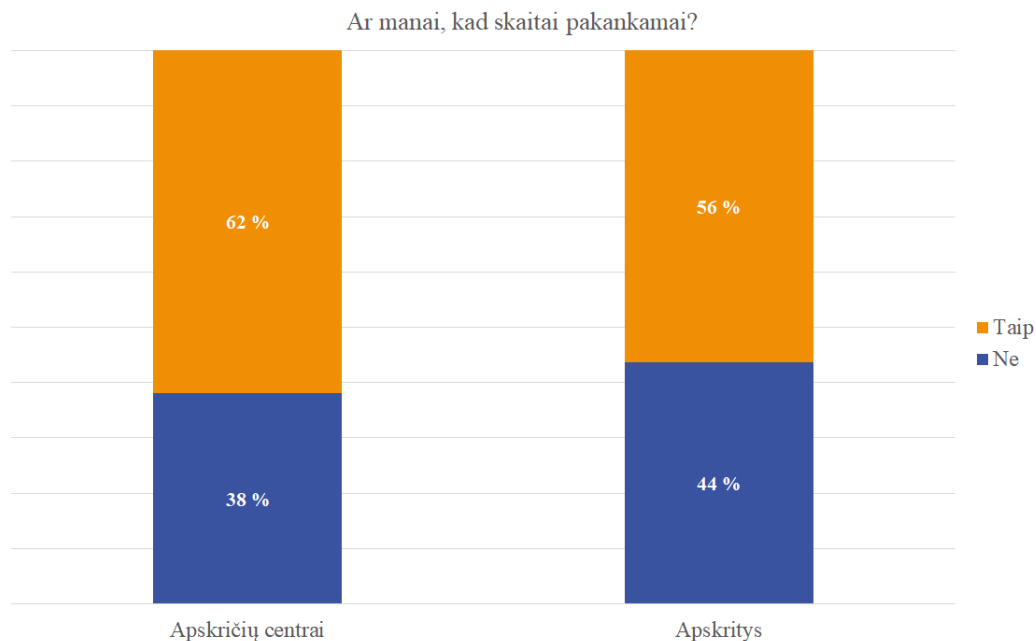
14 grafikas

Kad skaito pakankamai, daugiausia teigia trečiokai, tačiau situacija panaši tarp visų pradinėjų klasių moksleivių, taip pat nežymiai dar atsilieka ir penktokai. Akivaizdžiai šis rodiklis ima mažėti nuo 6-7 klasės ir ši tendencija išlieka iki pat 10-osios. Daugiausia respondentų, atsakiusių, kad mano skaitantys nepakankamai, yra vėlgiai mokiniai nuo 6-7 klasių.

15 grafikas

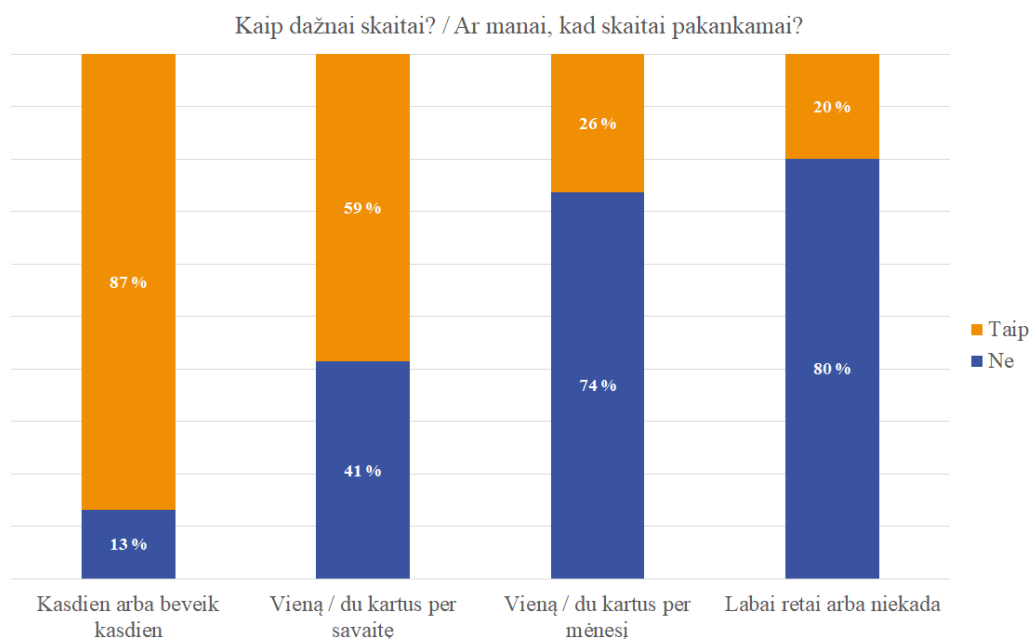
Kad skaito pakankamai, dažniau teigia apskričių centruose gyvenantys vaikai, o kad skaito nepakankamai – apskrityse, visgi šis skirtumas nėra žymus.

16 grafikas

Kuo respondentai dažniau skaito, tuo dažniau jie rinkosi, kad mano skaitantys pakankamai, ir atvirkščiai. Taigi vaikai savo skaitymo įpročius vertina, galima sakyti, pakankamai objektyviai – jie

puikiai suvokia, pavyzdžiui, kad skaito mažiau, nei galėtų. Kita vertus, šis vertinimas vis tiek yra veikiamas bendro aplinkos lūkesčio, normos.

17 grafikas

Skaityčiau daugiau, jei... (8 klausimas)

Šis klausimas buvo atviras, taigi sulaukta labai daug skirtingų pamąstymų ir atsakymų variacijų. Taip pat buvo prašoma atsakyti tik tų vaikų, kurie į 7 klausimą – *Ar manai, kad skaitai pakankamai?* – atsakė neigiamai. Iš tų, kurie pasirinko neigiamai (tokių iš viso buvo 848 respondentai), vis tiek neatsakė 169 respondentai.

Aiškliai išsiskiria du pagrindiniai teiginiai: *skaityčiau daugiau, jei turėčiau laiko* ir *skaityčiau daugiau, jei knygos būtų įdomios*. Žinoma, pastarasis tiesiogiai susijęs su variantu *skaityčiau daugiau, jei labiau patiktų skaityti*. Vis dėlto šie variantai buvo atskirti, kadangi vieni vaikai aiškiai įvardydavo būtent įdomumo faktorių, teigdami, kad jei tikrai atrastų įdomią knygą, ją perskaitytų. Kitu atveju respondentai tiesiog teigia, kad jiems skaityti nelabai patinka ar visai nepatinka.

Žinoma, priešasčių, kodėl vaikų nepasiekia būtent įdomios knygos, čia gali būti labai įvairių ir klausimas, kaip sudominti vaiką knygomis, ko gero, yra vienas esminių, apie kurį nuolat kalba specialistai, tėvai, mokytojai ir kiti. Dažniausiai buvo nedetalizuojama (nors buvo keletas jauniausių respondentų atsakymų, kad knyga turėtų būti nestora, trumpa, gausiai iliustruota, didesnėmis raidėmis), kas reikalinga, kad knygos būtų įdomios. Daugelis komentuoja, kad skaitytų daugiau, jei neprarastų susidomėjimo pradėję skaityti knygą. Nemažai buvo atsakymų, kuriuose skaitytojai konkretizuoja, kad skaitytų daugiau, jei žinotų, kaip arba kur rasti įdomią knygą. Tikėtina, kad jie nežino, kaip ar kur tokių ieškoti, arba negauna pagalbos iš suaugusiųjų – tiek specialistų, mokytojų, tiek tėvų. („Tiesiog nežinau, kokios geros bei įdomios knygos.“) Kita vertus, šis pasakymas suponuoja ir tai, kad ne vienas taip atsakęs vaikas tiesiog, ko gero, nelabai arba išvis nemėgsta skaityti.

Su įdomumo faktoriumi glaudžiai siejasi ir pasakymai, kad skaitytų daugiau, jei tiesiog labiau patiktų skaityti (4 pasirinkimas pagal dažnumą) ir labiau norėčiau (turėčiau motyvacijos) (3 pasirinkimas).

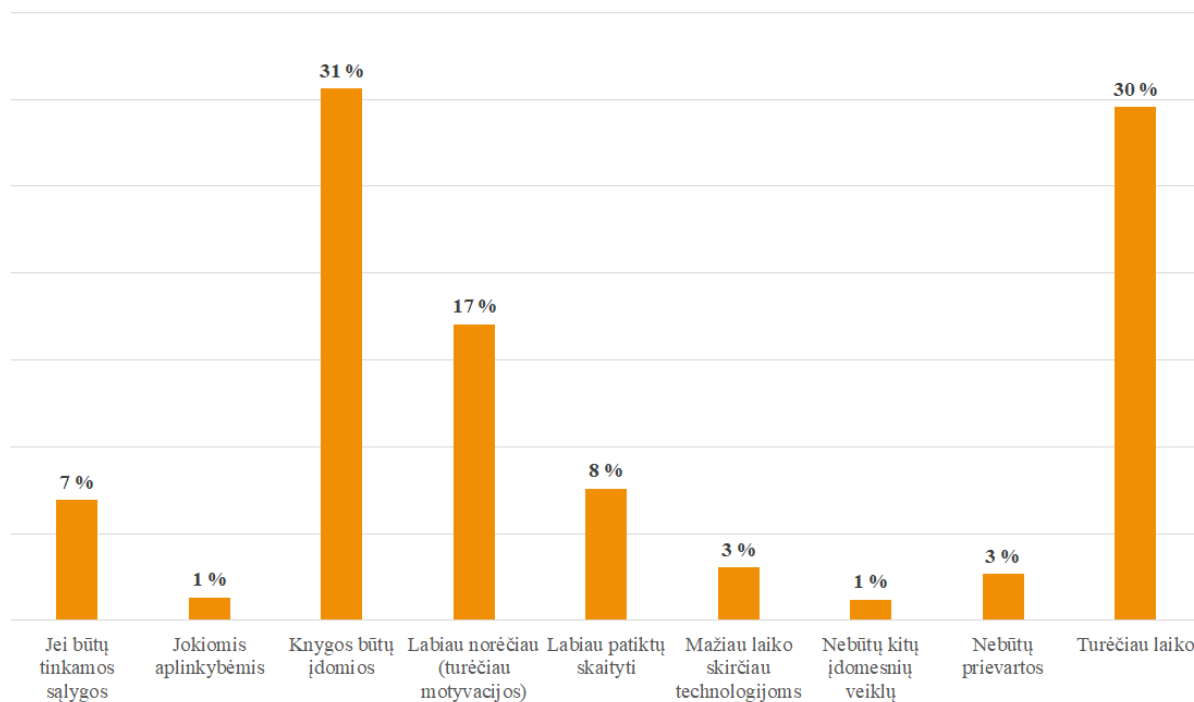
Šie du faktoriai atskirti, nes vaikai komentavo, kad gal jiems ir patinka skaityti, tačiau labai sunku „prisiversti“. Motyvacija yra vienas pagrindinių būtinųjų dalykų, siekiant skaitymą paversti maloniu užsiėmimu, taigi tai didelė problematika, kurią su vaikais dirbantys specialistai ir tėvai turėtų spręsti.

Kaip minėta, labai daug respondentų įvardijo, kad jie skaitytų daugiau, jei turėtų laiko. Labai sunku įvertinti, ar iš tikrųjų mūsų visuomenėje vaikai susiduria su per dideliu krūviu galbūt tiek mokymosi, tiek užklausinės veiklos (o galbūt ir nepalankiomis gyvenimo sąlygomis artimoje aplinkoje), ar šį atsakymą suponuoja juos supanti aplinka – ko gero, dažnas vaiką supantis suaugusysis vartoja šią frazę, kurią vaikai labai lengvai perima.

Po variantu *skaityčiau daugiau, jei būtų tinkamos sąlygos* slepiasi daug skirtingų atsakymų, bet jie visi susiję su tuo, kad vaikai įvardija, kad jiems trūksta kažko iš aplinkos. Pavyzdžiui, tai gali būti knygų trūkumas namie ar bibliotekoje, per didelis atstumas iki artimiausios bibliotekos, sunkios sąlygos namie (neturi savo asmeninės erdvės). Nemažai atsakymų susiję su sveikata: jeigu nekan-kintų nuovargis, jei nepavargtų akys, jeigu mokėčiau sutelkti dėmesį. Yra ir labai brandžių atsakymų, tokių kaip kad skaityčiau daugiau, jei man būtų skaitę nuo mažų dienų.

Taip pat buvo respondentų, išskiriančių technologijų įtaką jų skaitymui, visgi tai tikrai ne dominuo-jantis atsakymas. Įvardytos ir kitos įdomios veiklos (pavyzdžiui, žaidimai su draugais), kurias mieliau renkamasi nei knygą. Tam tikra dalis vaikų atsakė, kad nėra jokių veiksmų, kurie juos paskatintų skaityti.

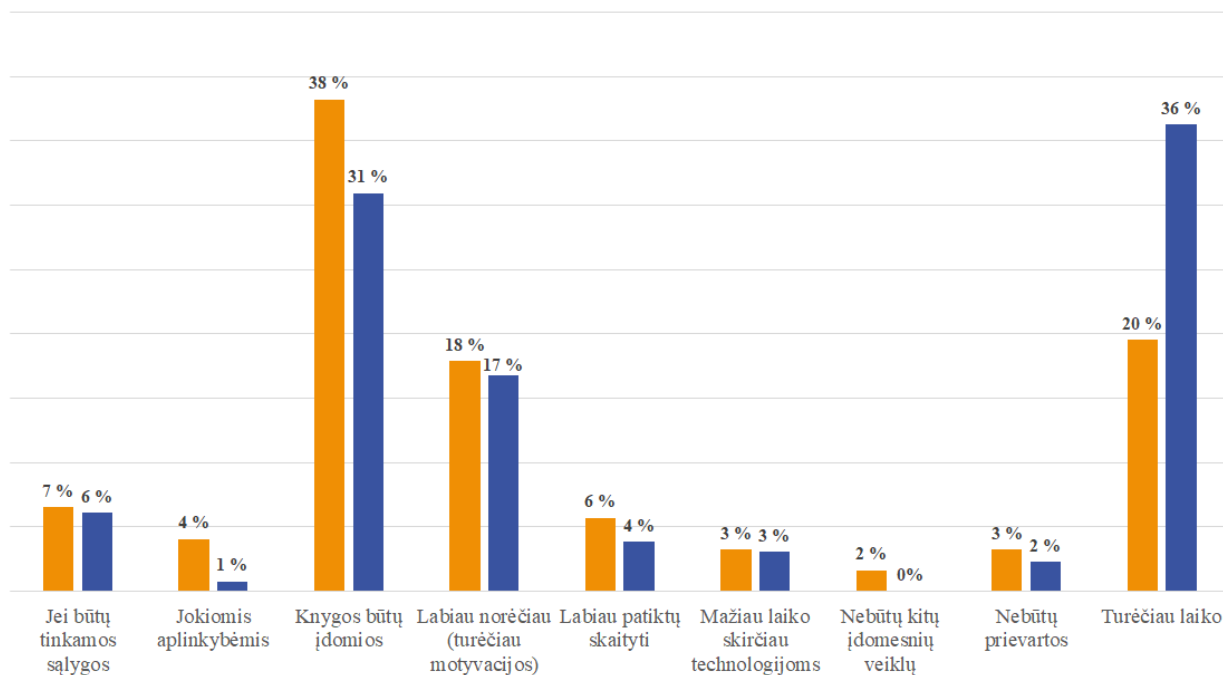
Skaityčiau daugiau, jei...

18 grafikas

Berniukai daug dažniau įvardijo knygos įdomumo faktorių nei mergaitės, kurios gerokai dažniau minėjo laiko trūkumą. Sunku paaiškinti, kodėl laiko trūkumas visgi aktualiau mergaitėms – galbūt jos tiesiog veiklesnės, skiria daugiau dėmesio užklausinei veiklai, labiau jaučia, kad dėl kitų veiklų aukoja skaitymą. Taip pat berniukai dažniau atsakė, kad skaityti jų nepriverstų jokios aplinkybės, ir vieninteliai įvardijo, kad skaitymą nustelbia kitos, įdomesnės veiklos. Visi kiti atsakymai pasiskirstė labai tolygiai.

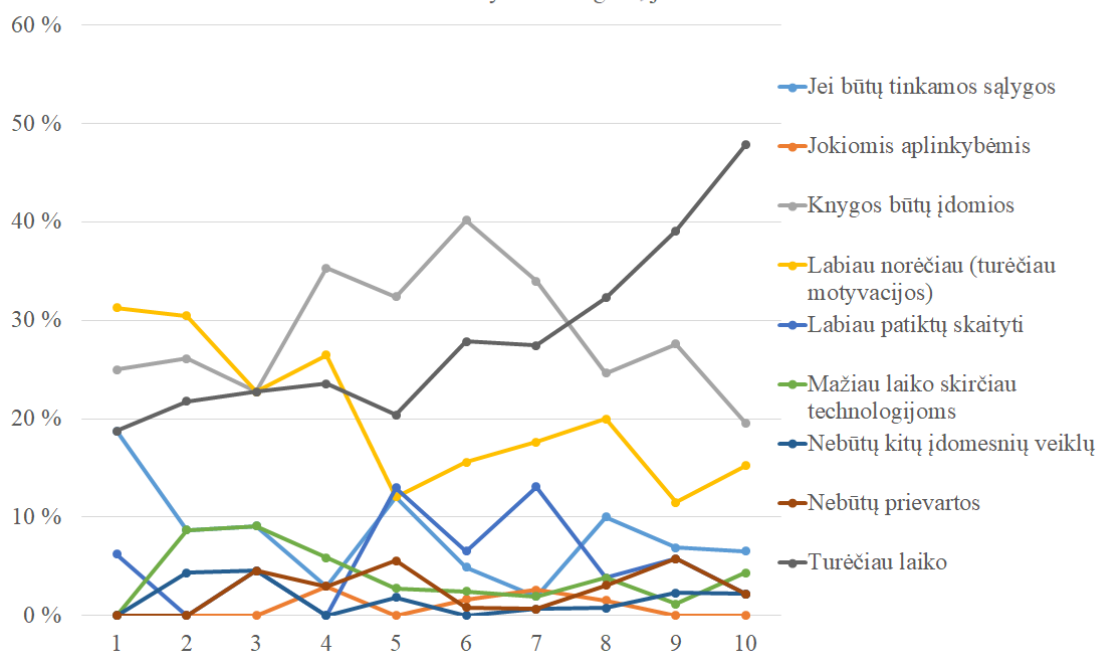
Skaityčiau daugiau, jei...

19 grafikas

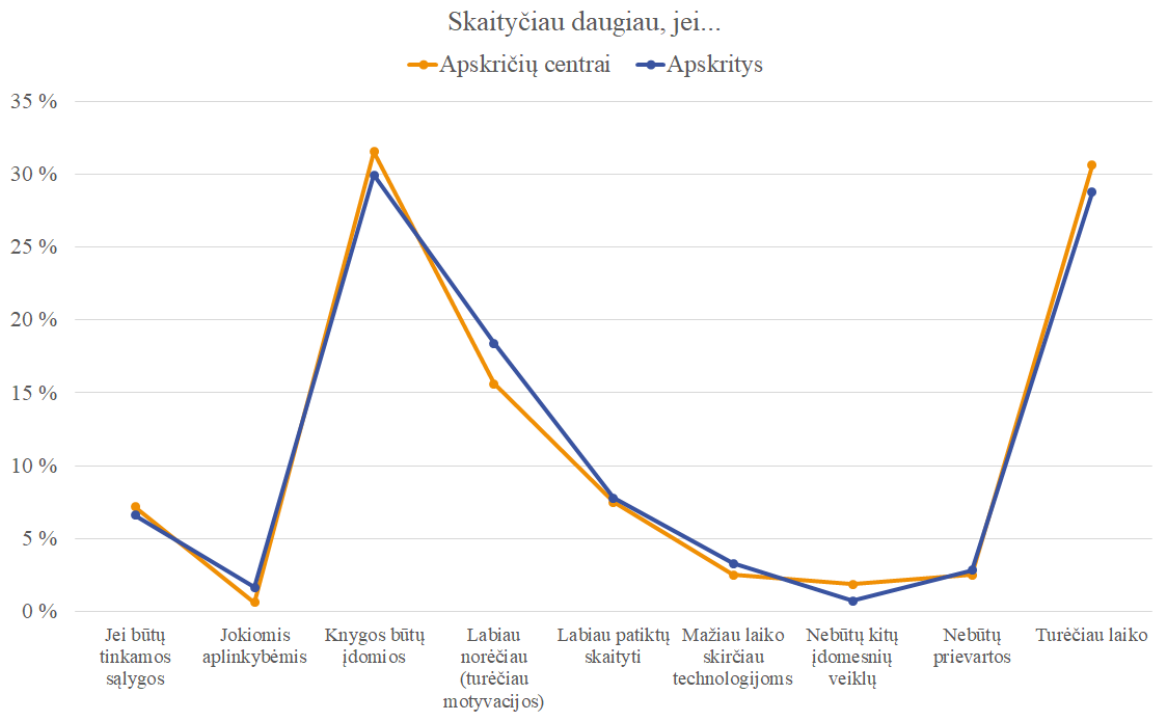
Laiko faktorius svarbesnis vyresniems moksleiviams – šis rodiklis smarkiai pakyla nuo 8 klasės. Tai greičiausiai galima būtų sieti su didėjančiu mokymosi krūviu. Ši amžiaus grupė taip pat rečiau sėdėjo, kad skaitytų daugiau, jei knygos būtų įdomios. Dažniausiai šį atsakymą rinkosi šeštokai. Šis klausimas demonstruoja, kad labiausiai motyvacijos trūksta pradinėse klasių moksleiviams – tai šiek tiek stebina, turint omenyje, kad absoliuti dauguma atsakymų į kitus klausimus demonstruoja, kad tai grupė, susidurianti su mažiausiu skaitybos iššūkiu, kita vertus, pats klausimas suponuoja tai, kad respondentų prašoma įvardyti problemas, su kuriomis susiduriama.

Skaityčiau daugiau, jei...

20 grafikas

Reikšmingų skirtumų gyvenamosios vietos atžvilgiu šiuo klausimu nėra.

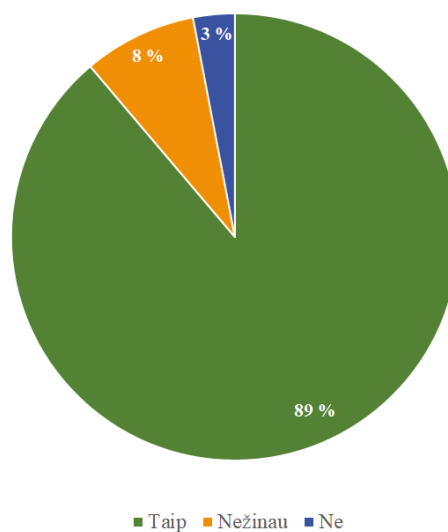

21 grafikas

Kaip manai, ar skaityti svarbu? (9 klausimas)

Absoliuti dauguma vaikų mano, kad skaityti yra svarbu – net 89 proc.

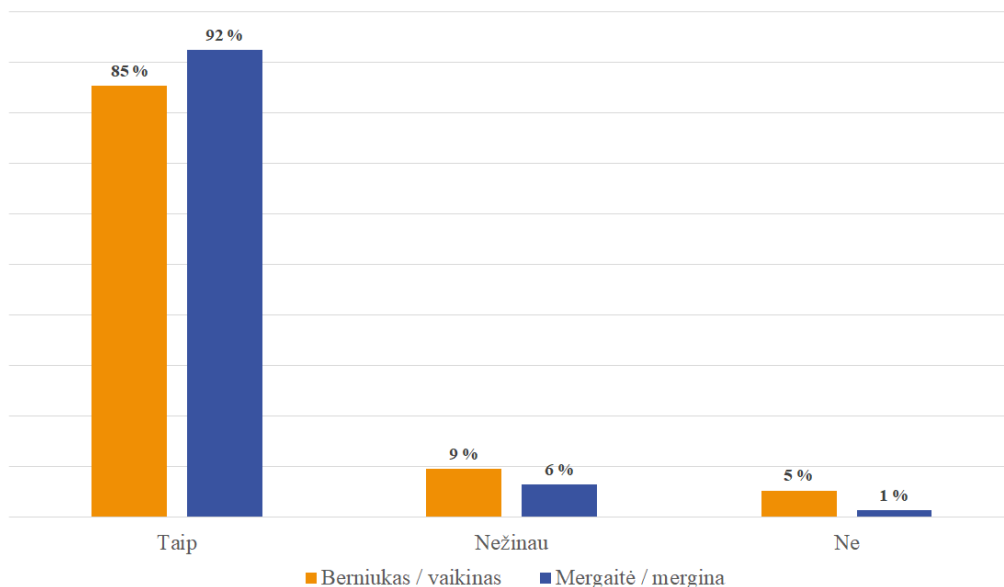
Kaip manai, ar skaityti svarbu?

22 grafikas

Kad skaityti svarbu, dažniau rinkosi mergaitės nei berniukai, o kad nesvarbu – atvirkščiai. Abejojo taip pat dažniau berniukai – beveik dešimtadalis jų pasirinko atsakymą „nežinau“.

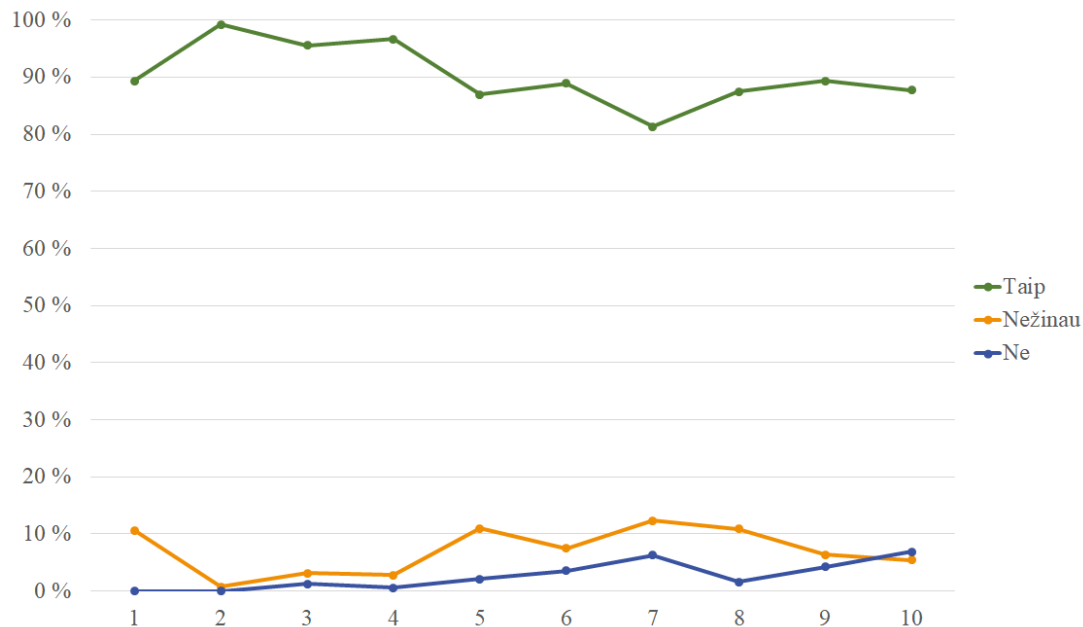
Kaip manai, ar skaityti svarbu?

23 grafikas

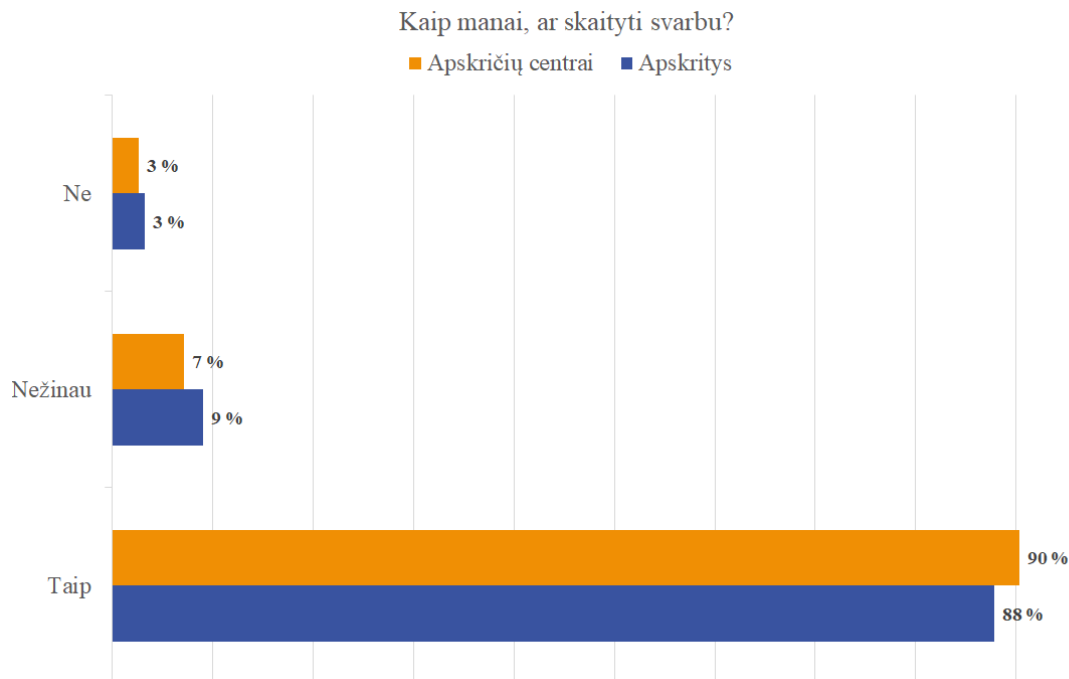
Daugiausia skaitymo svarbą įžvelgia vėlgi mažesnieji skaitytojai – pradinukai. Skaitymo svarba labiausiai abejoja 5-8 klasių, kiek mažiau, tačiau taip pat – 9-10 klasių moksleiviai. Kad skaityti nesvarbu, dažniausiai rinkosi tokios pat amžiaus grupės kaip ir tos, kurios abejojo (išskyrus 8 klasės moksleivius).

Kaip manai, ar skaityti svarbu?

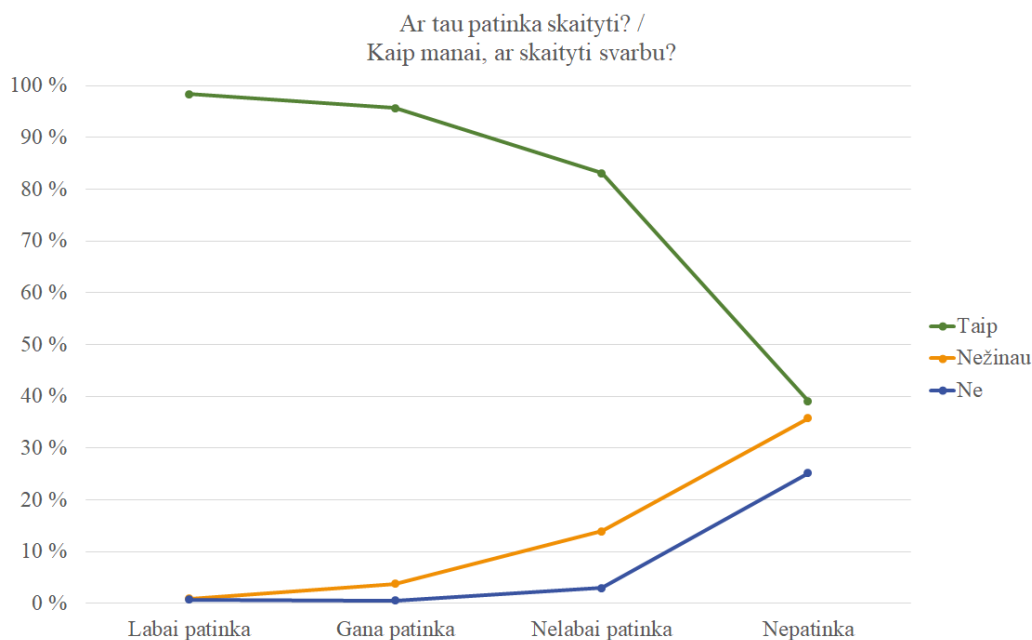
24 grafikas

Jokių skirtumų neįžvelgiama šiuo klausimu geografiniu atžvilgiu.

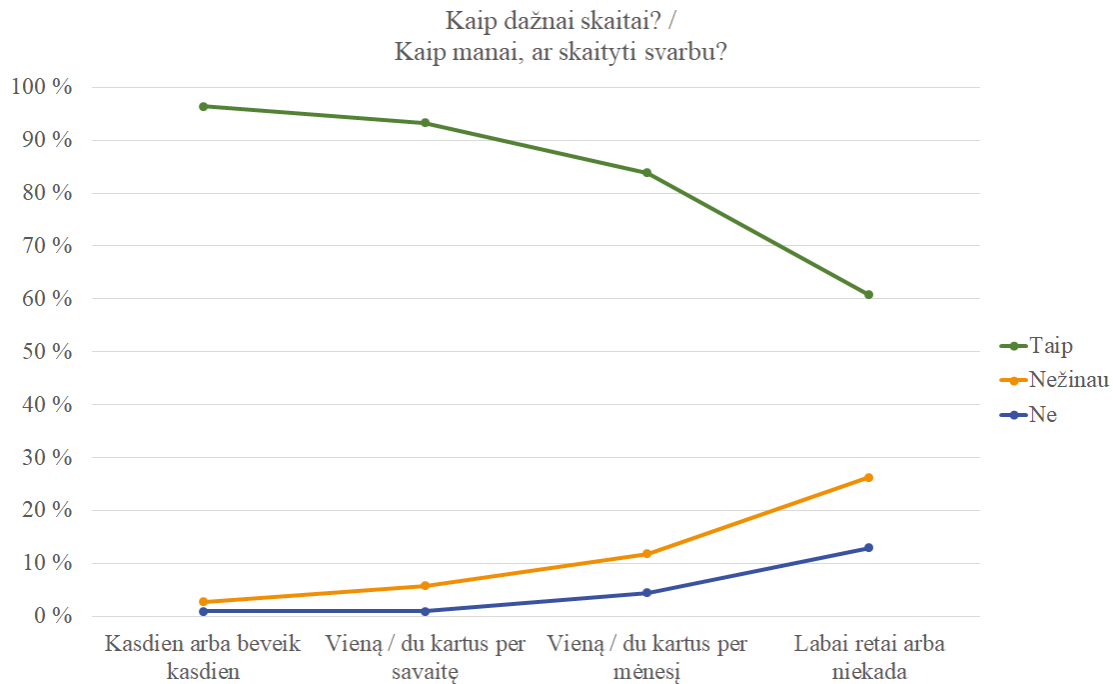
25 grafikas

Aiški koreliacija tarp šio klausimo ir klausimo, ar tau patinka skaityti. Absoliučiai visi vaikai, kurie atsakė, kad skaityti jiems labai patinka, mano, kad skaityti svarbu. Šis rodiklis krenta sulig variantais *gana patinka*, *nelabai patinka* ir *nepatinka*. Taip pat kuo labiau vaikui nepatinka skaityti, tuo labiau jis linkęs ir abejoti skaitymo svarba.

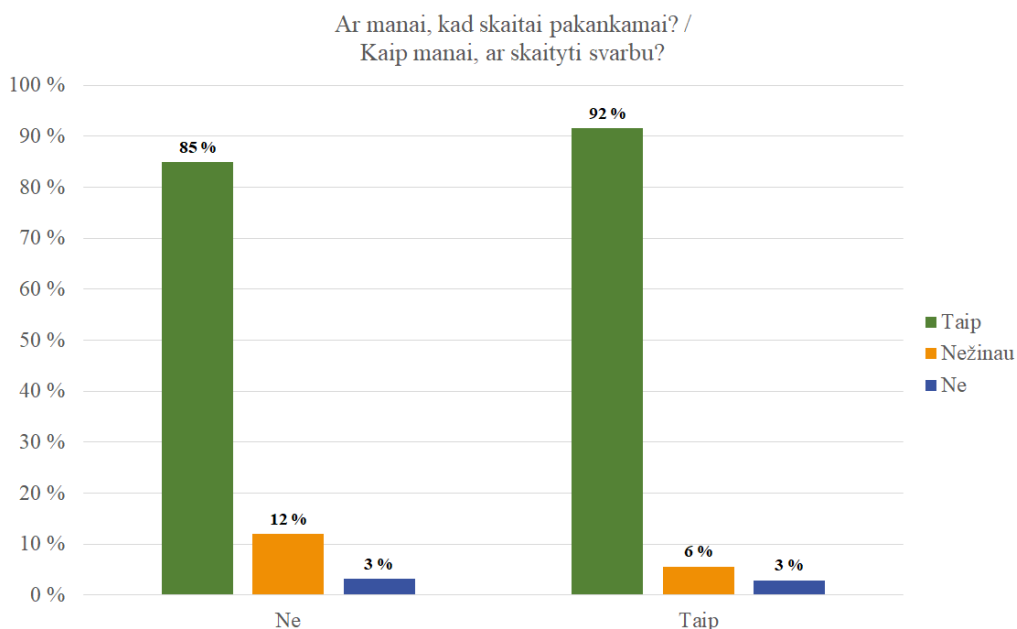
26 grafikas

Analogišką situaciją matome ir žvelgdami į koreliaciją su skaitymo dažniu - vaikai, kurie skaito dažniau, dažniau linkę ir manyti, kad tai daryti svarbu.

27 grafikas

Tai, ar vaikai mano, kad skaityti svarbu, atrodo, visiškai nepriklauso nuo to, ar jie savo skaitymą vertina kaip pakankamą. Tiek tie, kurie sako, kad skaito pakankamai, tiek tie, kurie - ne, gana panašiai dažnai teigia, kad skaityti svarbu. Tik labai nedaug tai rečiau daro skaitantys nepakankamai - 7 proc. mažiau tokių atsakymų. Tiesa, pastarieji respondentai dvigubai dažniau abejoja skaitymo svarba.

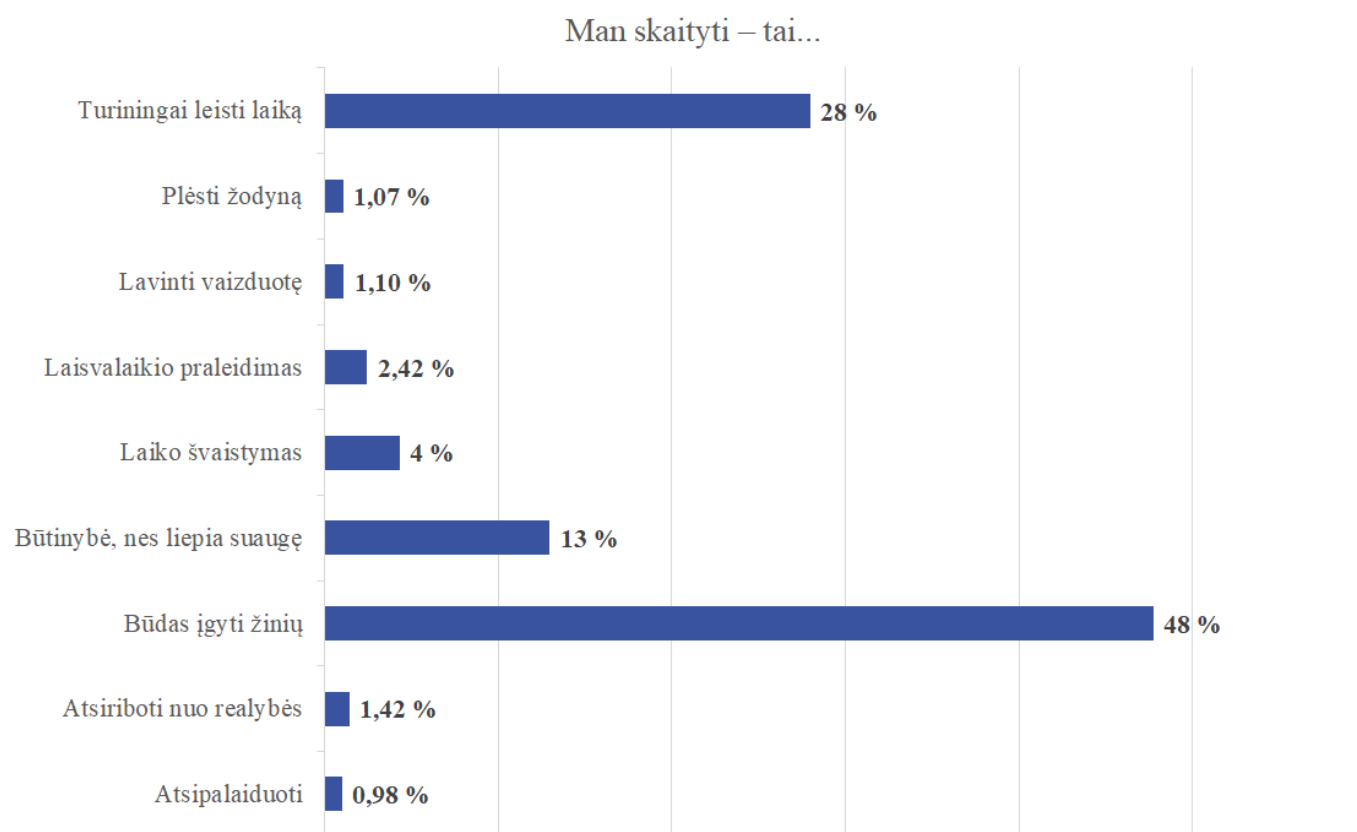

28 grafikas

Man skaityti - tai... (10 klausimas)

Atsakydami į šį klausimą, respondentai galėjo rinktis ne vieną iš pateikiamų variantų bei įrašyti savo. Nenuostabu, kad daugiausia vaikai rinkosi pasiūlytus variantus. Beveik pusė jų pasirinko, kad

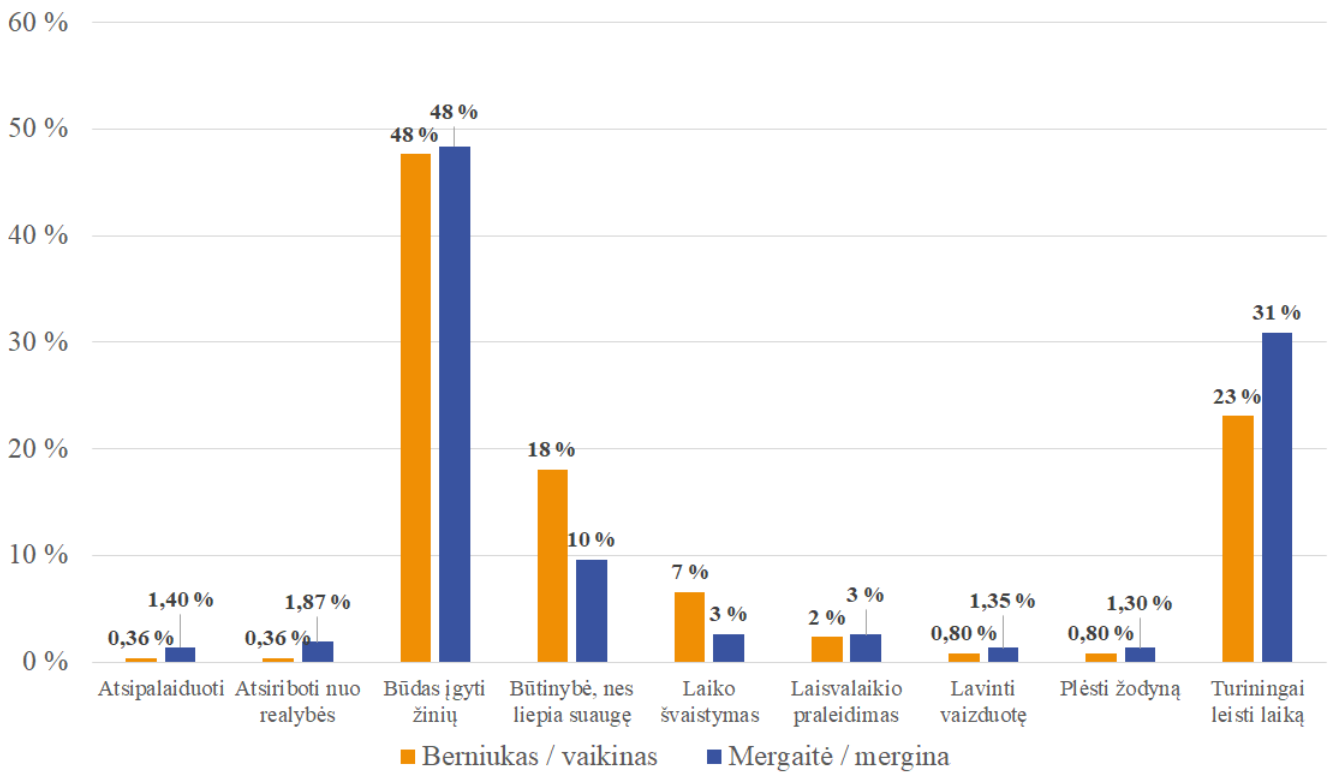
skaityti – tai būdas įgyti žinių, taigi akivaizdu, kad skaitymas vis dar smarkiai siejamas su informacine funkcija. Beveik trečdalis įvardijo turiningą laiko praleidimą. Būtina paminėti, kad laisvalaikio praleidimas kaip atskiras variantas apklausos rengėjų išskirtas, nes vaikai neakcentavo, kad laisvalaikį sieja su turingu laiko leidimu – galbūt dalis jų skaito iš nuobodulio, kaip galima matyti 22 klausimo analizėje. 13 proc. vaikų pasirinko, kad skaitymas jiems reiškia būtinybę, suaugusiųjų primetamą prievolę, o 4 proc. atsakė, kad skaitymas jiems yra laiko švaistymas. Taip pat vaikai išskyrė ir smulkesnes skaitymo naudas: vaizduotės lavinimą, žodyno plėtimą, o kai kurie įvardijo ir abstrakčiau, sakydami, kad skaityti jiems – tai atsipalaiduoti ar atsiriboti nuo realybės. Pastarąjį atsakymą dažnai lydėjo komentarai apie pandemijos ir karantino situaciją – vaikai atsigręžė į knygas kaip į galimybę patirti kitokią, šviesesnę realybę, pailsėti nuo nuotolinių pamokų.

29 grafikas

Gerokai dažniau, kad skaityti – tai turiningai leisti laiką, rinkosi mergaitės, o kad tai būtinybė – berniukai, darę tai netgi dvigubai dažniau. Jie taip pat, nenuostabu, dažniau teigė, kad skaitymas yra laiko švaistymas. Nors bendra atsakymų imtis labai nedidelė, visgi dažniau skaitymą su atsipalaidavimu ir atsiribojimu nuo realybės skyrė mergaitės. Skirtumų tarp pasirinkimo, kad skaityti yra būdas įgyti žinių, lyčių atžvilgiu nėra – čia vaikai pasisako vieningai.

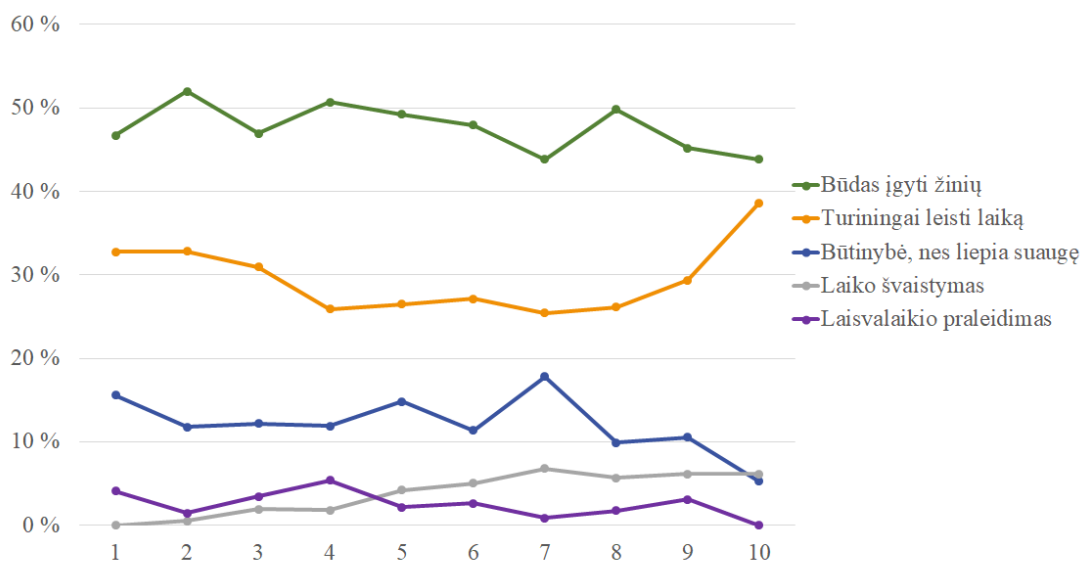
Man skaityti – tai...

30 grafikas

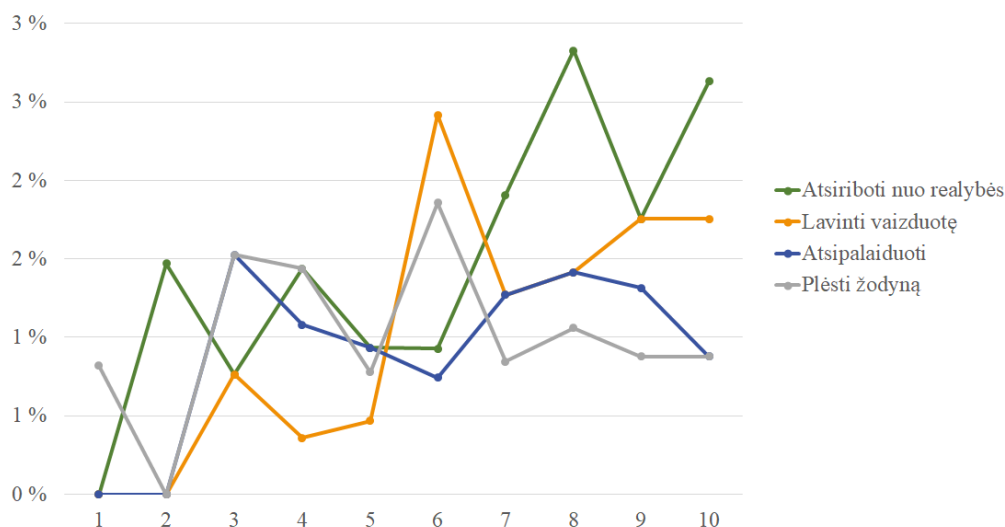
Kad skaitymas yra turiningas laiko leidimas, daugiausia rinkosi 9-10 klasių moksleiviai, ypač dešimtokai. Nuo 5 klasės smarkiai į viršų šokteli pasirinkimas, kad skaitymas yra laiko švaistymas – dažniausiai šį atsakymą rinkosi 7-tokai. Jie taip pat aktyviausiai rinkosi ir variantą, kad skaitymas – tai būtinybė. Vaizduotės lavinimą kaip skaitymo atributą ypač išryškino šeštokai, o galimybę skaitant atsiriboti nuo realybės itin vertina aštuntokai ir dešimtokai. Tiesa, reikia nepamiršti, kad apskritai šių atsakymų imtis reikšmingai maža, palyginti su respondentams siūlytais pasirinkimais.

Man skaityti – tai...

31 grafikas

Man skaityti – tai...

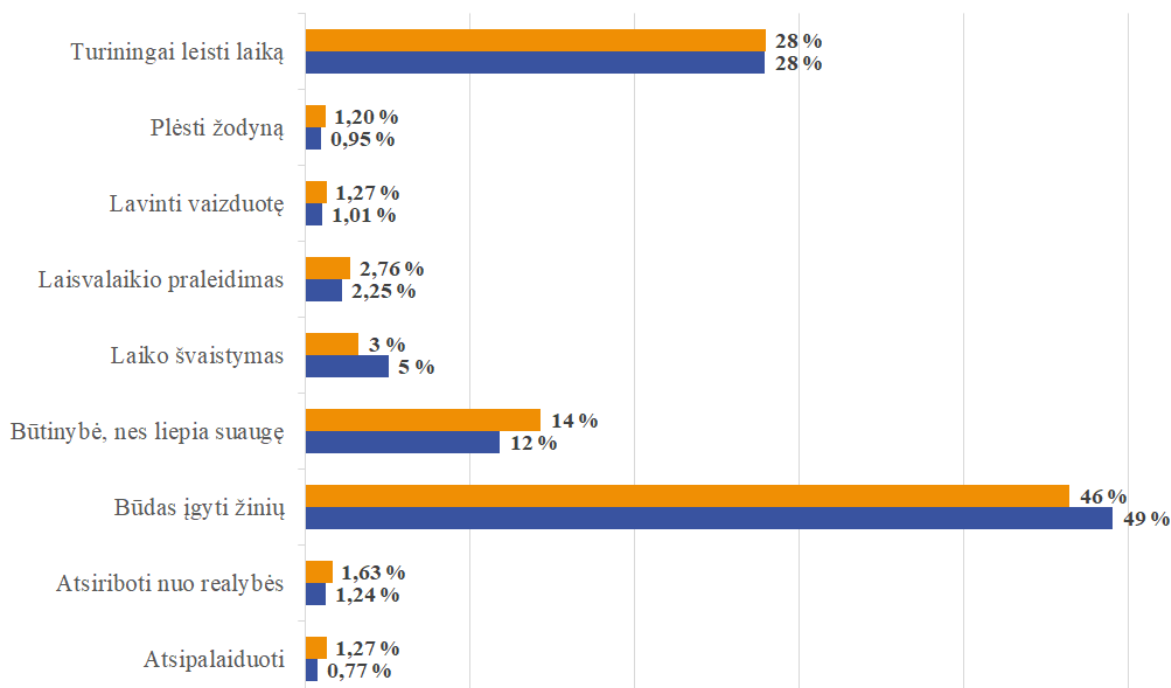

32 grafikas

Kalbant apie gyvenamąją vietą, didelių skirtumų nematyti.

Man skaityti – tai...

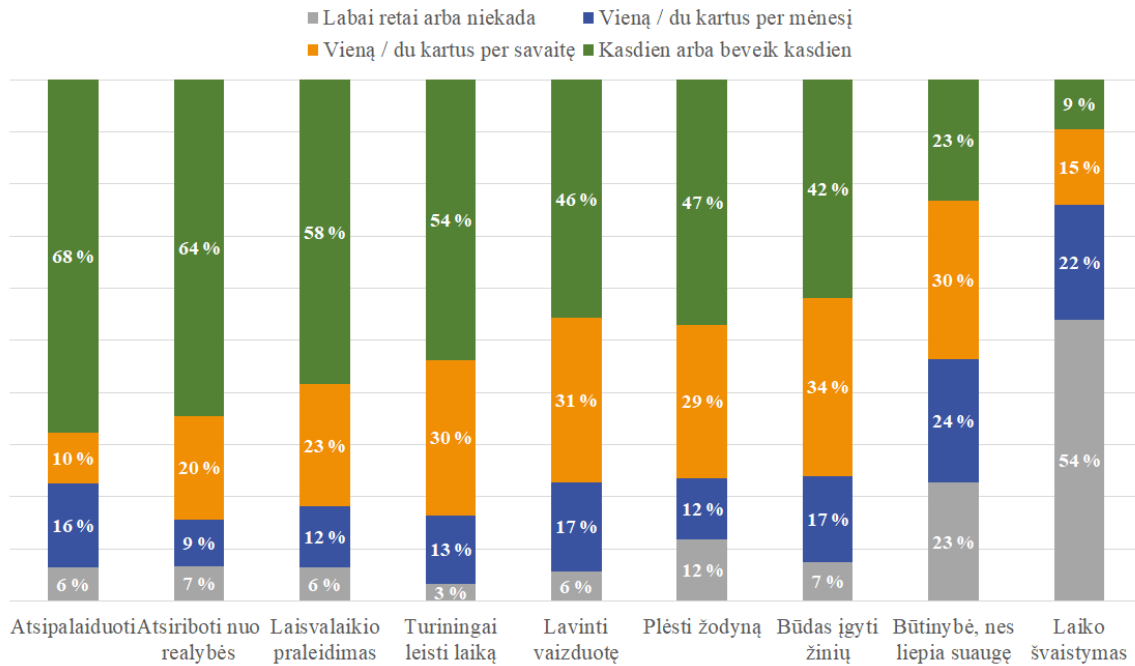
■ Apskričių centrai ■ Apskritys

33 grafikas

Įdomu žvilgtelėti, ar galima rasti kažkokių ryšių tarp skaitymo dažnio ir to, ką vaikai išskiria kaip svarbiausią skaitymo aspektą. Iš grafiko matyti pirmiausia labiausiai tikėtinas santykis – retai skaitantys vaikai dažnai linkę rinktis, kad skaitymas yra laiko švaistymas (daugiau nei pusė apklaustųjų) ir būtinybė, nes liepia suaugę. Beveik nė vienas toks vaikas nepasakė, kad skaityti yra turiningai leisti laiką. Kasdien arba beveik kasdien skaitantys vaikai labai dažnai (net 65 proc.) skaitymą sieja su atsipalaidavimu ir atsiribojimu nuo realybės – skaitymas jiems yra būdas nusiraminti. Tai svarbiausių išskiriami aspektai.

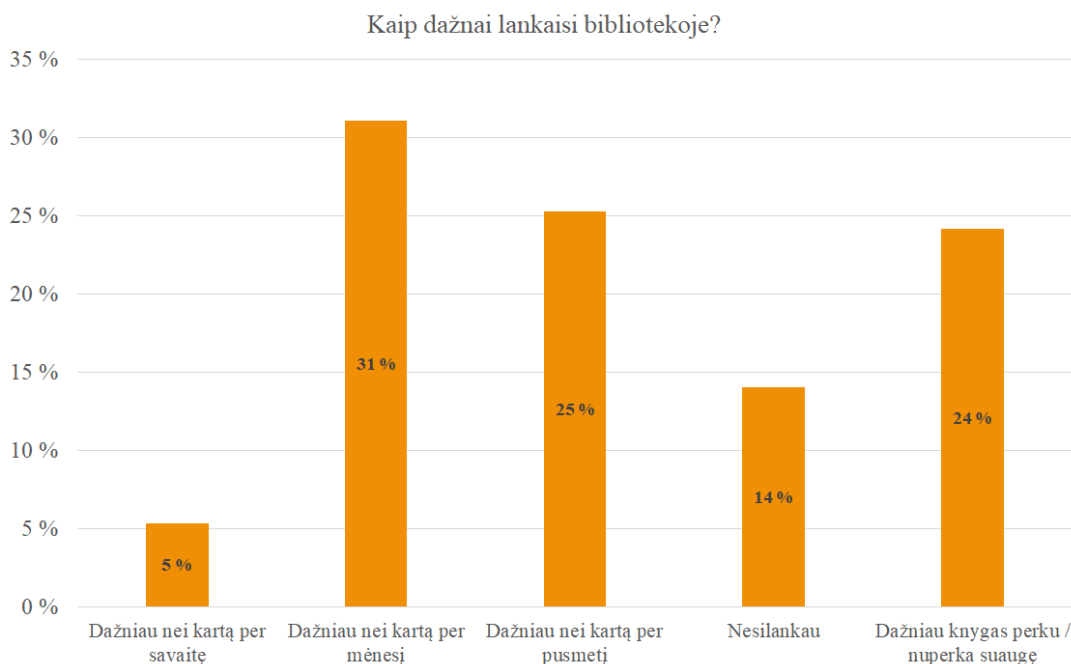
Man skaityti – tai... / Kaip dažnai skaitai?

34 grafikas

Kaip dažnai lankaisi bibliotekoje? (14 klausimas)

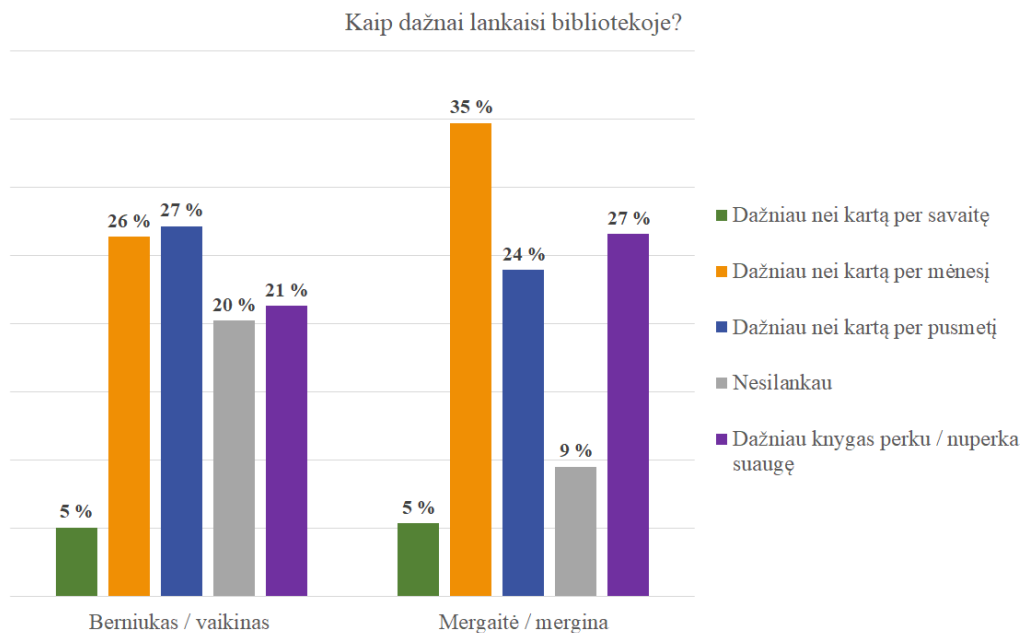
Dažniausiai rinktasis atsakymas į klausimą, kaip dažnai lankaisi bibliotekoje, buvo dažniau nei kartą per mėnesį (31 proc.). Ketvirtadalis respondentų įvardijo, kad tik dažniau nei kartą per pusmetį. Tik 5 proc. bibliotekoje apsilanko dažniau nei kartą per savaitę, o 14 proc. vaikų bibliotekoje nesilanko išvis.

35 grafikas

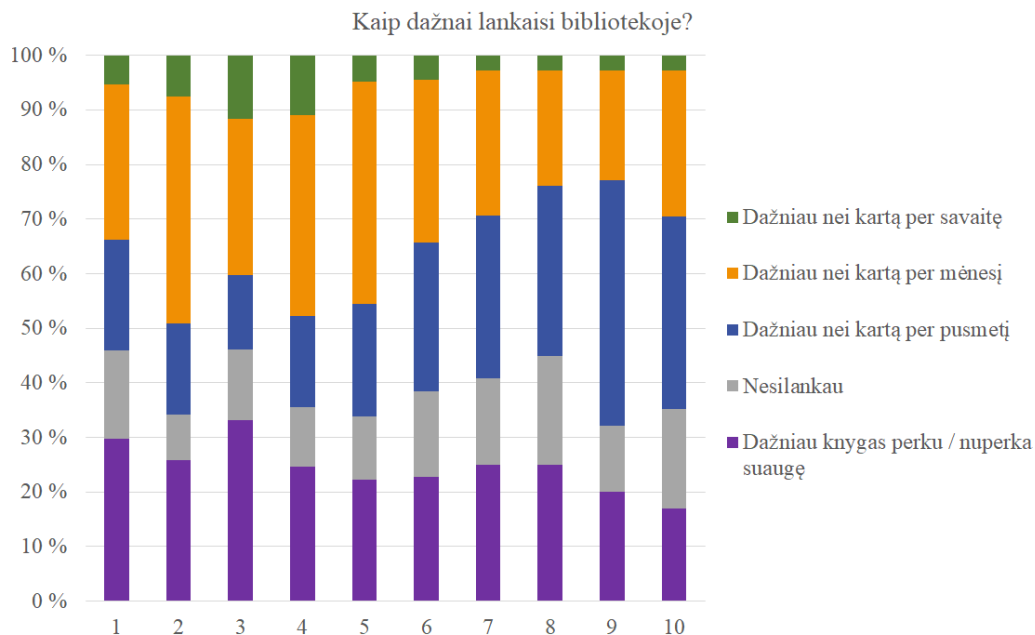
Kad nesilanko bibliotekoje išvis, daug daugiau pasirinko berniukai nei mergaitės (atitinkamai 20 proc. ir 9 proc.), taip pat jie rečiau perka knygas ar jas jiems nuperka suaugusieji (atitinkamai

21,28 proc. ir 26,55 proc.). Tiek berniukai, tiek mergaitės labai retai lankosi bibliotekoje dažniau nei kartą per savaitę. Daugiau nei kartą per mėnesį į biblioteką gerokai dažniau užsuka mergaitės (35 proc.) nei berniukai (26 proc.).

36 grafikas

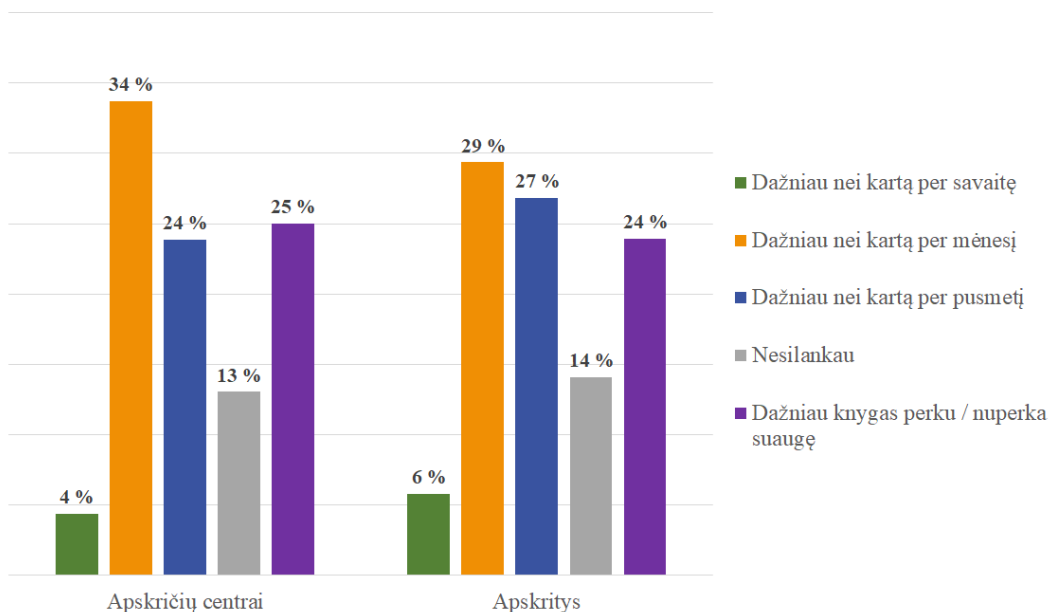
Dažniausiai bibliotekoje lankosi pradinųjų klasių moksleiviai, ypač trečiokai ir ketvirtokai, nors tai vis tiek labai maža dalis bendrame pasirinkimų kontekste. Rečiausiai bibliotekoje lankosi moksleiviai nuo 6 klasės, taip pat pirmokai. Nemažas procentas (24 proc.) vaikų, daugiausia pradinųjų klasių, teigia, kad dažniau, nei lankosi bibliotekoje, jiems knygas nuperka suaugusieji ar jie nusiperka patys.

37 grafikas

Beveik jokių skirtumų šiuo klausimu nematyti miestų ir apskričių atžvilgiu. Labiau išsiskiria tik mieste gyvenantys vaikai, kurie dažniau nei kartą per mėnesį lankosi bibliotekoje dažniau nei vaikai, gyvenantys apskrityje.

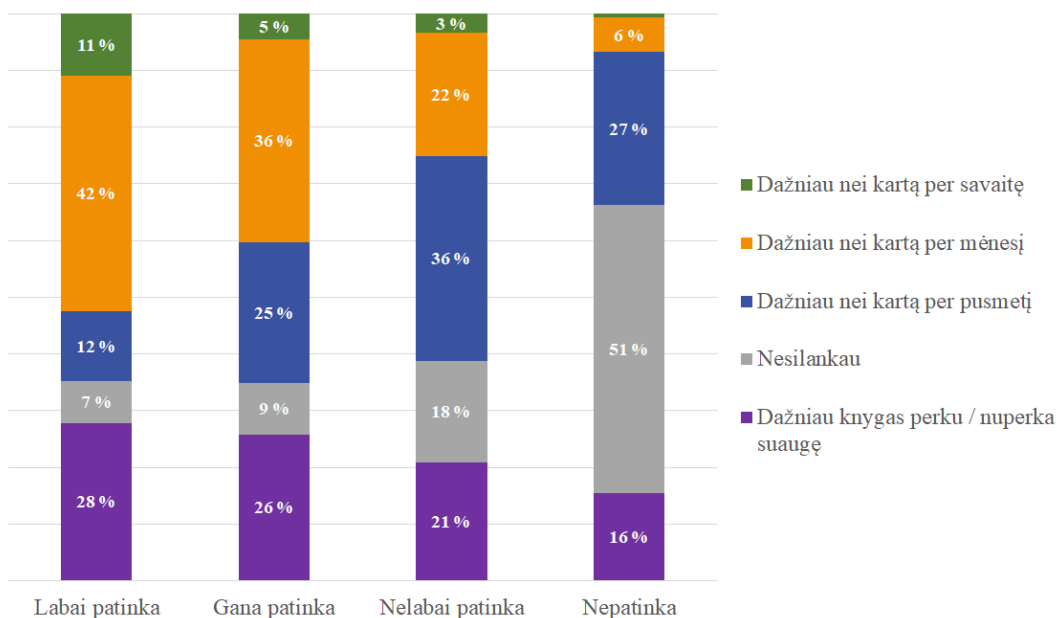
Kaip dažnai lankaisi bibliotekoje?

38 grafikas

Akivaizdi koreliacija tarp patikimo skaityti ir lankymosi bibliotekoje dažnumo. Pusė vaikų, kurie teigia, kad jiems nepatinka skaityti, niekada nesilanko bibliotekoje, taip pat beveik nėra tokių, kurie lankytųsi dažniau nei kartą per savaitę. 27 proc. lankosi tik dažniau nei kartą per pusmetį. Dažniau nei kartą per savaitę apsilanko dažniausiai tie, kuriems labai patinka skaityti, o kone pusė jų (42 proc.) – dažniau nei kartą per mėnesį. Kad nesilanko išvis, pasirinko tik 7 proc. šių vaikų. Tokia pat tendencija išsilaiko ir kalbant apie tarpinius pasirinkimo variantus.

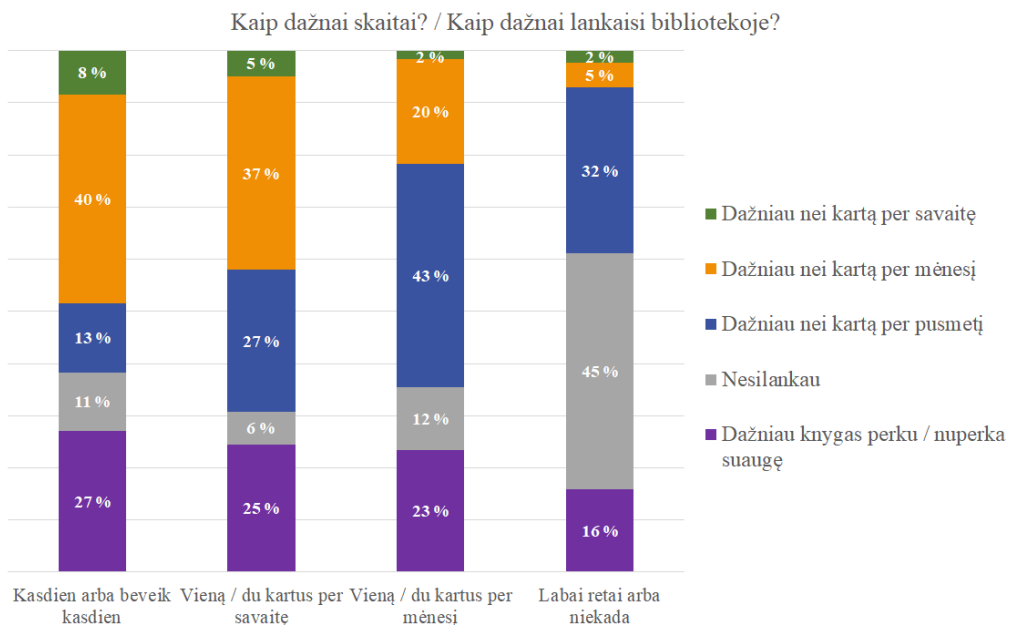
Ar tau patinka skaityti? / Kaip dažnai lankaisi bibliotekoje?

39 grafikas

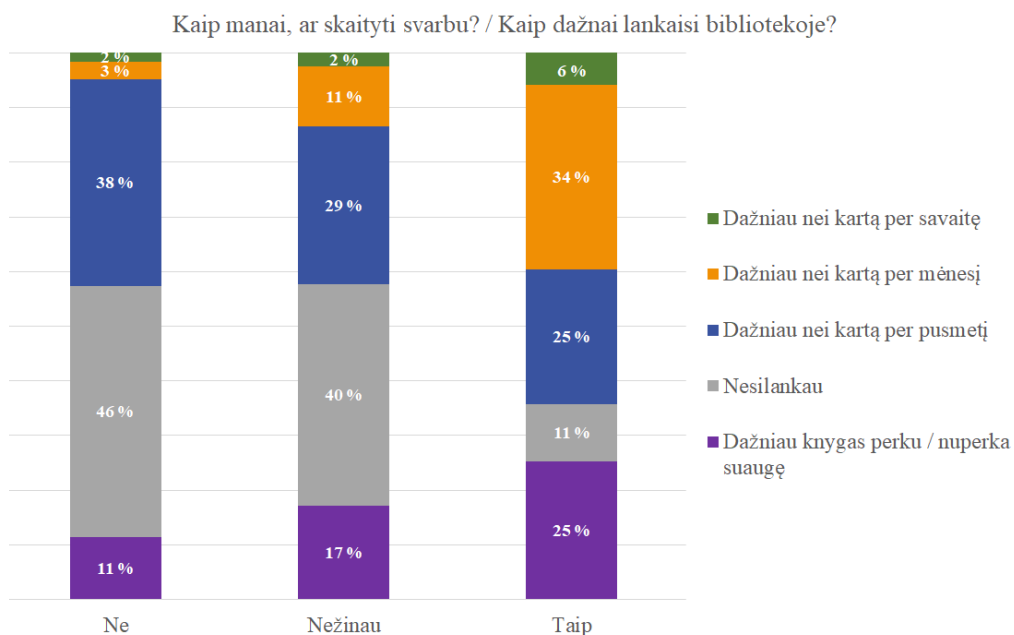
Kaip ir galima numanyti, retai arba išvis neskaitantys vaikai labai dažnai teigė, kad bibliotekoje nesilanko išvis – beveik pusė. Tiesa, tie, kas skaito nors kartą ar kelis per mėnesį, reikšmingai rečiau rinkosi šį variantą – tik apie dešimtdalis ir apie pusė jų apsilanko bibliotekoje bent kartą per pusmetį. Lankymosi bibliotekoje dažnis kyla su skaitymo dažniu.

Beje, labai reikšmingai pagal skaitymo dažnį nesiskiria varianto, kad knygos perkamos, pasirinkimas – šis rodiklis gana tolygus visose grupėse, nors visgi galima teigti, kad šis rodiklis kyla sulig skaitymo dažnumu – tik ne itin reikšmingai. Daugiau išsiskiria tik tie, kurie skaito labai retai – jiems knygas rečiau ir perka arba jie patys tai daro rečiau.

40 grafikas

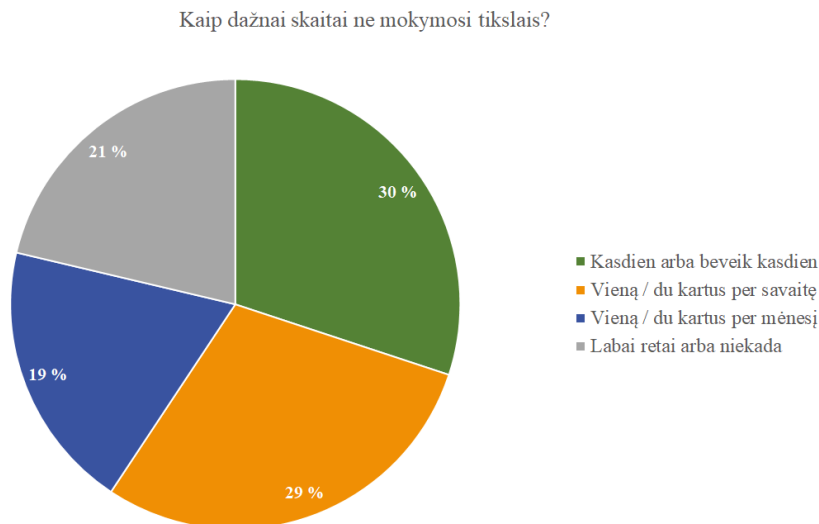
Labai daug vaikų, kurie mano, kad skaityti nesvarbu, pasirinko, kad nesilanko bibliotekoje – beveik pusė. Taip pat reikšmingai didelė dalis vaikų, kurie abejoja skaitymo svarba, nesilanko bibliotekoje, ypač palyginti su tais, kurie mano, kad skaityti svarbu – tik dešimtadalis jų pasirinko šį variantą. Vaikų, pasirinkusių neigiamą arba abejojančią atsakymą apie skaitymo svarbą, antrasis pagal dažnį pasirinkimas – apsilankymas bibliotekoje kartą per pusmetį, kai vaikų, kuriems skaitymas atrodo svarbu, šioje antroje pozicijoje esti variantas – dažniau nei kartą per mėnesį. Žinoma, jie dažniausiai rinkosi ir variantą, rodantį patį dažniausią lankymąsi bibliotekoje – dažniau nei per savaitę, visgi tai tik 6 proc. respondentų.

41 grafikas

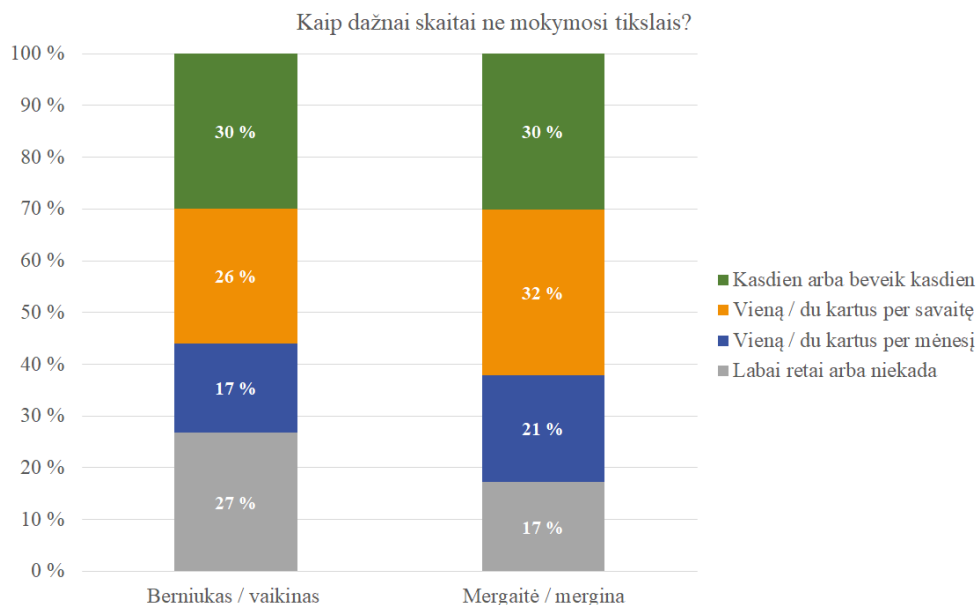
Kaip dažnai skaitai ne mokymosi tikslais? (15 klausimas)

Beveik trečdalis apklaustųjų ne mokymosi tikslais skaito kasdien arba beveik kasdien. Toliau pagal atsakymų skaičių rikiuojasi atsakymai pagal skaitymo dažnį mažėjančia tvarka. Net penktadalis vaikų skaito tik mokymosi tikslais.

42 grafikas

Kiek netikėta, kad nematyti skirtumo tarp mergaičių ir berniukų, kurie skaito ne mokymosi tikslais kasdien arba beveik kasdien – rinktasi buvo vienodai. Šiek tiek dažniau mergaitės rinkosi, kad skaito vieną / du kartus per savaitę ir per mėnesį. Ženkliai daugiau berniukų atsakė, kad ne mokymosi tikslais neskaito išvis arba labai retai – net 27 proc., kai mergaitės – 17 proc. Vis dėlto ir mergaičių atveju tai, deja, tikrai nemažas skaičius.

43 grafikas

Imant šio rodiklio klasių pjūvį, galima pastebėti vėlgi šiame tyrime tendencingą dalyką – laisvalaikiu daugiausia kasdien arba beveik kasdien renkasi skaityti 1-4 klasių moksleiviai. Taip pat tai

respondentų grupė, rečiausiai teigianti, kad laisvalaikiu skaito labai retai arba niekada. Rečiausiai ne mokymosi tikslais skaito 7–10 klasių moksleiviai.

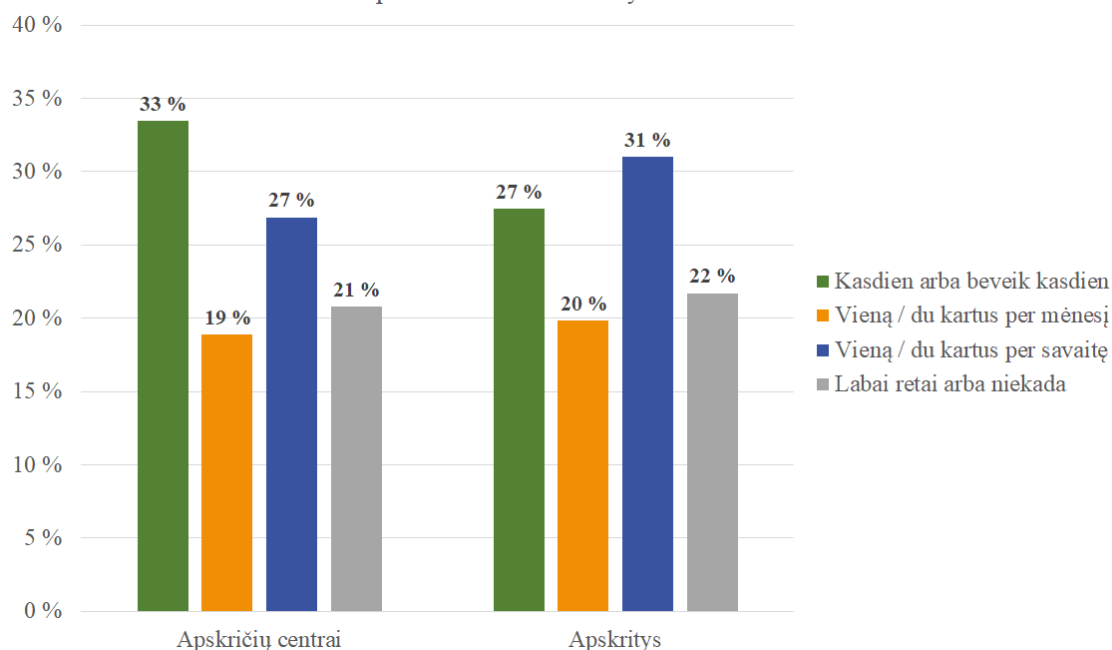
Kaip dažnai skaitai ne mokymosi tikslais?

44 grafikas

Ne mokymosi tikslais akivaizdžiai dažniau skaito vaikai iš apskričių centrų, nors tų, kurie skaito labai retai arba niekada, skaičius labai panašus tiek miestuose, tiek jų apskrityse.

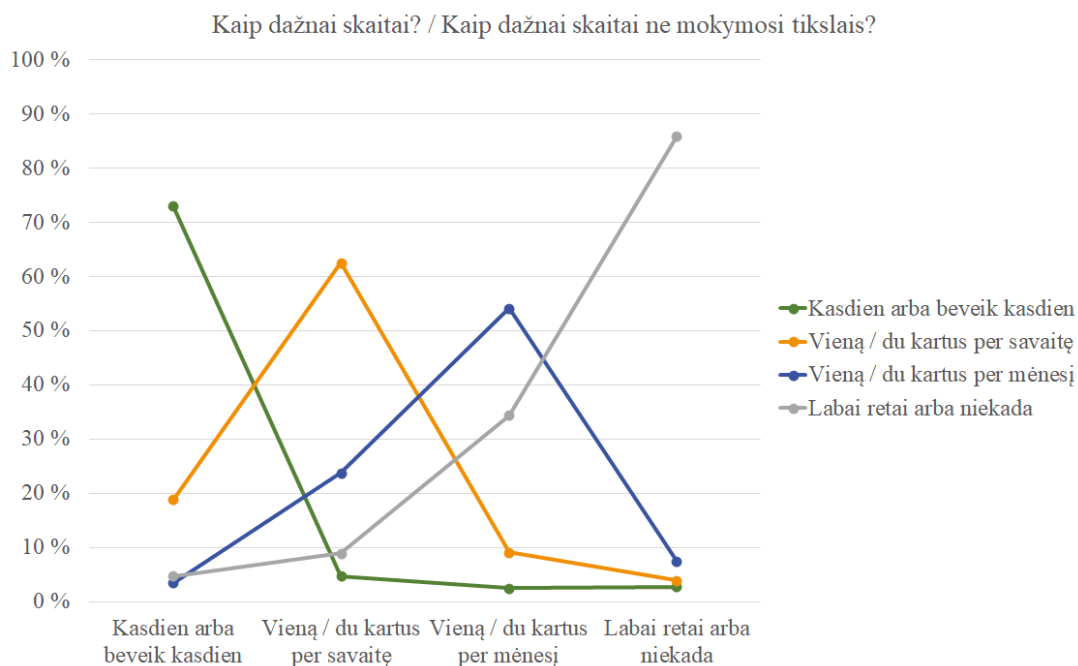
Kaip dažnai skaitai ne mokymosi tikslais?

45 grafikas

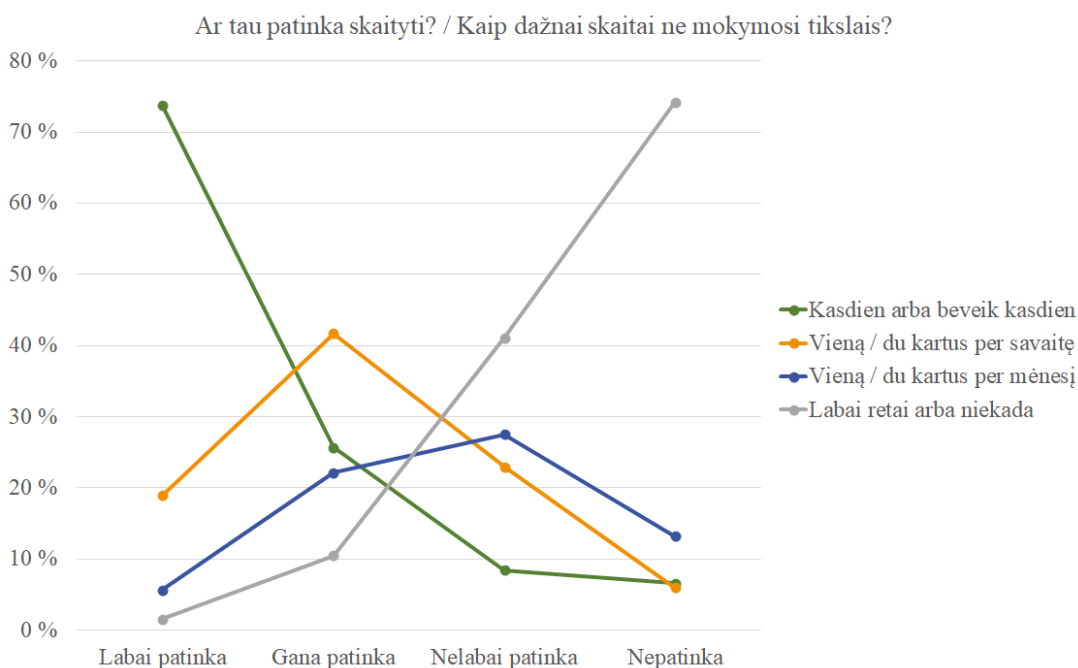
Labai įdomu žvilgtelėti į koreliaciją tarp iš pirmo žvilgsnio panašių klausimų: kaip dažnai skaitai ir kaip dažnai skaitai ne mokymosi tikslais? Visgi akivaizdu, kad reikšminis skirtumas čia yra. Tik ar

šių skirtį daro vaikai? Kaip rodo žemiau esantis grafikas, vaikai nedaro praktiškai jokio skirtumo tarp bendro skaitymo ir skaitymo ne mokymosi tikslais – atsakymai į šiuos klausimus itin panašūs. Jei dažnai skaito bendrai, vaikai dažnai skaito ir ne mokymosi tikslais ir t. t.

46 grafikas

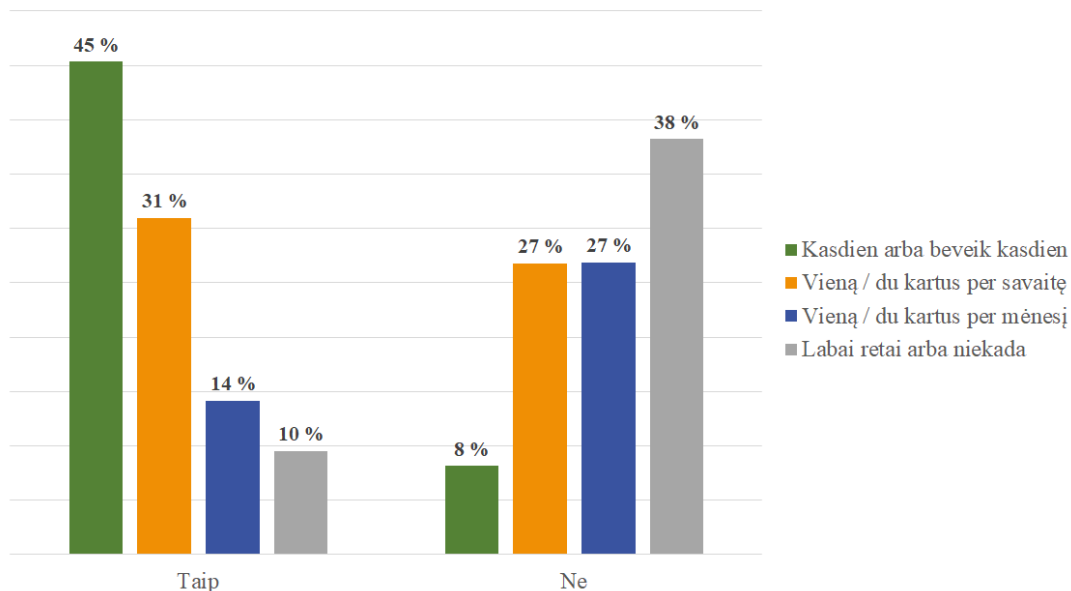
Panašias koreliacijas matome ir žvelgdami į kitus rodiklius. Vaikai, kurie teigė, kad jiems labai patinka skaityti, ne mokymosi tikslais skaito kasdien arba beveik kasdien – taip atsakė daugiau nei 70 proc. respondentų. Taip pat buvo beveik tiek pat tokių, kurie atsakė, kad jiems skaityti nepatinka, ir rinkosi, jog ne mokymosi tikslais skaito labai retai arba niekada. Taip pat šį variantą rinkosi gana dažnai ir tie, kuriems skaityti nelabai patinka (apie 40 proc.). Antroje vietoje šie respondentai nurodė, kad ne mokymosi tikslais skaito vieną / du kartus per mėnesį. Respondentai, kuriems gana patinka skaityti, dažniausiai ne mokymosi tikslais skaito vieną / du kartus per savaitę.

47 grafikas

Akivaizdu, kad tie vaikai, kurie mano, jog skaito pakankamai, labai dažnai skaito ne mokymosi tikslais, o kurie nepakankamai – tą daro labai retai arba niekada. Visgi kalbant apie tarpinius variantus, tokių didelių skirtumų jau nematyti. Pavyzdžiui, panašiai dažnai ne mokymosi tikslais kartą ar kelis per savaitę skaito tiek tie, kurie atsakė, kad pakankamai, tiek tie – kurie nepakankamai.

Ar manai, kad skaitai pakankamai? /
Kaip dažnai skaitai ne mokymosi tikslais?

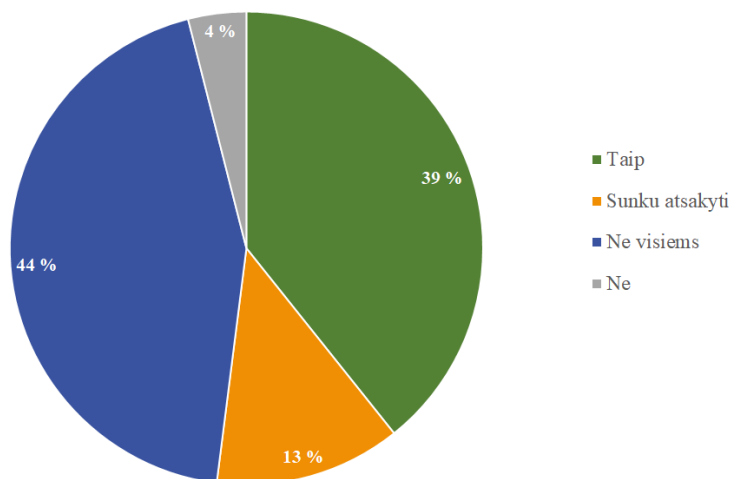

48 grafikas

Kaip manai, ar tavo namiškiams patinka skaityti? (16 klausimas)

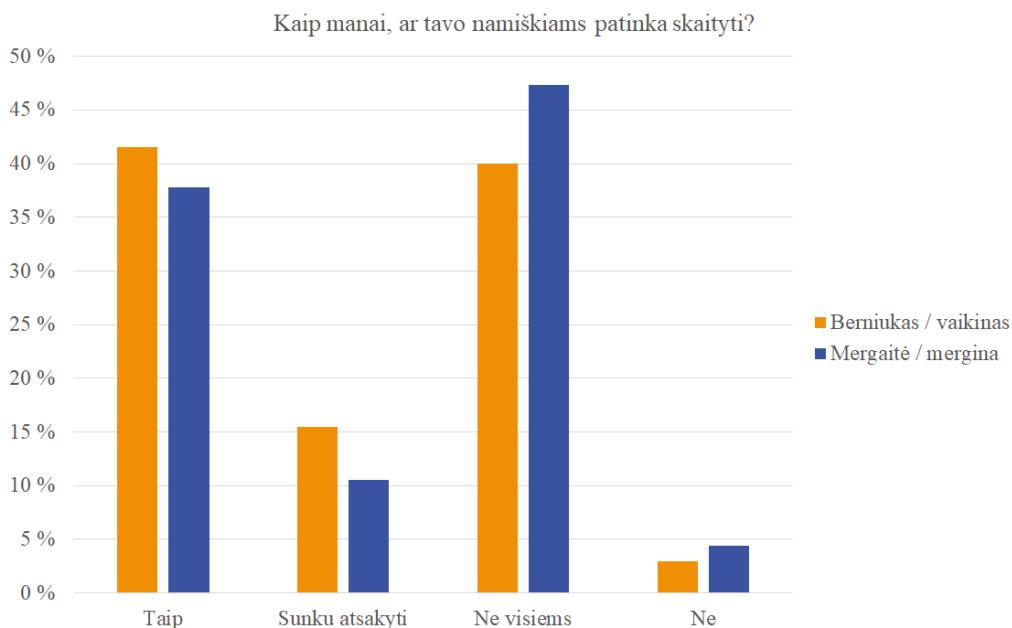
Vaikai buvo paprašyti įvertinti, ar, jų nuomone, namiškiams patinka skaityti. Daugiausia buvo pasirinkusių teiginį, kad ne visiems (44 proc.). Kad namiškiams nepatinka skaityti, pasirinko tik kiek mažiau nei 4 proc., o teigiančių, kad patinka, – kiek daugiau nei 39 proc. Kadangi vienas iš pasirinkimų variantų buvo *sunku atsakyti* (jį pasirinko tik apie 13 proc. apklaustųjų), galima daryti prielaidą, jog vaikai yra gana pastabūs savo aplinkai skaitymo atžvilgiu ir geba ją įvardyti.

Kaip manai, ar tavo namiškiams patinka skaityti?

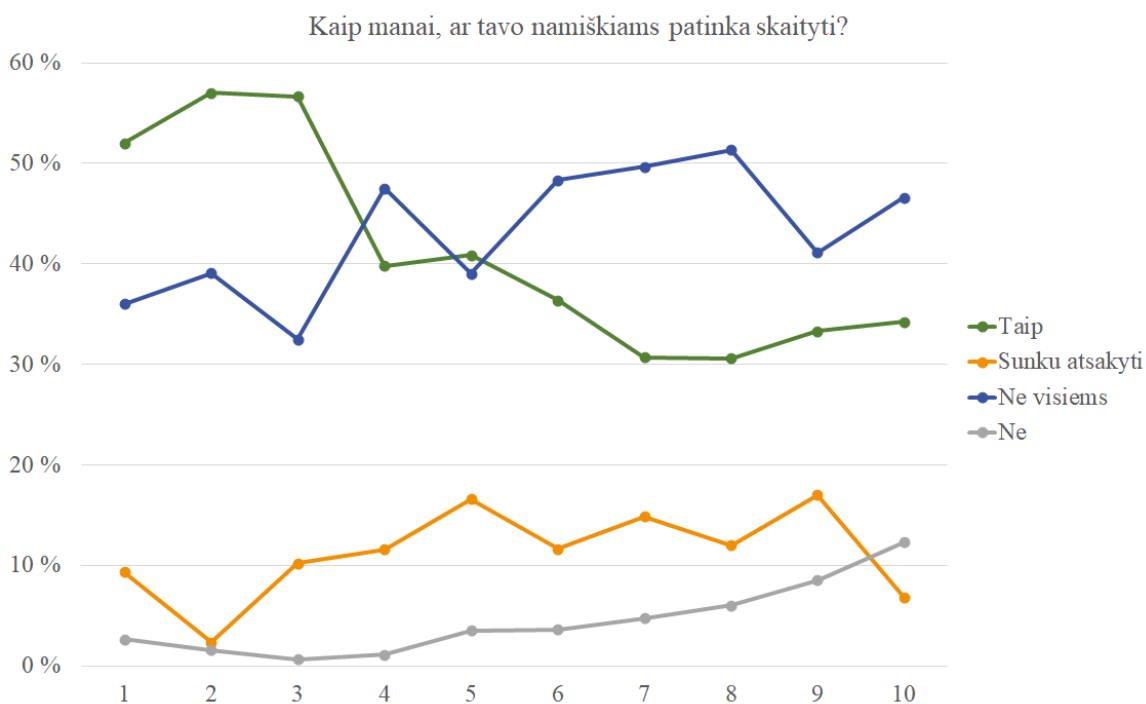
49 grafikas

Kad namiškiams patinka skaityti, daugiau rinkosi berniukai nei mergaitės, kurios dažniau įvardijo, kad skaityti patinka ne visiems jų aplinkoje. Kad sunku atsakyti, dažniau atsakė berniukai.

50 grafikas

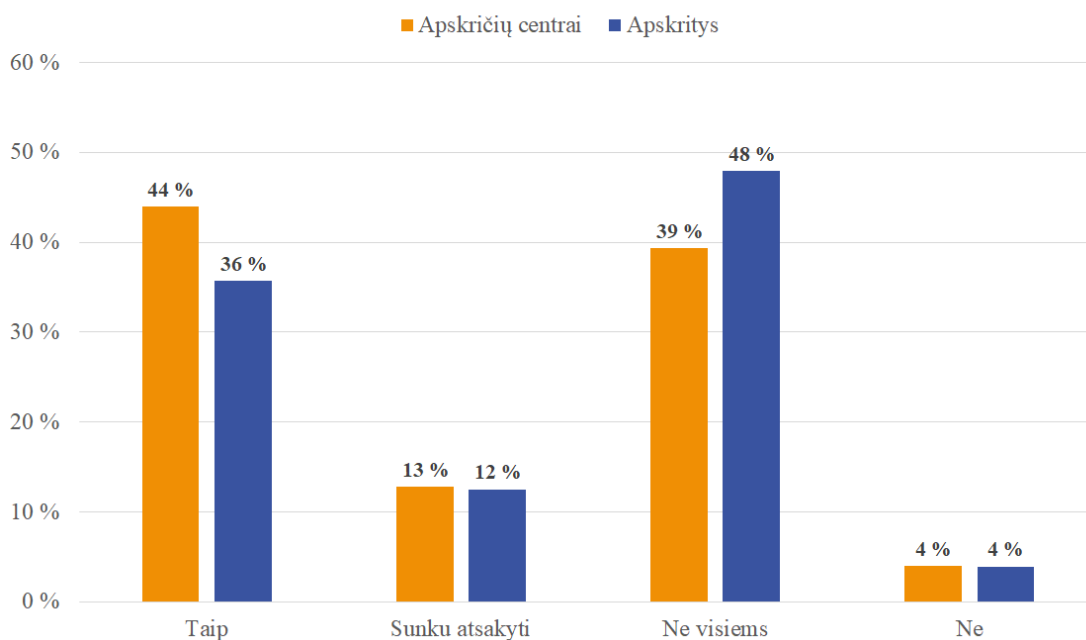
Kad namiškiams patinka skaityti, daugiausia rinkosi 1-3 klasių moksleiviai. Kuo vyresnis moksleivis, tuo dažniau jis rinkosi, kad jo namiškiams nepatinka skaityti.

51 grafikas

Apskričių centruose gyvenantys vaikai dažniau teigė, kad jų namiškiams patinka skaityti.

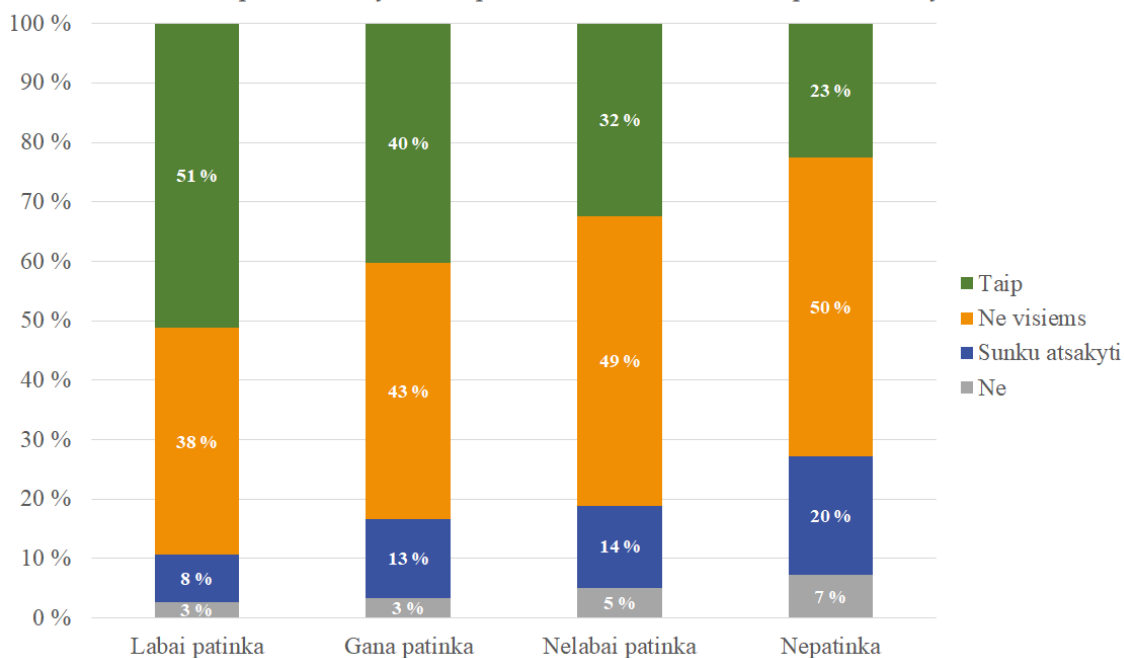
Kaip manai, ar tavo namiškiams patinka skaityti?

52 grafikas

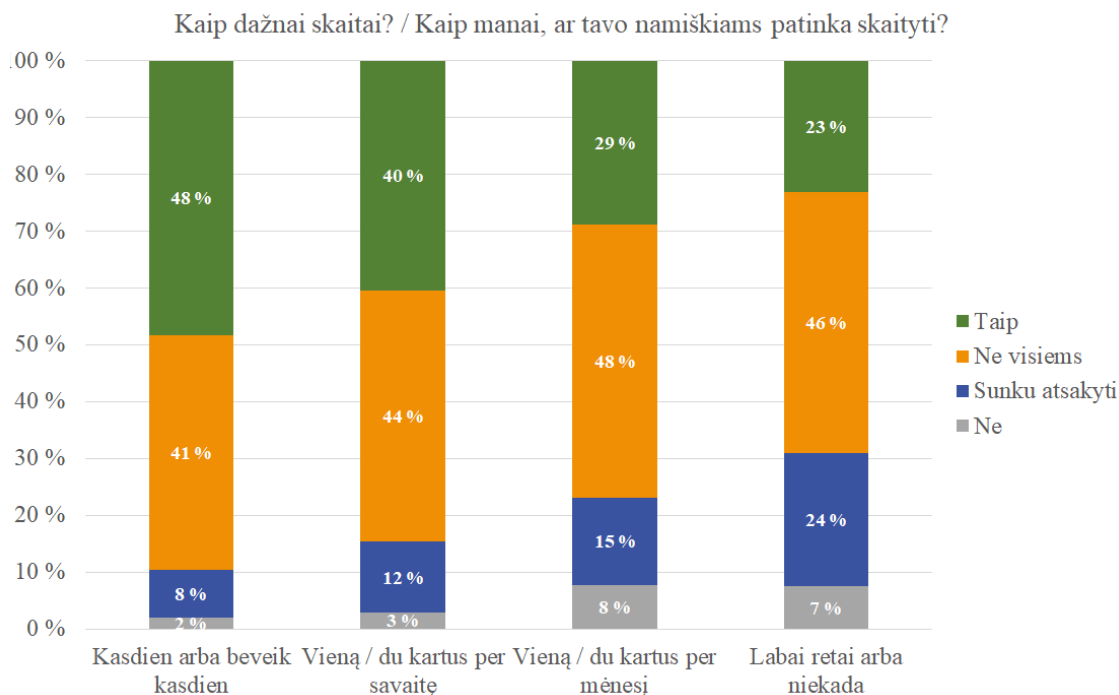
Įdomu pastebėti, kad tie vaikai, kurie įvardijo, kad jų namiškiams patinka skaityti, dažniausiai teigė (net pusė respondentų) ir kad jiems patiems patinka skaityti. Šis rodiklis tolydžio mažėja sulig kitais variantais. Analogiška situacija kalbant ir apie atvirkščią variantą – tie, kurie atsakė, jog namiškiams nepatinka skaityti, palyginti su kitais vaikais, kuriems patinka skaityti, gana patinka arba nelabai patinka skaityti, dažniau teigė, kad skaito labai retai arba niekada. Taigi tyrimas patvirtina aiškią koreliaciją tarp namų skaitymo aplinkos ir vaiko polinkio skaityti.

Ar tau patinka skaityti? / Kaip manai, ar tavo namiškiams patinka skaityti?

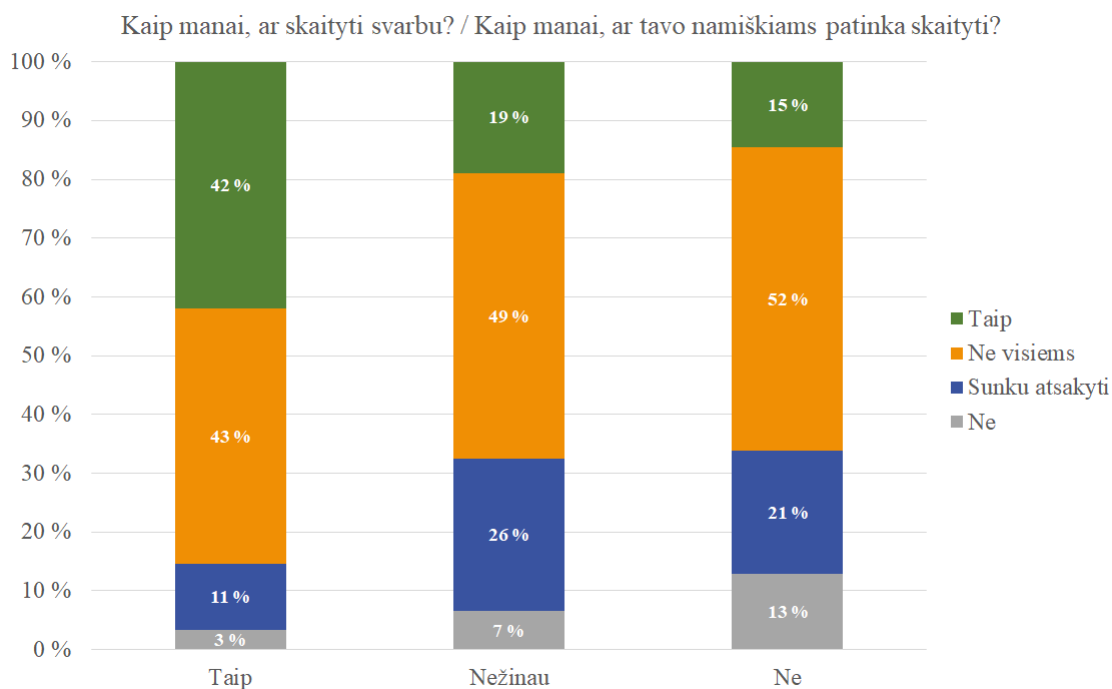
53 grafikas

Tą pačią tendenciją galima pamatyti ir kalbant apie skaitymo dažnį. Tie, kurių namiškiams patinka skaityti, skaito gerokai dažniau, ir atvirkščiai.

54 grafikas

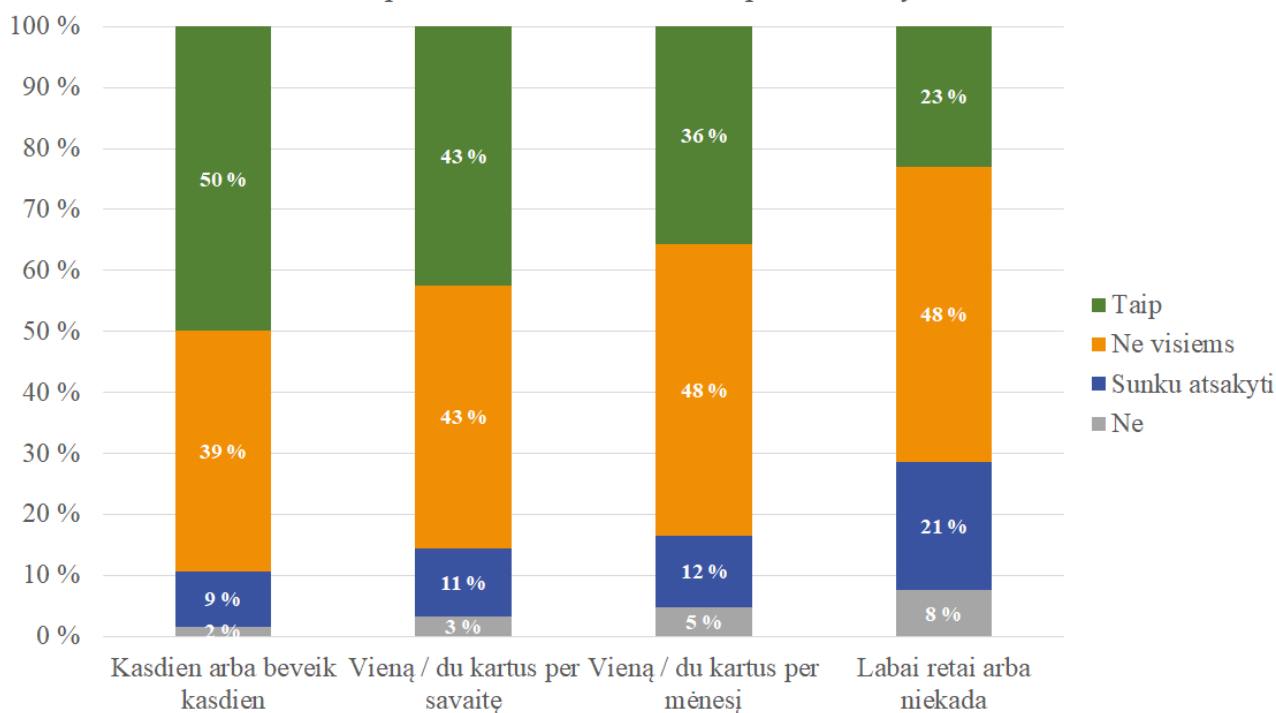
Skaitymo svarbos suvokimas, kaip matyti iš respondentų atsakymų, aiškiai jiems susijęs su juos supančia skaitymo aplinka. Jei vaikai mano, kad jų namiškiams patinka skaityti, jie dažniau linkę rinktis, kad skaityti svarbu (daugiau nei 40 proc.). Tiesa, šis rodiklis labai panašus į tų skaitymo svarbą išskiriančių vaikų, kurie visgi abejoja, ar jų aplinkoje mėgstama skaityti. Skaitymo svarbos neįžvelgiantys vaikai labiau linkę teigti, kad jų namiškiams nepatinka skaityti, didelė jų dalis taip pat teigia, kad ne visiems.

55 grafikas

Supanti namų aplinka lygiai taip pat susijusi ir su skaitymu ne mokymosi tikslais – tai daro gerokai dažniau tie vaikai, kurie mano, kad jų aplinkoje mėgstama skaityti (palyginti su tais, kurie atsakė, kad namiškiams nepatinka skaityti – net dvigubai dažniau).

Kaip dažnai skaitai ne mokymosi tikslais? /
Kaip manai, ar tavo namiškiams patinka skaityti?

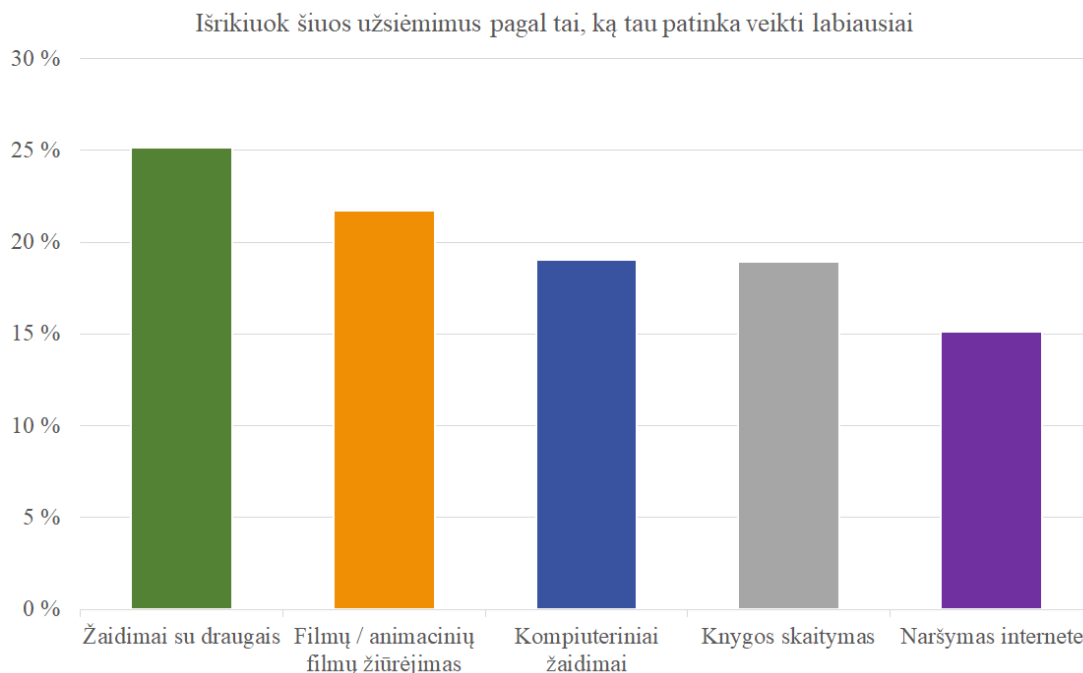

56 grafikas

Išrikiuok šiuos užsiėmimus pagal tai, ką tau patinka veikti labiausiai (17 klausimas)

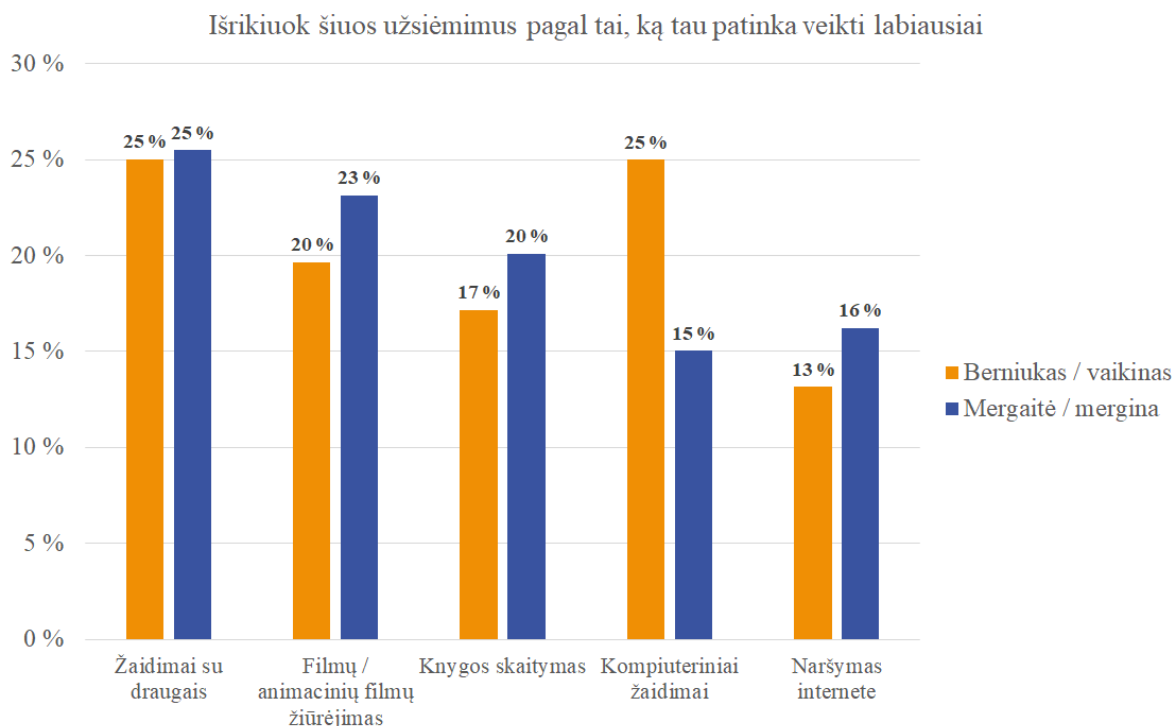
Natūralu, kad skaitymas vaiko gyvenime nuolat konkuruoja su kitais laiko leidimo būdais, tad vaikai buvo prašomi išrikiuoti šias veiklas – žaidimai su draugais, filmų / animacinių filmų žiūrėjimas, kompiuteriniai žaidimai, knygos skaitymas, naršymas internete – pagal tai, ką jiems patinka veikti labiausiai, siekiant išsiaiškinti, kiek svarbus knygų skaitymas visame kontekste. Ketvirtadalis, t. y. didžiausias skaičius atsakiusių, į pirmą vietą iškėlė žaidimus, buvimą su draugais, antroje vietoje liko filmų žiūrėjimas. Gana tolygiai balsų surinko ir panašiai pasiskirstė kompiuteriniai žaidimai ir knygos skaitymas – jis atsidūrė tik ketvirtoje vietoje. Paskutinis pagal prioritetą liko naršymas internete. Tiesa, sunku pasakyti, ar vaikai teisingai suprato šį tyrėjų pasiūlytą veiksmą. Tikėtina, kad jeigu būtų plačiau pakomentuota, kas į jį įeina (naudojimasis socialiniais tinklais, internetinės pokalbių grupės, YouTube'o žiūrėjimas ir pan.), šis pasirinkimas būtų pakilęs aukščiau.

Apskritai negalėtume teigti, kad knygos skaitymas ženkliai atitrūkęs pagal pasirinkimą nuo kitų veiklų.

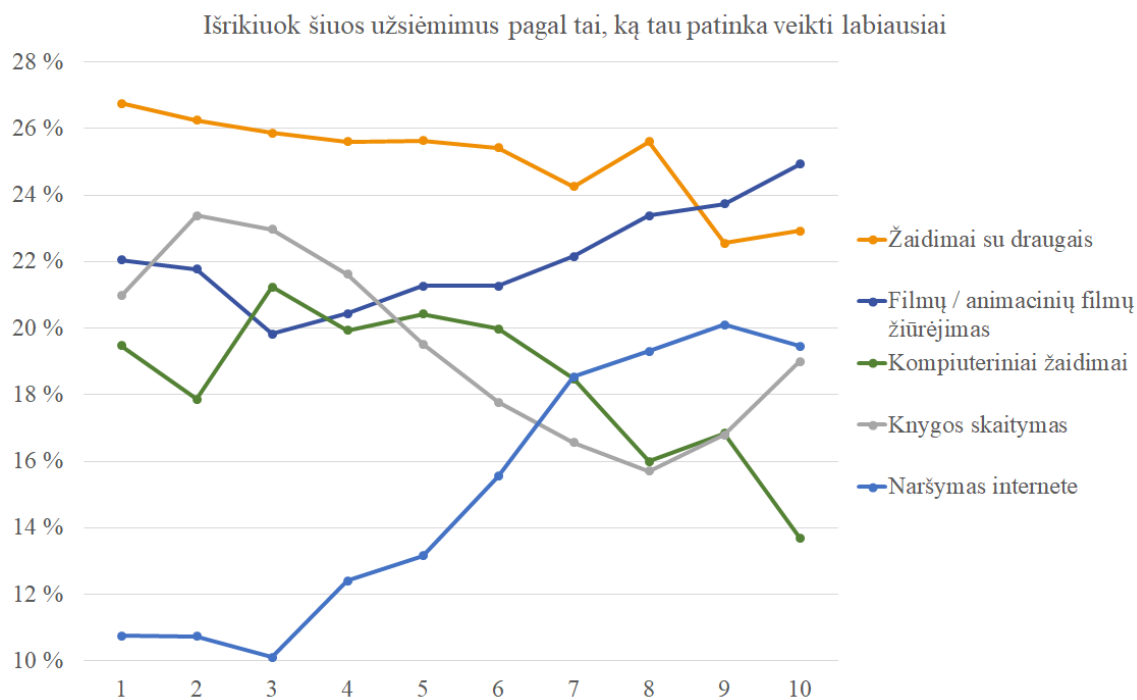
57 grafikas

Lyties atžvilgiu labiausiai išsiskyrė kompiuteriniai žaidimai – juos daug dažniau aukščiau iškėlė berniukai nei mergaitės. Visus kitus variantus aukščiau prioritetizavo mergaitės. Apylygiai abi lytys rinkosi tik žaidimus su draugais.

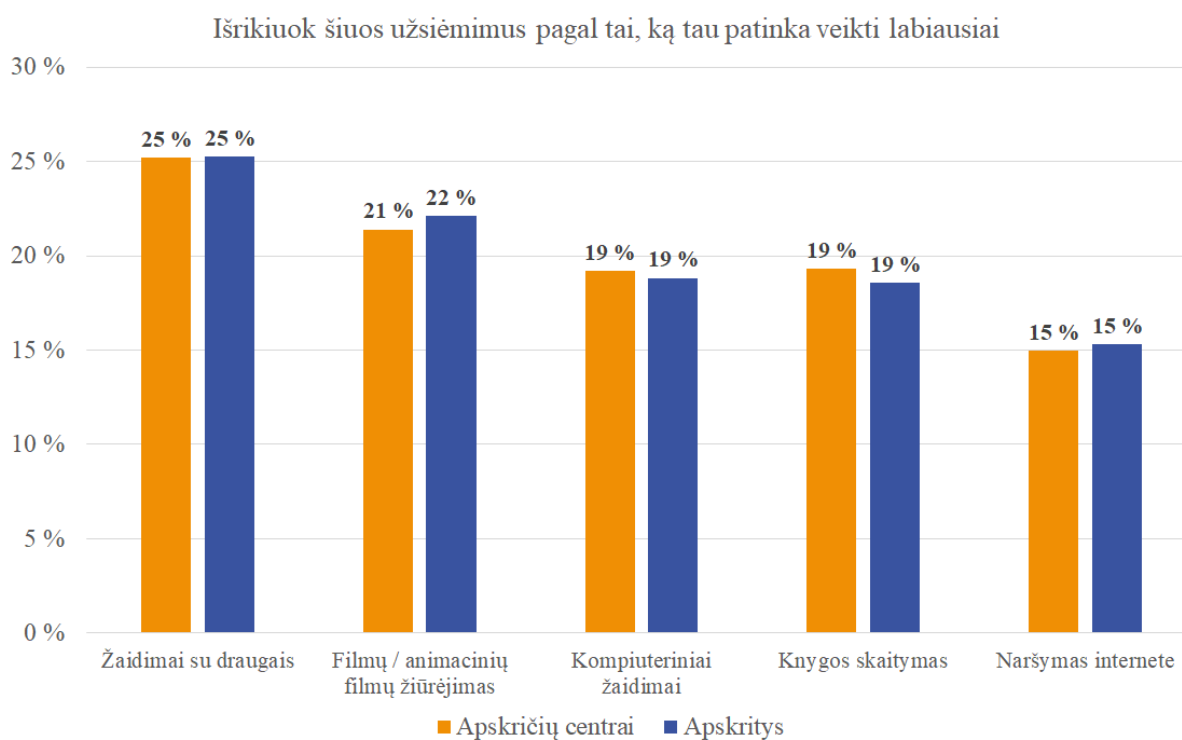
58 grafikas

Veikla su draugais kaip mėgstamiausia iš visų nukrinta 9–10 klasėse – vyresnius vaikus labiau domina filmai ir naršymas internete. Pastarasis, kaip parodė tyrimas, visiškai neaktualus pradinių klasių moksleiviams. Knygų skaitymą aukščiausiai prioritetizuoja pradinių klasių moksleiviai – jis visose keturiose klasėse antroje vietoje. Toliau šios veiklos vieta prioritetų eilėje krinta ir šiek tiek pakyla bei susilygina su 4-ąja vieta tik 8–9 klasėse bei per vieną vietą pakyla 10-oje.

59 grafikas

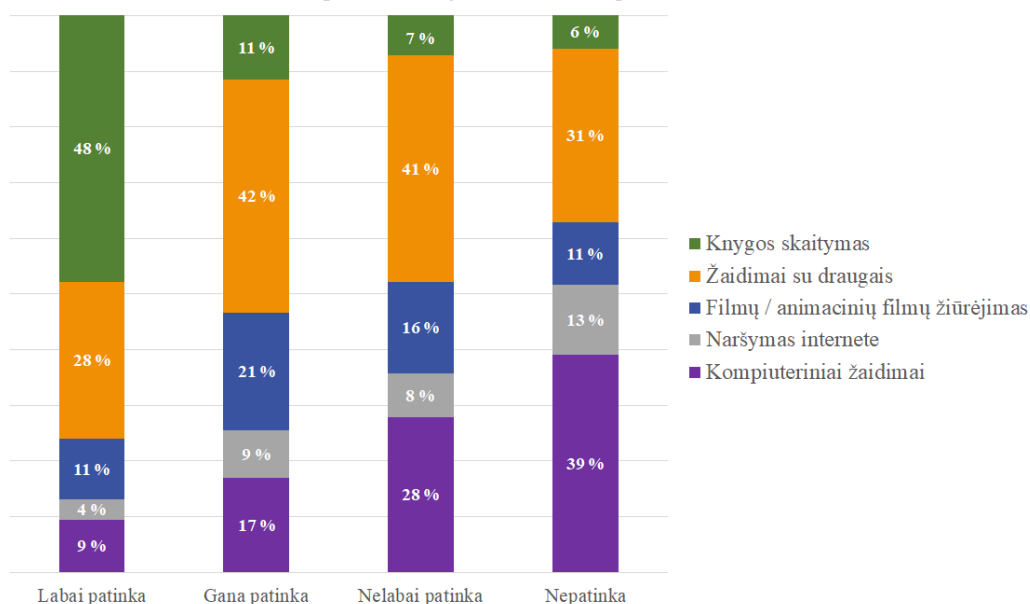
Respondentų gyvenvietės atžvilgiu atsakymai pasiskirstė praktiškai vienodai.

60 grafikas

Tie vaikai, kuriems labai patinka skaityti, daug dažniau tarp kitų veiklų prioritetizavo knygų skaitymą – beveik pusė atsakiusių. Jeigu žiūrėtume į klausimo *Ar tau patinka skaityti?* atsakymus kaip skalę nuo *labai patinka* iki *nepatinka*, pamatytume, kad šis rodiklis nuosekliai mažėja, nors ties pasirinkimu *gana patinka* jis jau kritęs labai smarkiai, palyginti su pasirinkimu *labai patinka*. Kompiuterinius žaidimus aukščiausiai prioritetizavo vaikai, kuriems skaityti nepatinka, ir mažiausiai tie, kuriems labai patinka. Taip pat pastaruosius mažai domina ir naršymas internete. Labai panašiai visi respondantai vietas skyrė žaidimams su draugais.

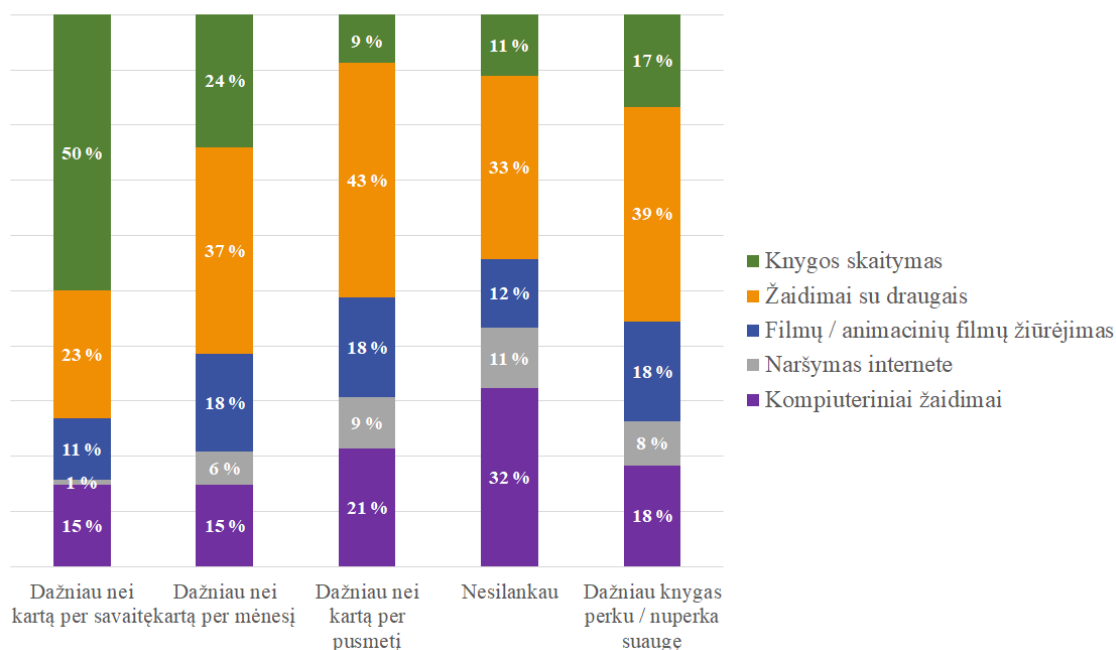
Ar tau patinka skaityti? / Labiausiai patinkanti veikla

61 grafikas

Jokių neatitikimų tarp knygos skaitymo kaip veiklos prioriteto ir lankymosi dažnio bibliotekoje koreliacijos – ku aukščiau vaikai prioritetizavo skaitymą, tuo jie dažniau ir linkę apsilankyti bibliotekoje. Vaikai, kurie labiausiai mėgsta žaisti kompiuterinius žaidimus bei naršyti internete, yra mažiausiai linkę čia lankytis.

Kaip dažnai lankaisi bibliotekoje? / Labiausiai patinkanti veikla

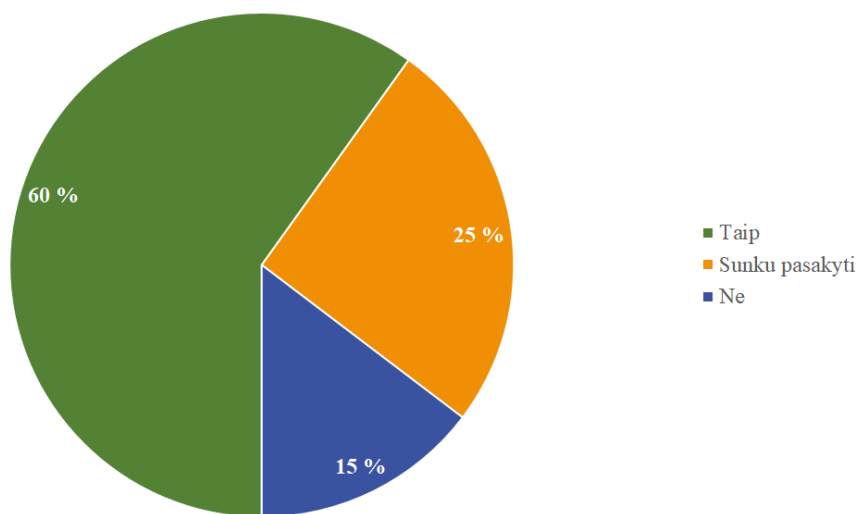
62 grafikas

Ar galėtum teigti, kad tavo tėvai / globėjai domisi, ką šiuo metu skaitai? (18 klausimas)

Didžioji dauguma vaikų (beveik 60 proc.) teigia, kad jų tėvai / globėjai domisi, ką šiuo metu jų atžala skaito. Tiesa, įvertinti šį parametą vaikams buvo, atrodo, gerokai sunkiau, nei ar jų namiškiams

patinka skaityti – atsakymą *sunku pasakyti* pasirinko kiek daugiau nei ketvirtadalis respondentų. Galima daryti prielaidą, kad nemaža dalis tėvų aiškiai neparodo savo dėmesio vaikui šiuo klausimu, galbūt per mažai kalbasi su vaiku apie jo skaitymo patirtis.

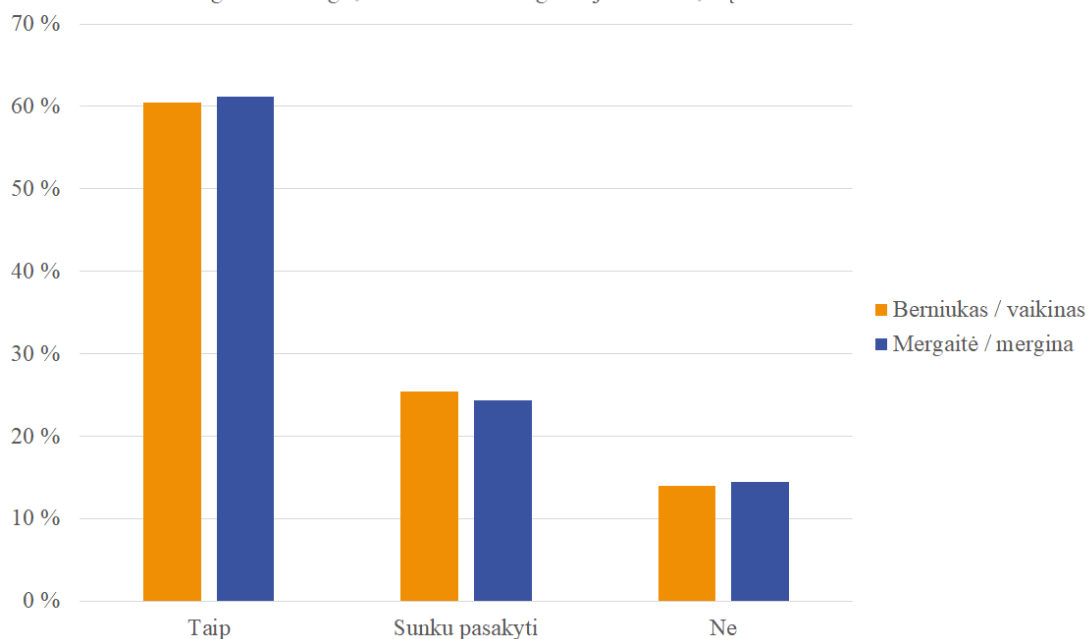
Ar galėtum teigti, kad tavo tėvai / globėjai domisi, ką šiuo metu skaitai?

63 grafikas

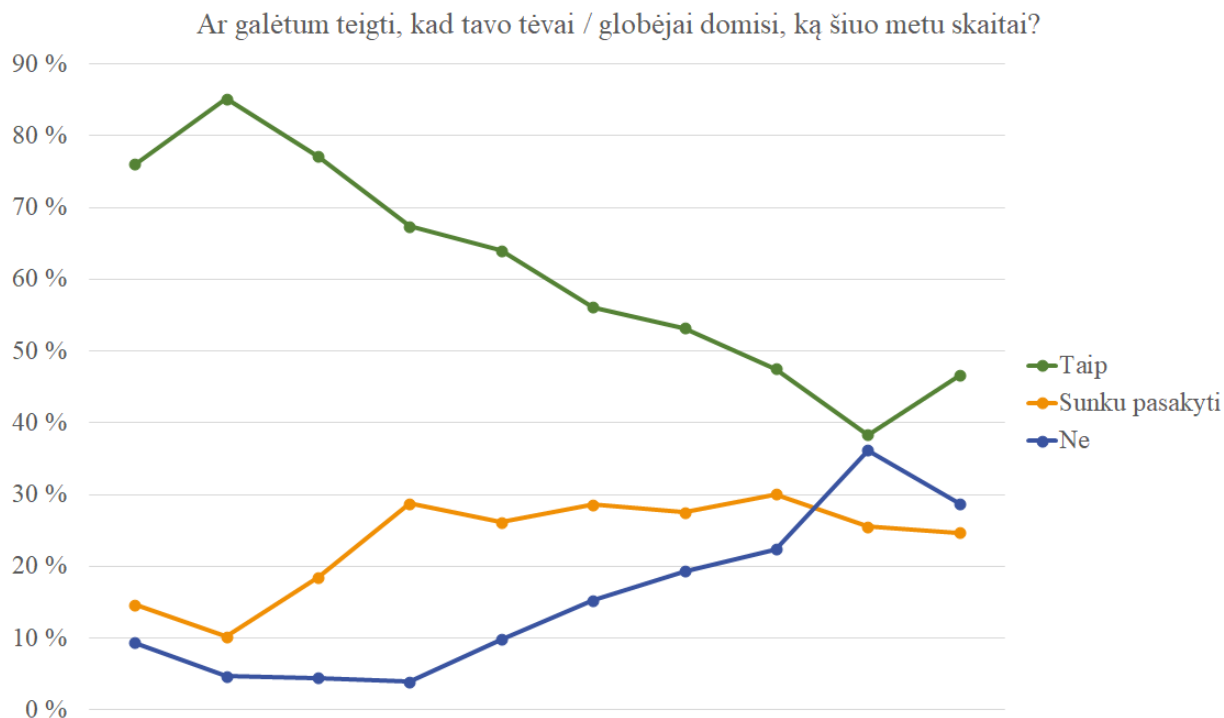
Lyties atžvilgiu visus atsakymus vaikai rinkosi praktiškai vienodai.

Ar galėtum teigti, kad tavo tėvai / globėjai domisi, ką šiuo metu skaitai?

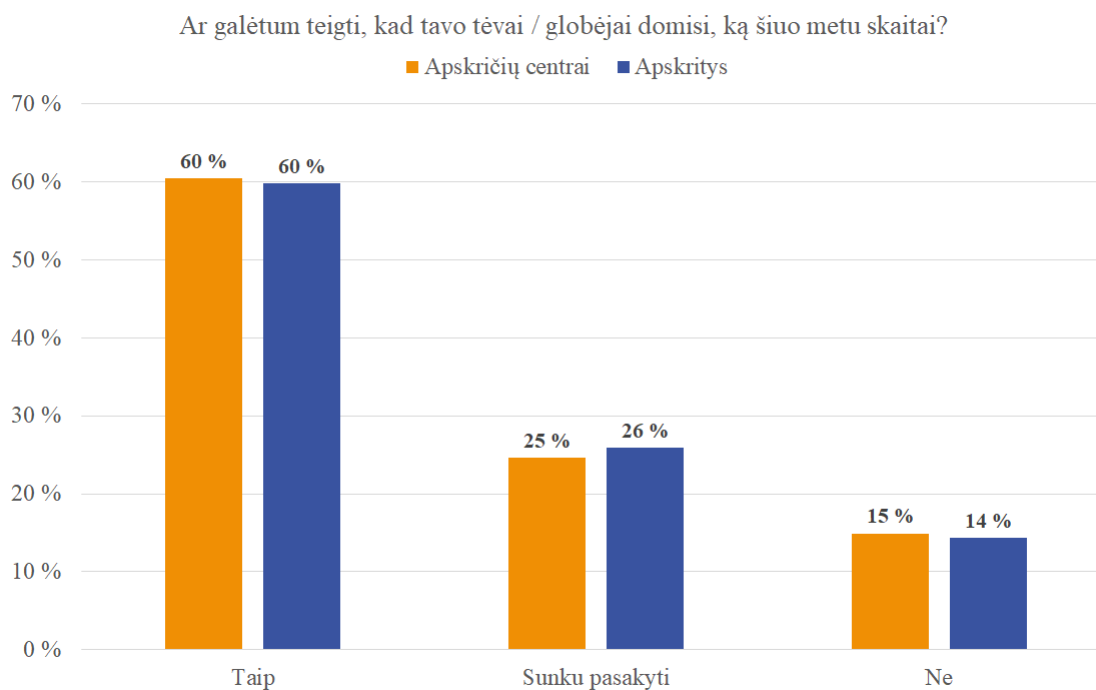
64 grafikas

Išskyrus pirmokus, didėjant klasei mažėja vaikų, teigiančių, kad jų tėvai ar globėjai domisi, ką jie šiuo metu skaito. Taip pat didėjant klasei (išimtis – 2 klasė) daugėja vaikų, sakančių, kad jiems sunku pasakyti, ar jų skaitymu domimasi. Vyresni vaikai (nuo 5-osios klasės) teigia, kad tėvai nesidomi jų skaitymu. Natūralu, kad augant vaikui tėvai apskritai su juo praleidžia mažiau laiko, visgi net pačiam išmokus skaityti, tėvai turėtų domėtis vaiko skaitybos įpročiais, kalbėtis apie literatūrines patirtis ir pan. Šis tyrimas rodo, kad, deja, susidomėjimas yra per mažas.

65 grafikas

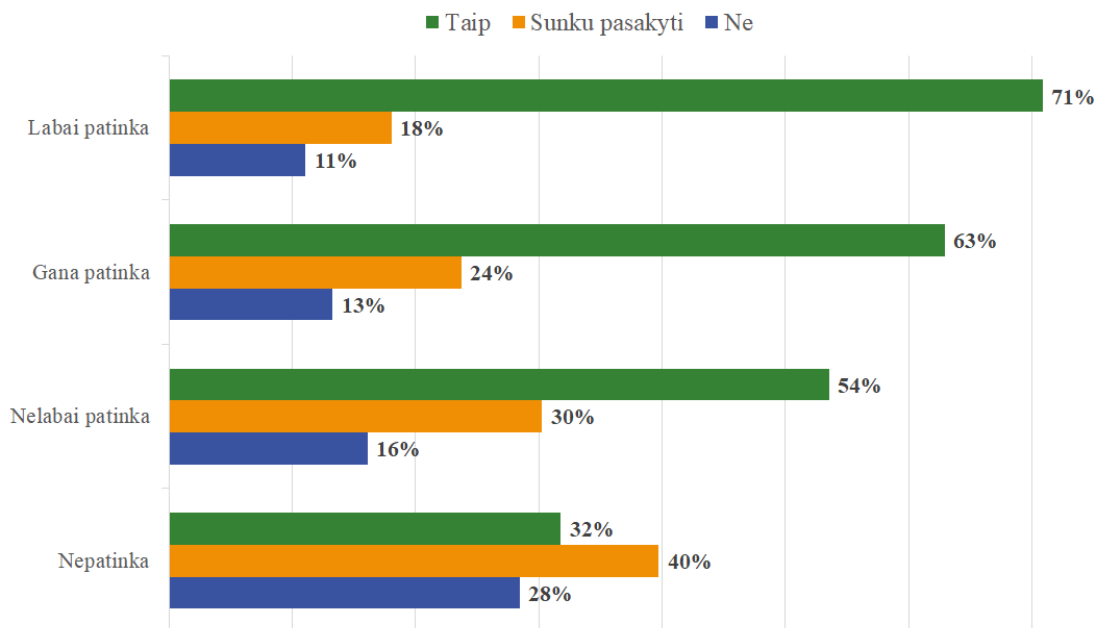
Jokių skirtumų tarp apskričių centrų ir apskričių neišryškėjo.

66 grafikas

70 proc. vaikų, kuriems labai patinka skaityti, teigė, kad tėvai domisi, ką jie skaito. Taip pat teigė ir 63 proc. vaikų, kuriems gana patinka skaityti. Šis rodiklis žemesnis tų vaikų, kuriems nelabai patinka skaityti ar nepatinka išvis - pastarųjų tokių buvo tik 40 proc. Tiems, kuriems nepatinka skaityti, sunkiausia atsakyti, ar tėvai domisi jų skaitymu, taip pat jie dažniausiai iš visų pasirinko atsakymą, kad tėvų nedomina.

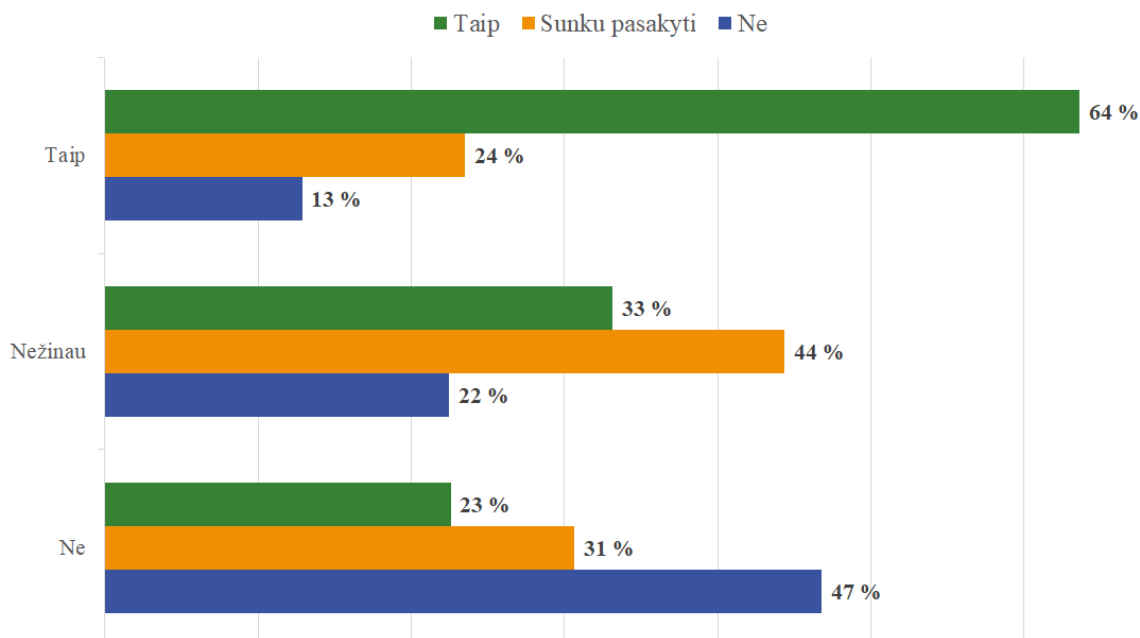
Ar tau patinka skaityti? /
Ar galėtum teigti, kad tavo tėvai / globėjai domisi, ką šiuo metu skaitai?

67 grafikas

Įdomu žvilgtelėti ir į šio klausimo santykį su vaikų atsakymais apie skaitymo svarbą. Čia matome panašius rezultatus – vaikai, manantys, kad skaityti svarbu, dažniausiai atsakė, kad jų aplinka domisi jų skaitymu, ir atvirkščiai. Tie vaikai, kurie abejoja skaitymo svarba, taip pat dažnai abejoja, ar jų skaitymo įpročiais tėvai domisi.

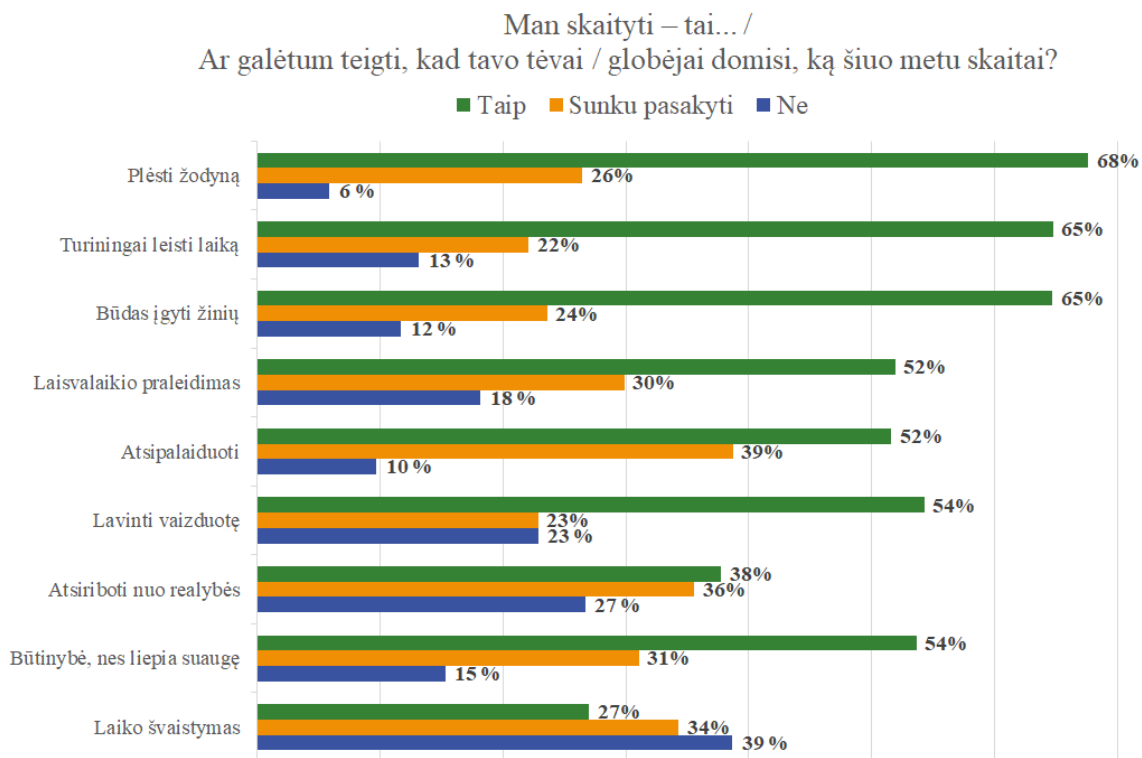
Kaip manai, ar skaityti svarbu? /
Ar galėtum teigti, kad tavo tėvai / globėjai domisi, ką šiuo metu skaitai?

68 grafikas

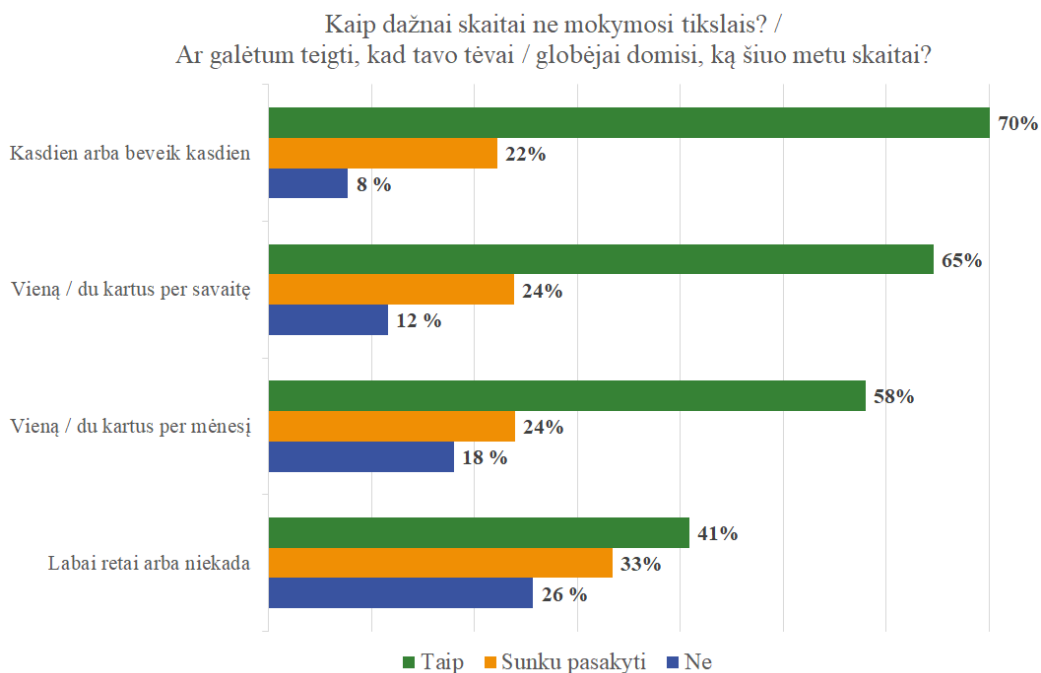
Vaikai, kurių tėvai domisi jų skaitymu, yra daug dažniau linkę skaitymą sieti su teigiamais dalykais – žodyno plėtimu, turiningo laiko praleidimu, būdu įgyti žinių. Tie, kurie daugiau rinkosi, kad aplinka nesidomi, dažniau teigė, kad skaitymas jiems laiko švaistymas. Taip pat įdomu pastebėti, kad nemaža dalis pasirinkusių, kad tėvai nesidomi jų skaitymo įpročiais, įvardijo, kad jiems skaitymas – tai

atsiribojimas nuo realybės. Ši koreliacija gali byloti apie didesnes problemas šeimoje. Nestebina tai, kad aiški koreliacija tarp pasirinkimo, jog skaitymas yra būtinybė, nes liepia suaugusieji, ir to, kad tų vaikų tėvai domisi jų skaitymu. Visgi šie tėvai galbūt neranda tinkamos prieigos, kaip be prievartos pasiūlyti vaikui knygą, o galbūt ir pats vaikas anketos pildymo metu susiduria su skaitymo iššūkiais.

69 grafikas

Net 70 proc. vaikų, kurių skaityba domimasi, ne mokymosi tikslais skaito labai dažnai. Tik 8 proc. vaikų, kurie skaito beveik kasdien ar kasdien, atsakė, kad tuo nesidomima. Apie ketvirtadalis vaikų, kurie praktiškai neskaito, atsakė, kad tėvų tai visiškai nedomina.

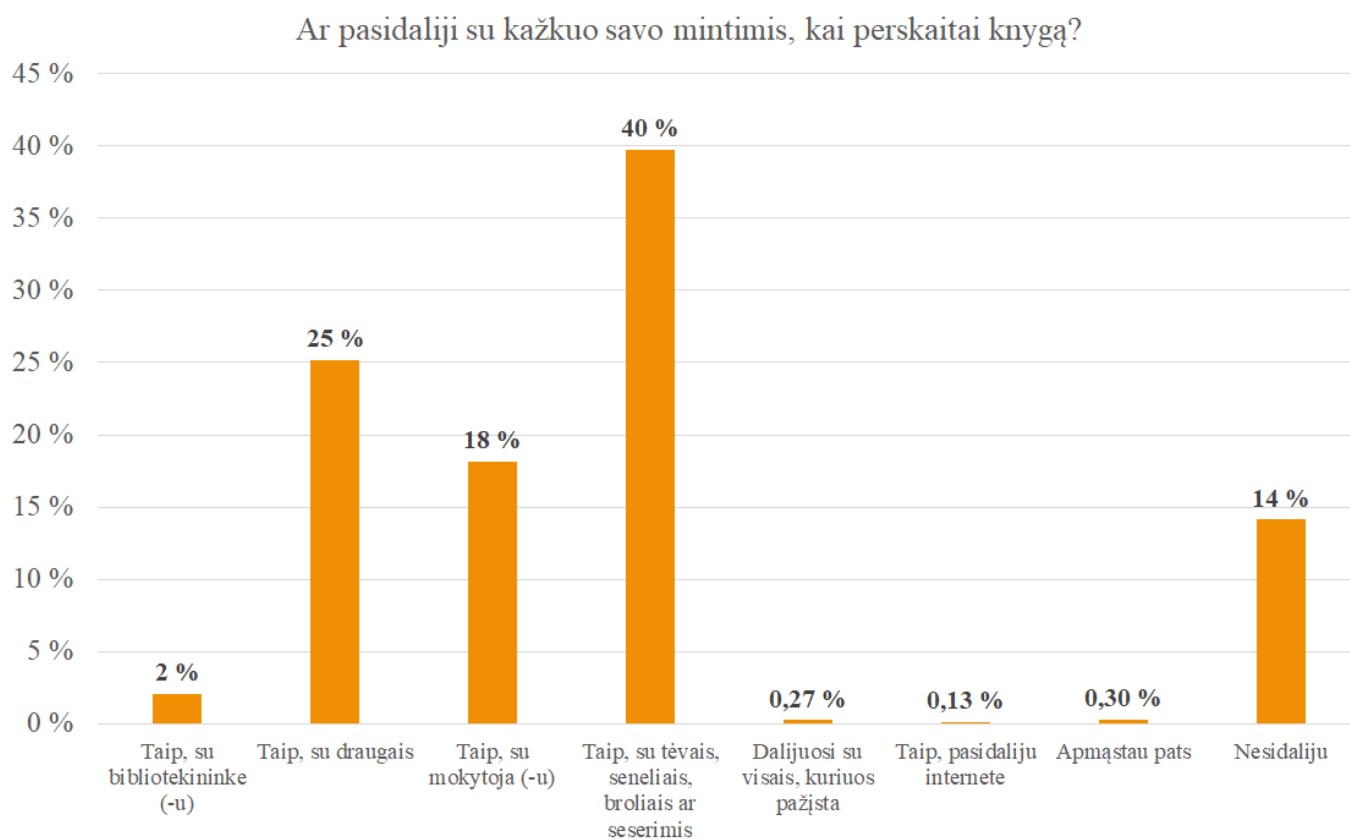

70 grafikas

Ar pasidaliji su kažkuo savo mintimis, kai perskaitai knygą? (19 klausimas)

Dažniausiai (beveik 40 proc.) savo mintimis, perskaitę knygą, vaikai dalijasi su artimiausia aplinka – tėvais, seneliais, broliais ar seserimis. Antroje vietoje rikiuojasi pasidalijimas su draugais (ketvirtadalis pasirinkusiųjų), trečioje – su mokytoja. Beveik 14 proc. vaikų nesidalija mintimis su niekuo. Keletas vaikų paminėjo, kad tai, ką perskaito, apmąsto vieni patys, arba pasidalija savo mintimis internete.

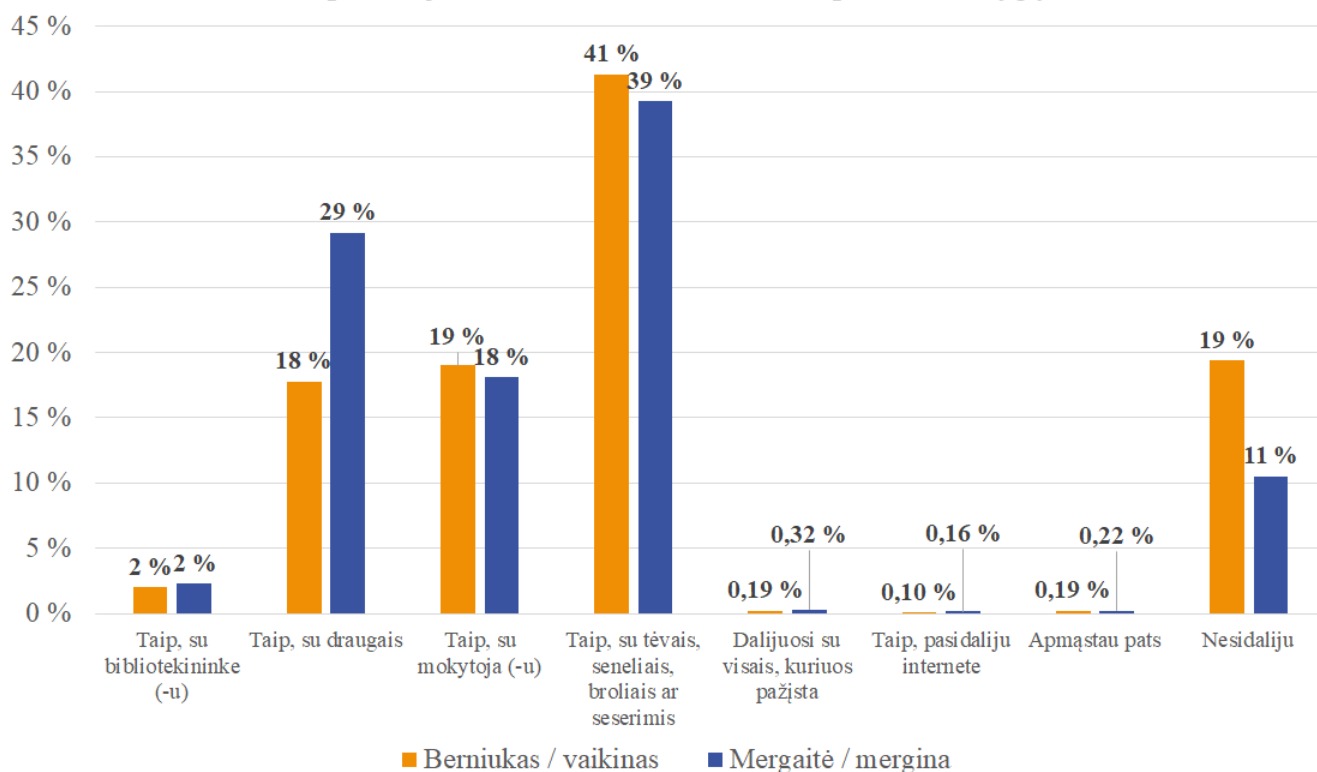
Itin retai kalbamasi su bibliotekininkais, tad galima daryti išvadą, kad visgi bibliotekoje smarkiai vyrauja paprasta knygų išdavimo funkcija. Tai sritis, kurioje Lietuvos bibliotekininkai tikrai turėtų padaryti didelę reformą, siekiant, kad vaikams būtų ne tik rekomenduojamos vertingos knygos, tačiau ir vaikai norėtų grįžti bei pasidalyti savo įspūdžiais perskaitę knygą.

71 grafikas

Daug dažniau savo mintimis apie perskaitytas knygas su draugais dalijasi mergaitės. Berniukai beveik dvigubai dažniau nurodė, kad jomis nesidalija išvis. Su artimiausia aplinka tiek berniukai, tiek mergaitės mintimis dalijasi panašiai dažnai.

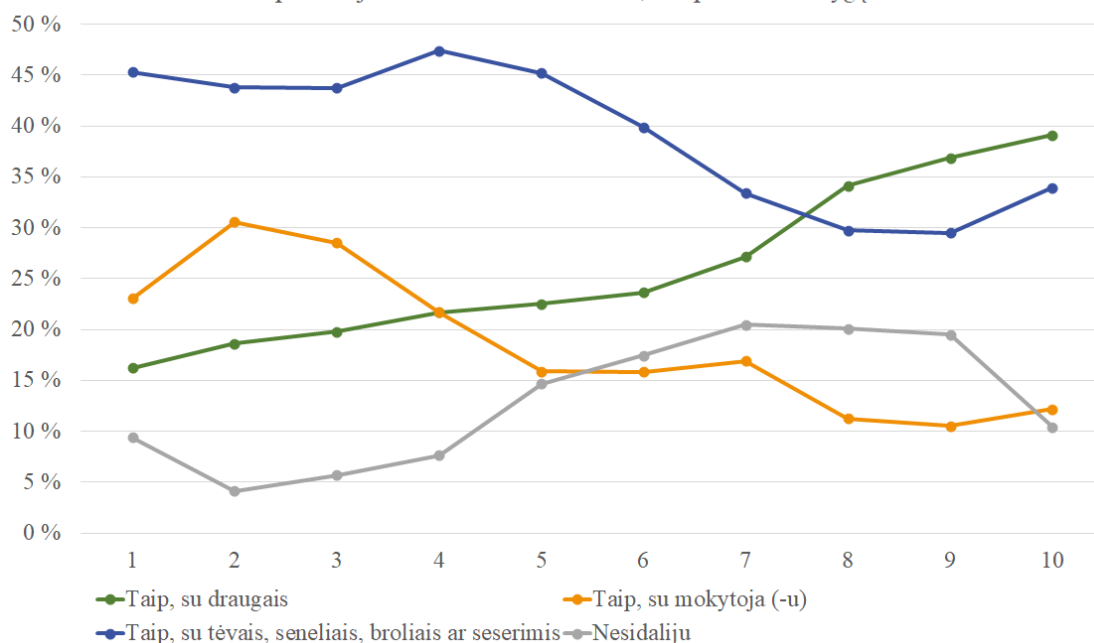
Ar pasidaliji su kažkuo savo mintimis, kai perskaitai knygą?

72 grafikas

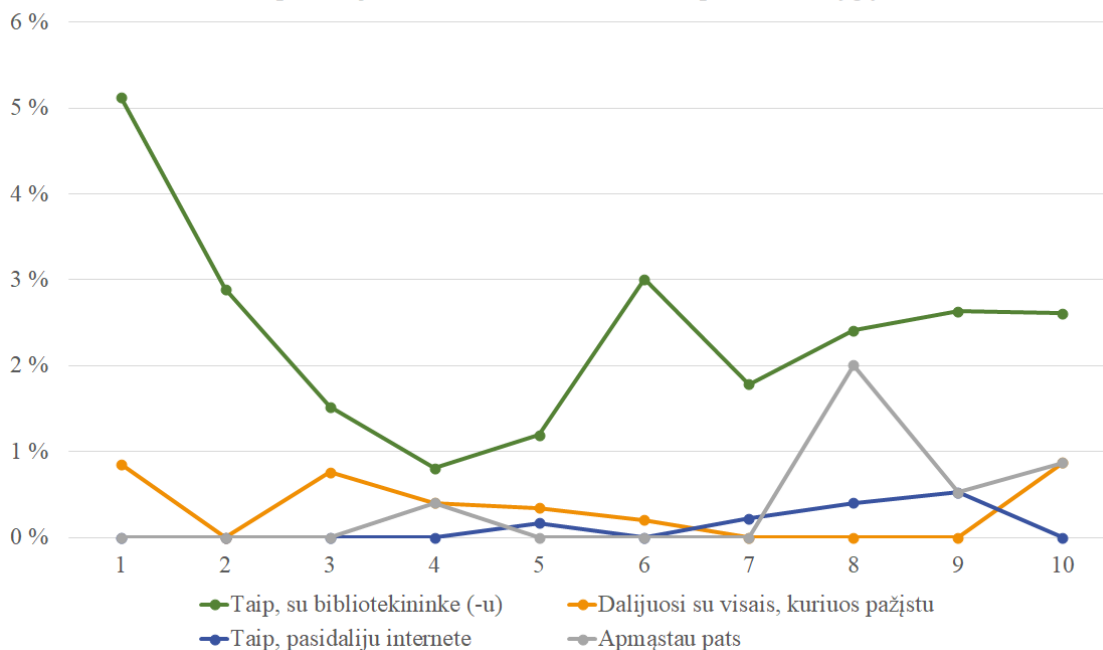
Daugiausia mintimis su šeima dalijasi ketvirtokai, toliau šis rodiklis tolydžiai krenta ir tik vos vos pakyla 10-oje klasėje. Su mokytoja, kaip ir galima tikėtis, daugiausia linkę kalbėtis pradinėse klasių moksleiviai, kurie dar turi žymiai ilgesnį tiesioginį santykį su vienu pedagogu. Kuo vyresnis vaikas, tuo jis labiau linkęs dalytis mintimis apie knygas su draugais. Su bibliotekininke daugiausia kalbasi pirmokai, taip pat išsiskiria ir šeštokai. Apmąstyti perskaitytas knygas patys labiausiai linkę aštuntojai. Kad nesidalija mintimis, teigė vyresnių klasių moksleiviai – ypač 5–9 klases.

Ar pasidaliji su kažkuo savo mintimis, kai perskaitai knygą?

73 grafikas

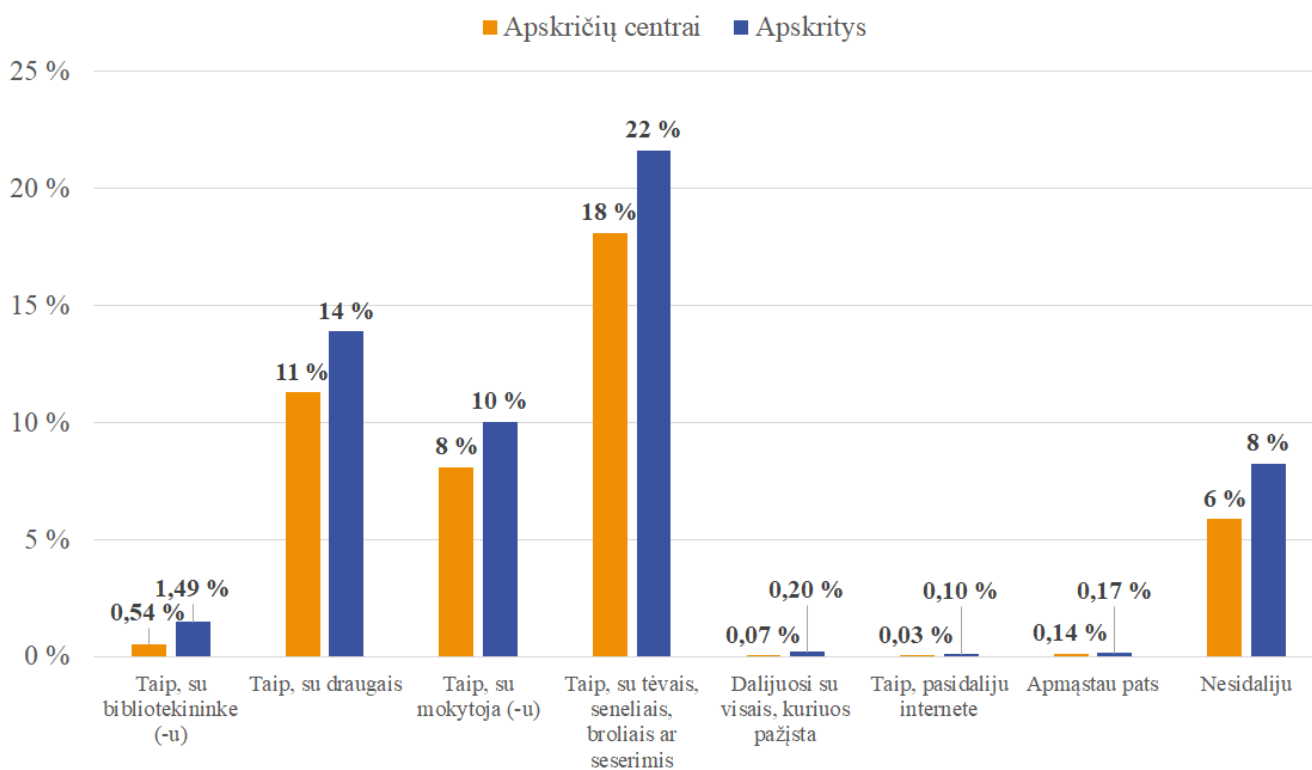
Ar pasidaliji su kažkuo savo mintimis, kai perskaitai knygą?

74 grafikas

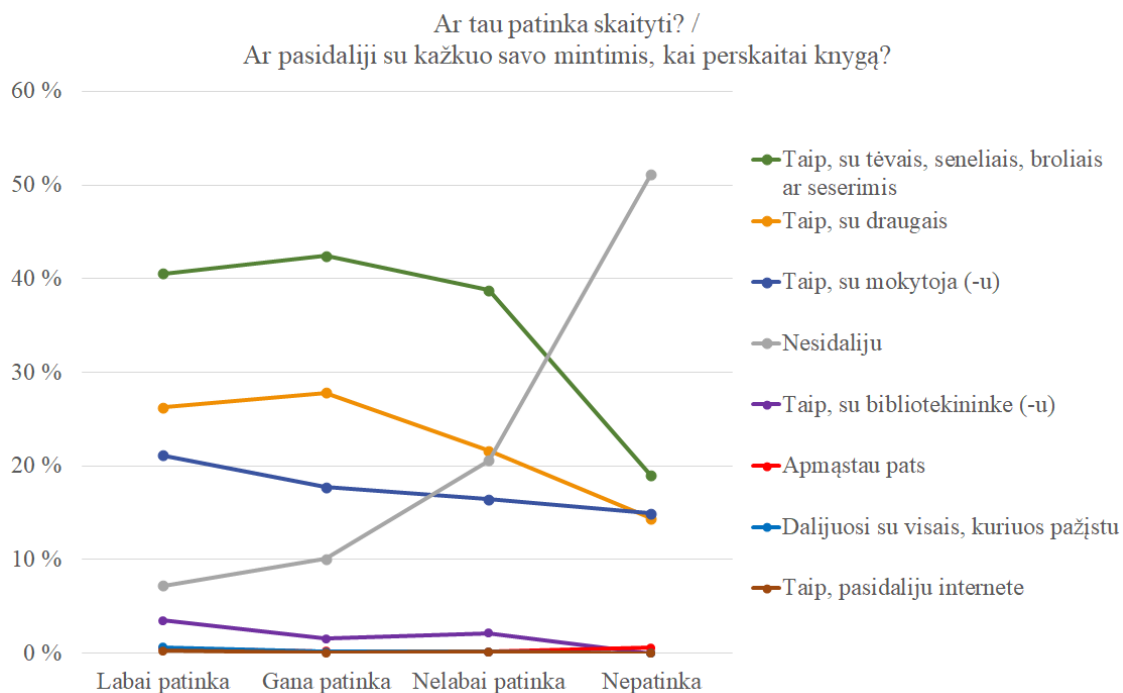
Gyvenamosios vietos atžvilgiu šiokių tokių skirtumų matyti, bet jie nėra itin reikšmingi – visais aspektais šiek tiek išsiskiria apskričių gyventojai.

Ar pasidaliji su kažkuo savo mintimis, kai perskaitai knygą?

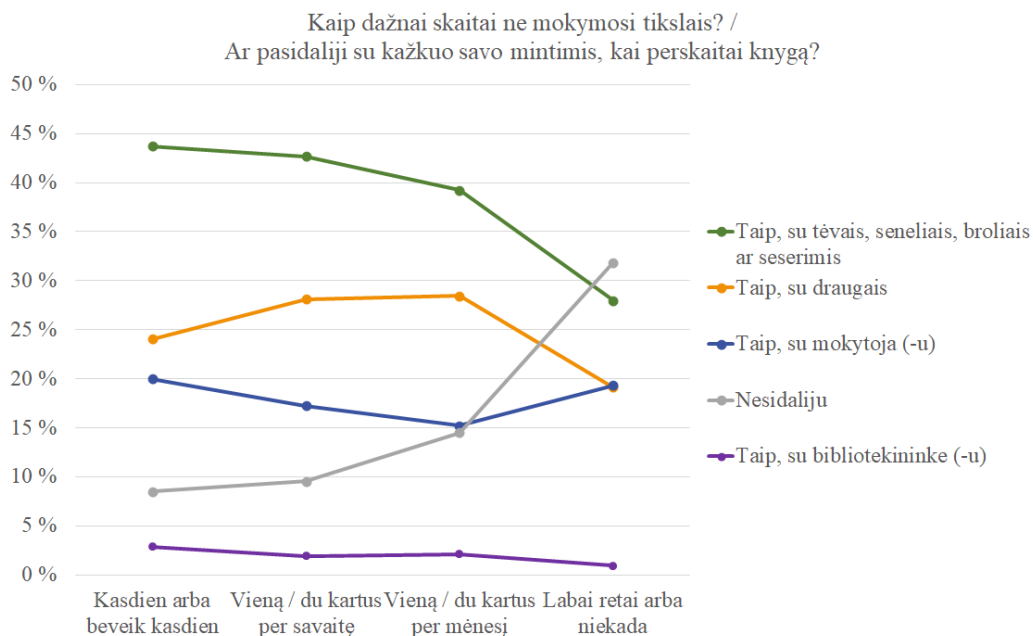
75 grafikas

Vaikai, kuriems nepatinka skaityti, yra žymiai labiau nelinkę dalytis savo mintimis su kitais apie perskaitytas knygas. Jeigu dalijasi, tai dažniausiai su pačia artimiausia aplinka – šeima. Su šeima labiausiai linkę apie knygas mintimis dalytis ir tie vaikai, kuriems patinka skaityti.

76 grafikas

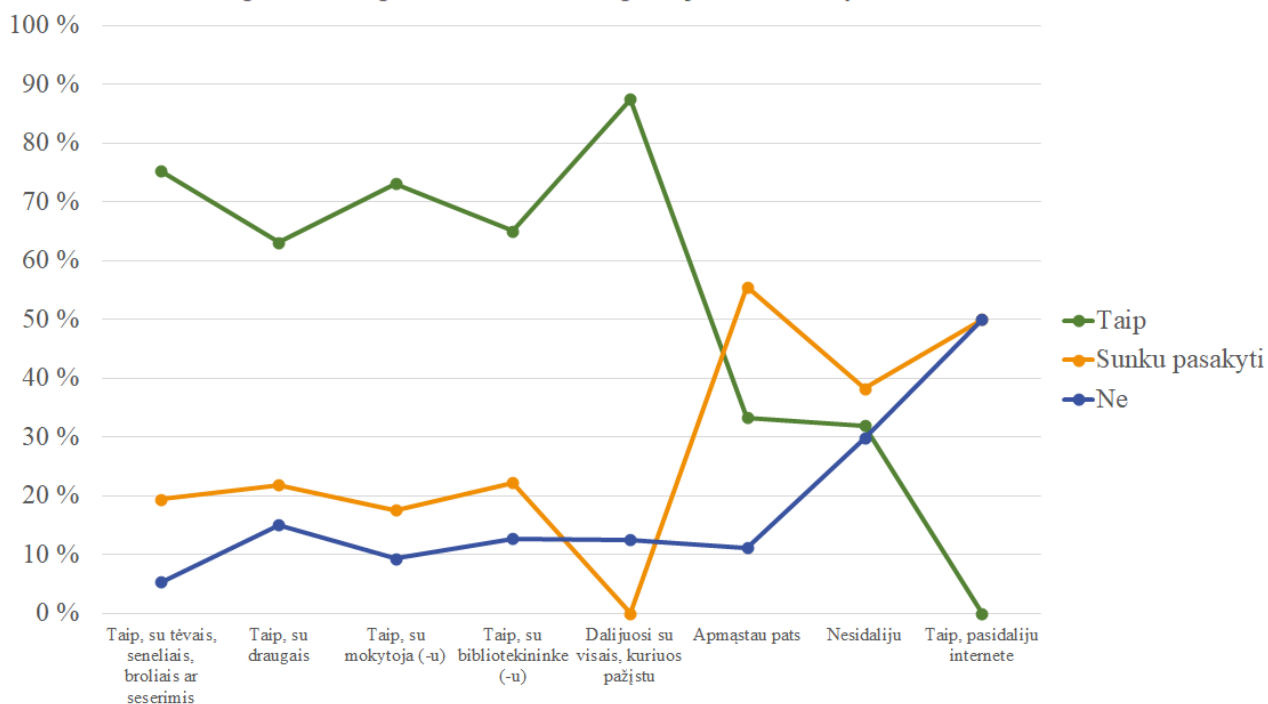
Panašius rezultatus matome ir grafike, kuriame atsispindi skaitymo ne mokymosi tikslais ir dalijimosi su kitais santykis. Tie, kas skaito kasdien, labiausiai linkę dalytis mintimis su šeima. Šiek tiek rečiau skaitantys vaikai prioritetą skiria draugams. Įdomu, kad mokytojos vaidmuo vienodai svarbus tiek tiems, kurie skaito dažnai, tiek tiems, kurie beveik niekada. Tai, žinoma, rodo svarbų mokytojo vaidmenį vaiko gyvenime ir galimybę jam daryti įtaką.

77 grafikas

Respondentai, kurie teigia, kad aplinka domisi jų skaitymu, taip pat labiau linkę dalytis savo mintimis apie perskaitytas knygas su kitais. Daugiausia respondentų minėjo, kad dalijasi su visa juos supančia aplinka. Vaikai, kurių skaityba nesidomima, žymiai rečiau linkę dalytis savo mintimis, tačiau jie dažniausiai tai daro internete. Vaikai, kuriems sunku pasakyti dėl to, ar jų skaitymu domiasi, daugiausia teigia, kad perskaitytas knygas apmąsto vieni patys.

Ar pasidaliji su kažkuo savo mintimis, kai perskaitai knygą? /
Ar galėtum teigti, kad tavo tėvai / globėjai domisi, ką šiuo metu skaitai?

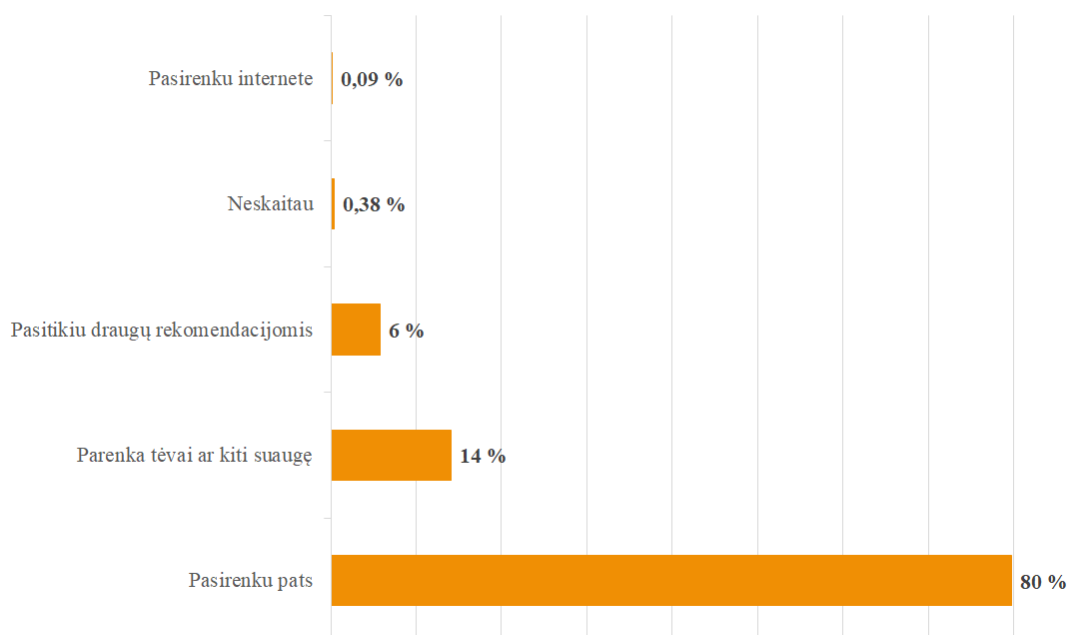

78 grafikas

Tai, ką skaitau, dažniausiai... (20 klausimas)

Vaikų buvo klausiama, kas jiems parenka jų skaitomas knygas. Absoliuti dauguma rinkosi, kad pasirenka patys – net 80 proc. 16 proc. vaikų teigia, kad knygas jiems parenka tėvai ar kiti suaugusieji, 6 proc. pasitiki draugų rekomendacijomis. Visiškai jokios įtakos vaikų skaitinių pasirinkimams, atrodo, neturi internetas, ir tai gana stebina. Beveik niekas kategoriškai neteigė, kad neskaito išvis.

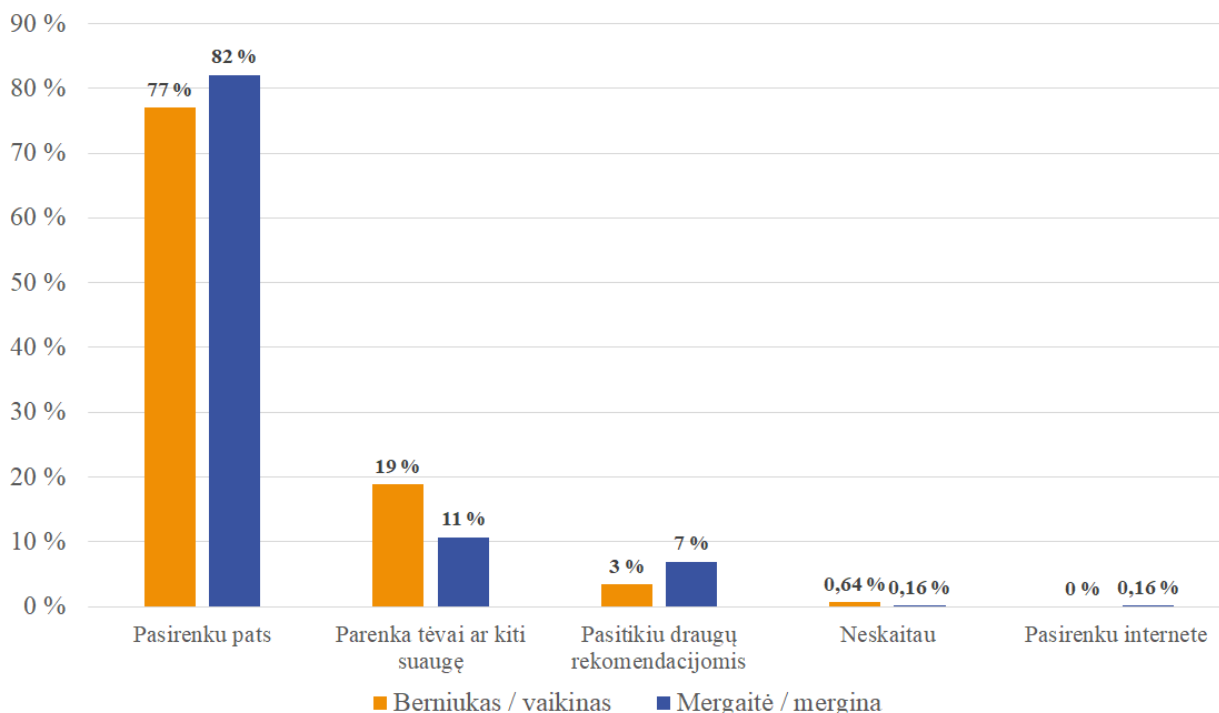
Tai, ką skaitau, dažniausiai...

79 grafikas

Kad pasirenka pačios, dažniau teigė mergaitės, tačiau atotrūkis nuo berniukų nėra didelis. Nestebina, kad tai, jog knygas parenka tėvai ar kiti suaugusieji, dažniau rinkosi berniukai – jie dažniau susiduria su skaitybos problemomis ir, ko gero, suaugusieji dažniau suskumba jiems siūlyti patys. Mergaitės daugiau nei du kartus dažniau kreipiasi knygų rekomendacijų į draugus.

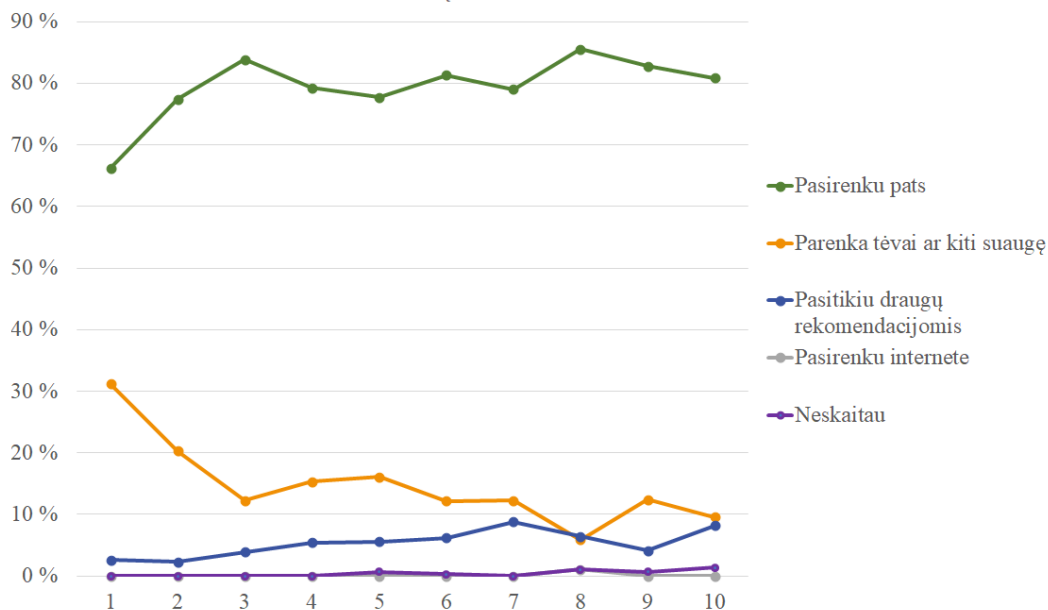
Tai, ką skaitau, dažniausiai...

80 grafikas

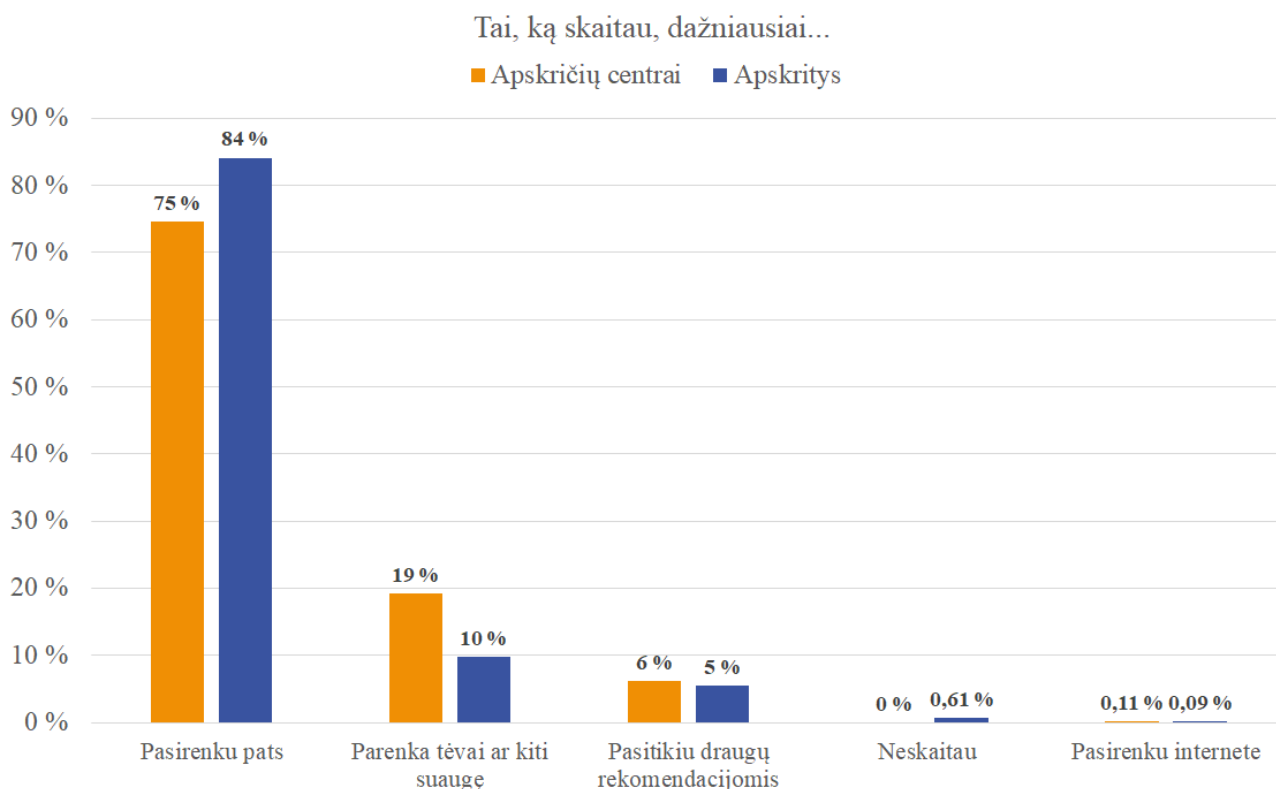
Nenuostabu, kad dažniausiai knygas parenka tėvai ar suaugusieji pradinių klasių moksleiviams, ypač pirmokams. Pastarieji (kartu su antroklais) mažiausiai įvardijo ir kad pasirenka patys. Rečiausiai šį atsakymą rinkosi 8 ir 10 klasių moksleiviai. Draugų rekomendacijomis labiausiai pasitiki 7 ir 10 klasių moksleiviai.

Tai, ką skaitau, dažniausiai...

81 grafikas

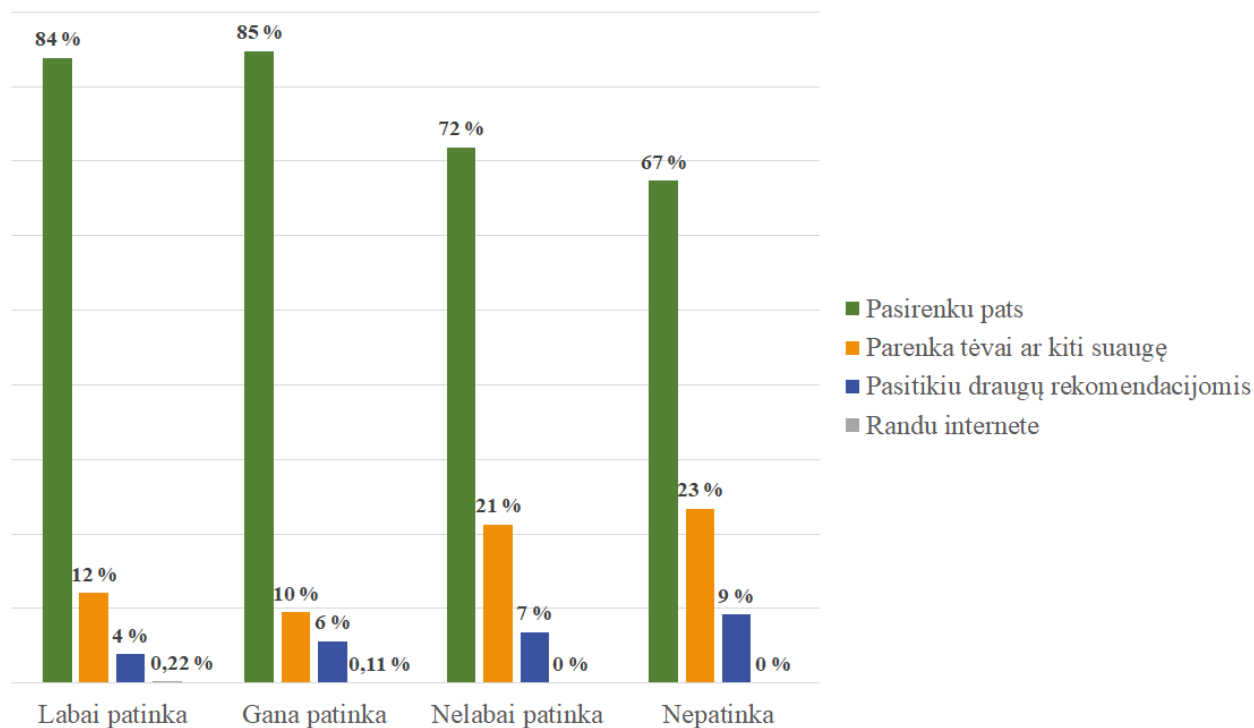
Kad pasirenka knygas patys, dažniau rinkosi apskričių gyventojai. Taip pat jie rečiau teigė, kad knygas parenka tėvai ar kiti suaugusieji.

82 grafikas

Vaikai, kuriems labiau patinka skaityti, yra daugiau linkę pasirinkti knygas patys ir jiems beveik dvigubai rečiau knygas parenka suaugusieji.

Ar tau patinka skaityti? / Tai, ką skaitau, dažniausiai...

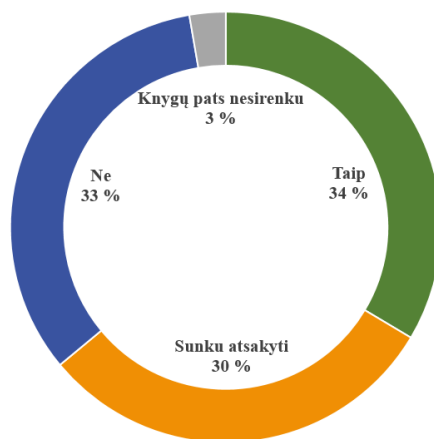

83 grafikas

Ar galėtum patvirtinti, kad tai, ką užduoda skaityti mokytoja, yra taip pat įdomu, kaip tai, ką pasirenki skaityti pats? (21 klausimas)

Gana tolygiai pasiskirstė atsakymai į klausimą *Ar galėtum patvirtinti, kad tai, ką užduoda skaityti mokytoja, yra taip pat tau įdomu, kaip tai, ką pasirenki skaityti pats?* 33 proc. atsakiusiųjų teigė, kad ne, ir 34 proc. – kad taip. Trečdalis neigiamų atsakymų signalizuoja apie tai, kad mokyklos literatūros programa galbūt neatitinka vaikų poreikių. Dar 30 proc. pasirinko variantą *sunku atsakyti*. Galima daryti prielaidą, kad apie trečdalis mokinių apie tai galbūt net nesvarsto, kokios to priežastys, žinoma, aiškiai sunku atsakyti. Ko gero, šiems respondentams arba labai patinka skaityti (toku atveju vaikai paprastai mėgsta įvairesnę literatūrą ir mėgaujasi pačiu skaitymo procesu), arba jie apskritai abejingi skaitymui. Beje, tik 3 proc. teigia, kad knygų pats nesirenka, šis rodiklis nuteikia pozityviai.

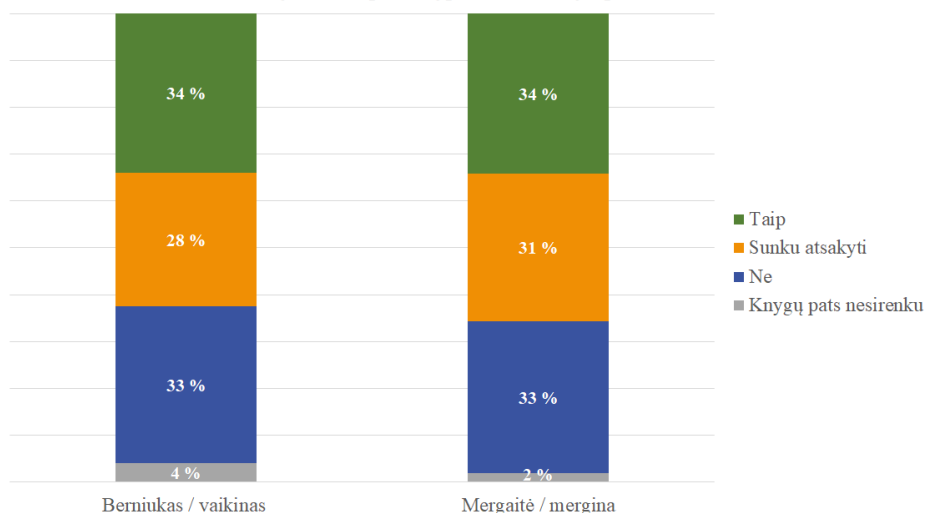
Ar galėtum patvirtinti, kad tai, ką užduoda skaityti mokytoja, yra taip pat tau įdomu kaip tai, ką pasirenki skaityti pats?

84 grafikas

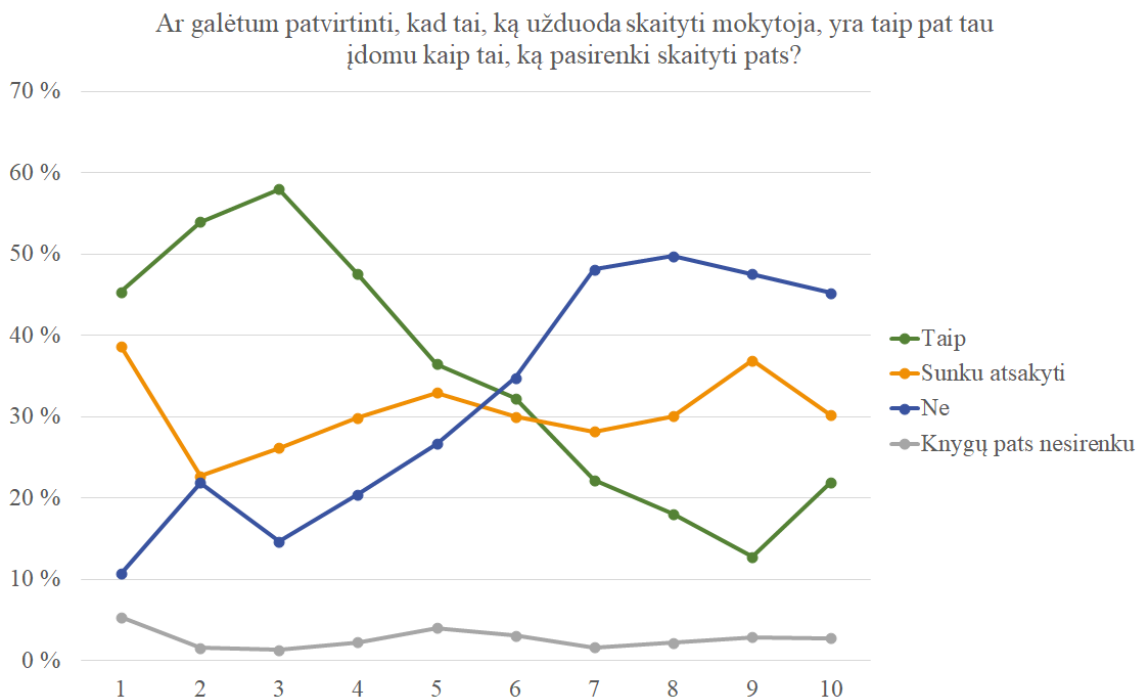
Į šį klausimą berniukai ir mergaitės atsakinėjo labai panašiai. Šiek tiek sunkiau buvo atsakyti mergaitėms, o kad knygų patys nesirenka, dažniau atsakė berniukai.

Ar galėtum patvirtinti, kad tai, ką užduoda skaityti mokytoja, yra taip pat tau įdomu kaip tai, ką pasirenki skaityti pats?

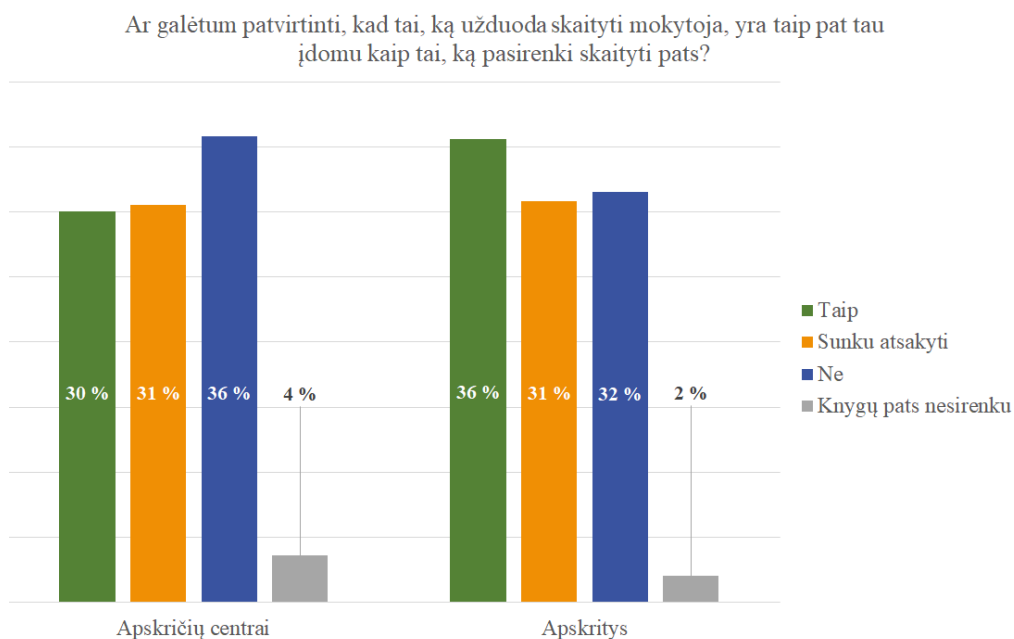
85 grafikas

Analizuodami ir šiuos rezultatus matome tą pačią pasikartojančią tendenciją – teiginį, kad mokytojos pasiūlytos knygos tokios pačios įdomios kaip išsirinktos paties, daugiausia patvirtino pradinėse klasių moksleiviai, ypač trečiokai, toliau kreivė regresuoja ir vėl ima kilti tik 10-oje klasėje. Ir atvirkščiai – teiginį paneigė daugiausia moksleiviai nuo 5 klasės.

86 grafikas

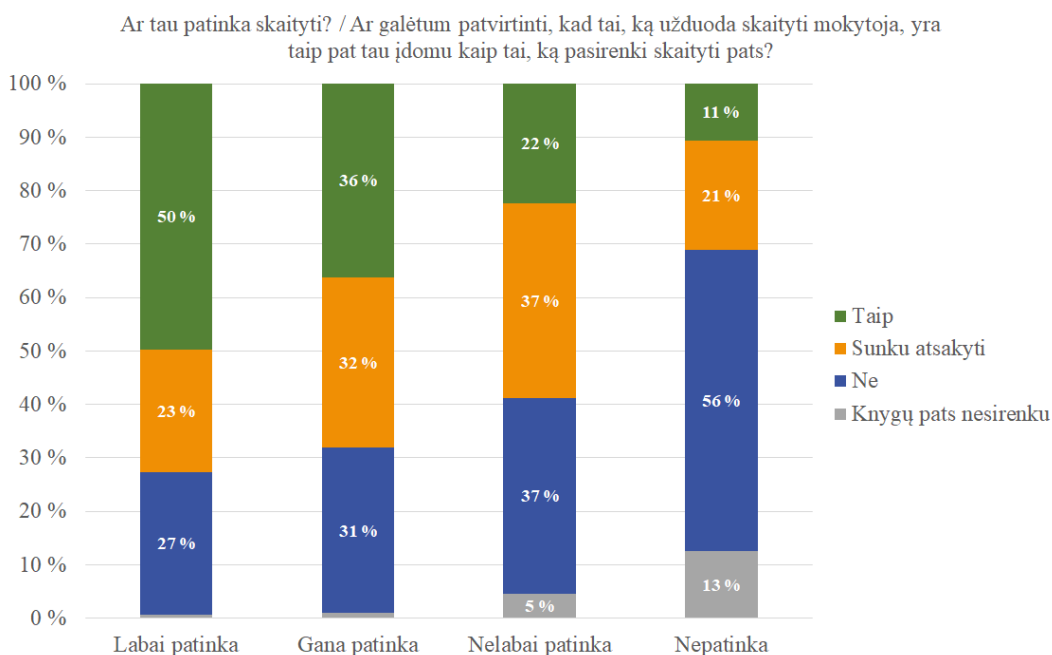
Vietovės atžvilgiu didelių skirtumų šiuo klausimu nėra – atsakymai pasiskirstė gana tolygiai tiek tarp miestų, tiek tarp apskričių. Teiginį dažniau patvirtino apskričių, nepatvirtino – miestų gyventojai.

87 grafikas

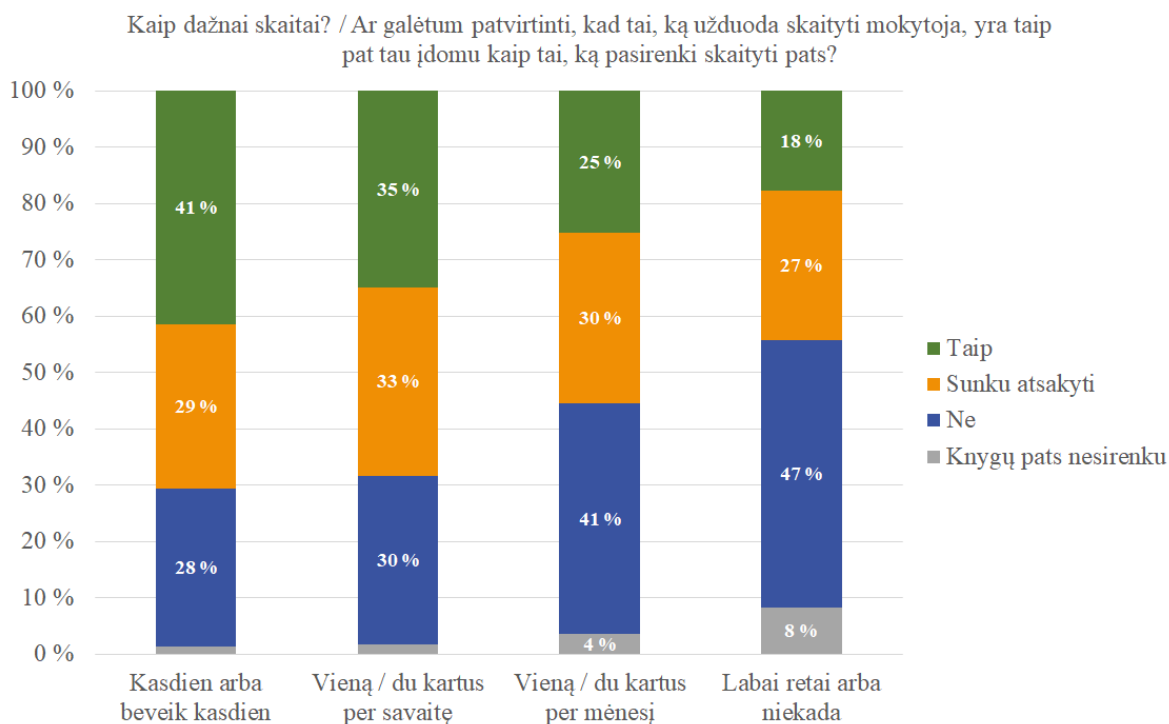
Respondentai, teigę, kad jiems nelabai patinka ar išvis nepatinka skaityti, buvo dažniau linkę teigti, kad tai, ką užduoda skaityti mokytoja, nėra taip pat įdomu, kaip tai, ką pasirenka skaityti patys,

ir atvirkščiai. Ši koreliacija gali leisti manyti, kad didesnė pasirinkimo laisvė galėtų paskatinti šiuos vaikus skaityti daugiau. Kita vertus, vaikams, kuriems patinka skaityti, mokytojos užduoti skaitiniai dažniau tokie pat įdomūs, kaip ir pasirinkti pačių. Taigi matyti tendencija, kad jei vaikui apskritai patinka skaityti, jam įdomūs įvairūs skaitiniai, jei ne – susiduriama apskritai su įvairiais skaitymo sunkumais.

88 grafikas

Lygiai tokias pat tendencijas matome ir grafike, kuriame atsispindi šio klausimo koreliacija su skaitymo dažniu. Kuo vaikas dažniau skaito, tuo jam labiau neturi reikšmės, ar skaitinys užduotas mokytojos, ar pasirinktas paties, kuo rečiau – tuo dažniau teigia, kad paties pasirinkti skaitiniai daug įdomesni.

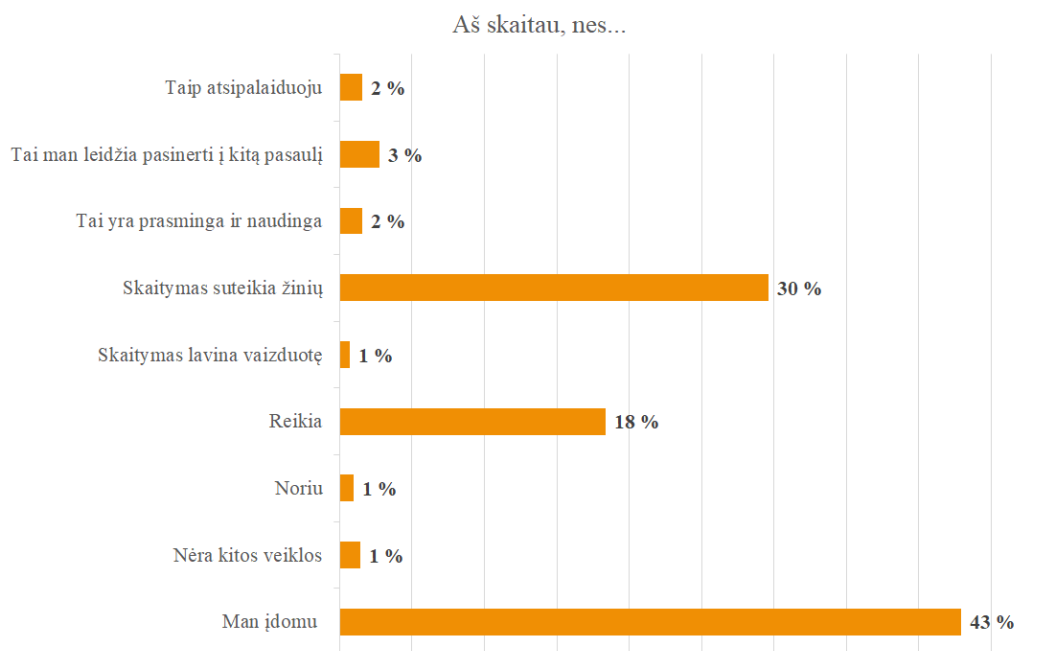

89 grafikas

Aš skaitau, nes... (22 klausimas)

Tai buvo atviras klausimas, tad pagrindinis iššūkis buvo išskirti svarbiausias respondentų mintis. Aiškiai dominavo trys dalykai. Visų pirma, vos ne pusė vaikų aiškiai atsakė, kad skaito, nes jiems įdomu arba tiesiog patinka. Tai, žinoma, labai abstraktus įvardijimas, tačiau tai, kas vaikams įdomu, atskleidžia kiti šio tyrimo klausimai. Antroje vietoje atsidūrusi priežastis – skaitymas suteikia žinių. Kad skaito, jog tiesiog reikia – liepia mokytoja ar tėvai, atsakė praktiškai penktadalis vaikų. Štai kelios iliustratyvios vaikų citatos: „Tai daryti turiu, antraip nieko savo gyvenime nepasieksiu (bent jau taip man sako suaugę)“; „Reikia geriems pažymiams. Jeigu nebus geri pažymiai iš Lietuvos kalbos, tėvai pyks“; „Nes mama liepia o as ja myliu“; „Su šeima turim susitarimą“. Taigi akivaizdu, kad šiems vaikams trūksta vidinės motyvacijos, kuri užtikrintų ilgalaikį rezultatą. Geriausiu atveju juos veikia išorinė motyvacija, kuri taip pat yra labai svarbi, tačiau tyrimai rodo, kad vaikai, kurie skaito tik dėl išorinės motyvacijos, skaito mažiau ir tas skaitymas yra daugiau paviršutinis. Iš vaikų atsakymų matyti, kad visgi nelabai galime kalbėti ir apie išorinę motyvaciją – daugiau vaikų kalbama apie liepimą, netgi grasinimą. Tai rodo, kad tėvams, kitiems suaugusiesiems, kurie supa vaikus, itin trūksta žinių apie skaitymo skatinimą.

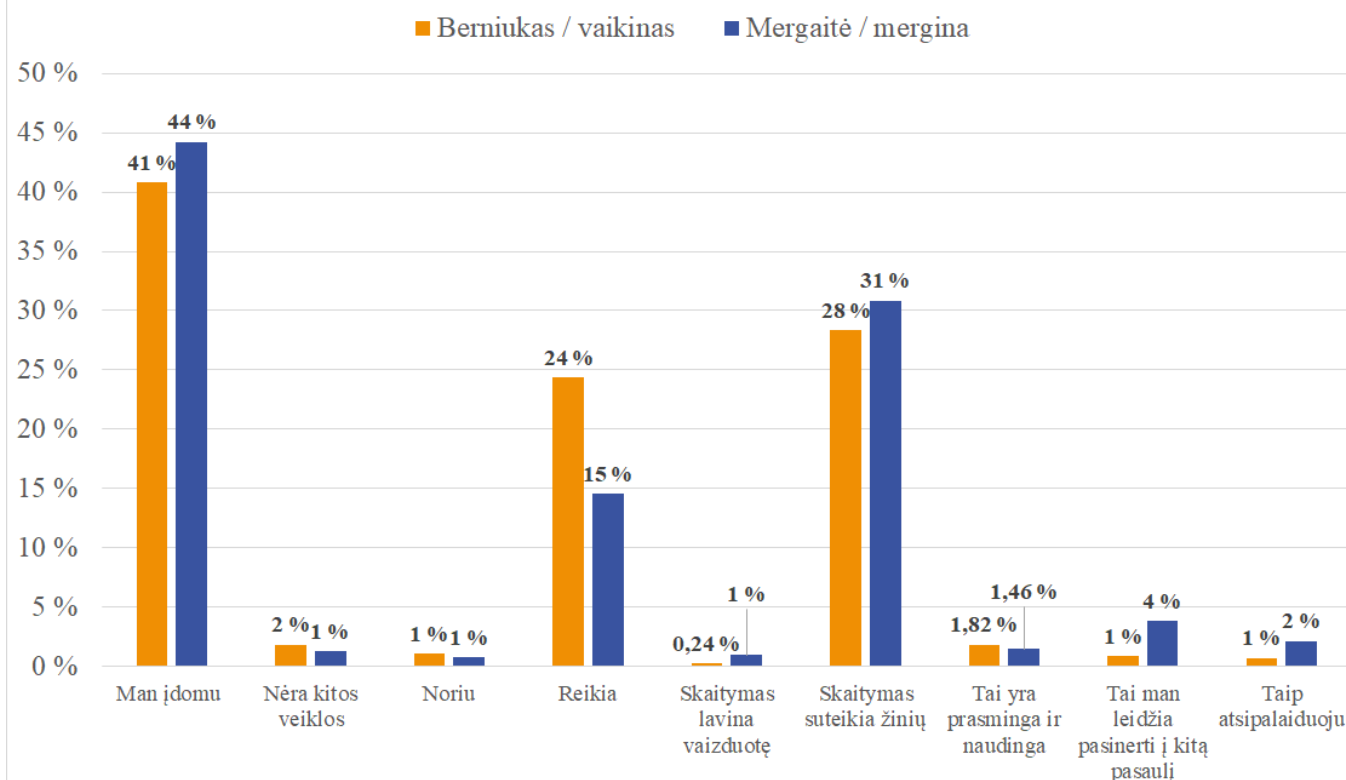
Toliau rikiuojasi daug rečiau minimi dalykai: skaitydami vaikai atsipalaiduoja, skaitymas jiems leidžia pasinerti į kitus pasaulius, lavina jų vaizduotę. Kai kurie vaikai išskyrė prasmės, naudos elementus. Dalis renkasi skaitymą tiesiog iš nuobodulio, tiesa, tai gana retas pasirinkimas.

90 grafikas

Kaip jau įprasta, dažniau, kad skaito, nes reikia, pasirinko berniukai (24 proc.) nei mergaitės (15 proc.). Pastarosios dažniau įvardijo, kad skaito, nes įdomu, bei kad skaitymas suteikia žinių, tačiau nežymiai.

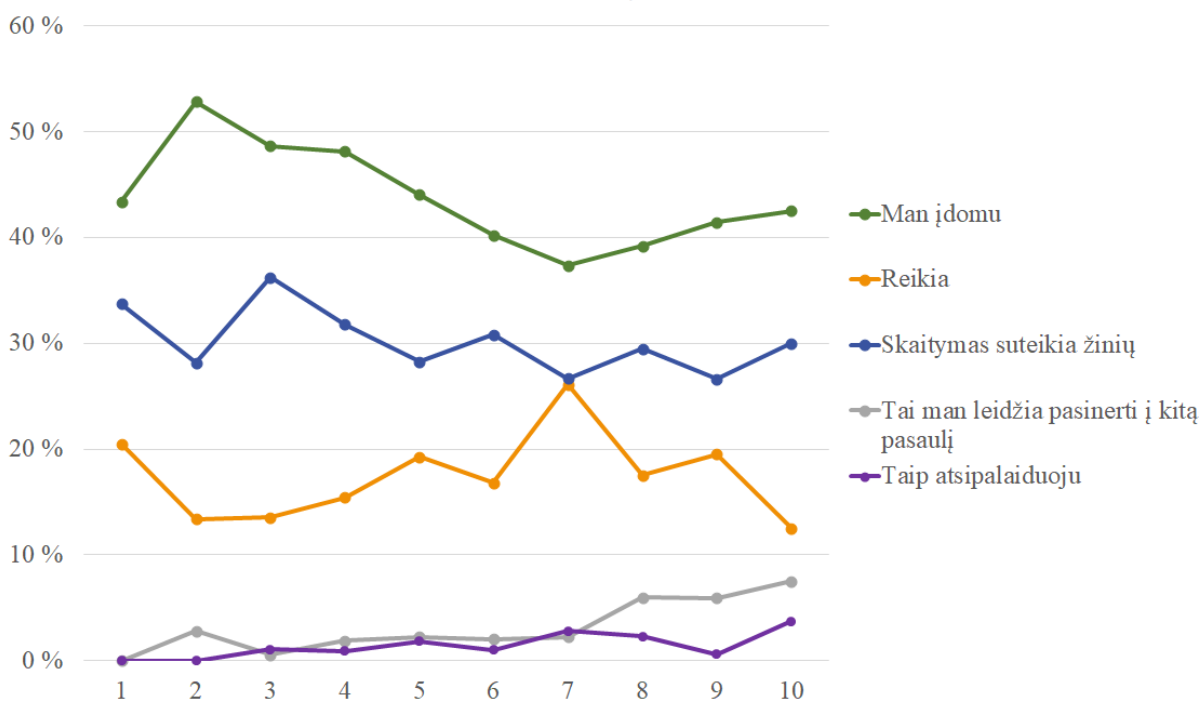
Aš skaitau, nes...

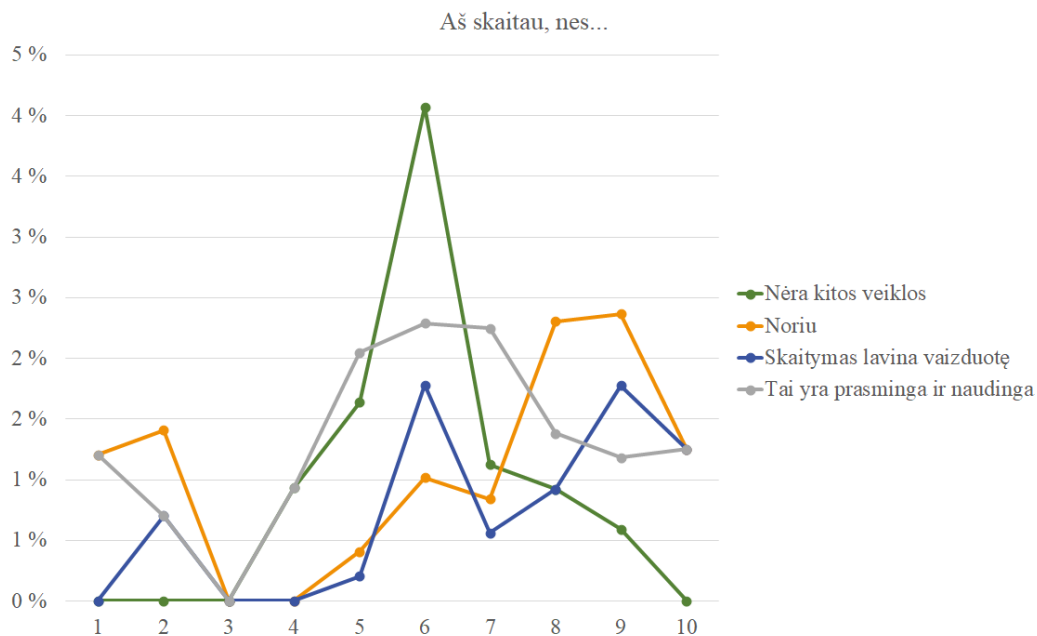
91 grafikas

Skaito, nes įdomu, daugiausia pradinių klasių moksleiviai, rečiausiai šį atsakymą rinkosi septyntokai, jie dažniausiai rinkosi atsakymą, kad reikia. Kad skaitymas suteikia žinių, daugiausia atsakė trečiokai. Šeštokai aktyviausiai išskyrė, kad skaito, nes neranda kitos veiklos, taip pat tai, kad skaitymas lavina vaizduotę, tačiau, kaip matyti grafike, tai tik labai mažas procentas taip atsakiusiųjų.

Aš skaitau, nes...

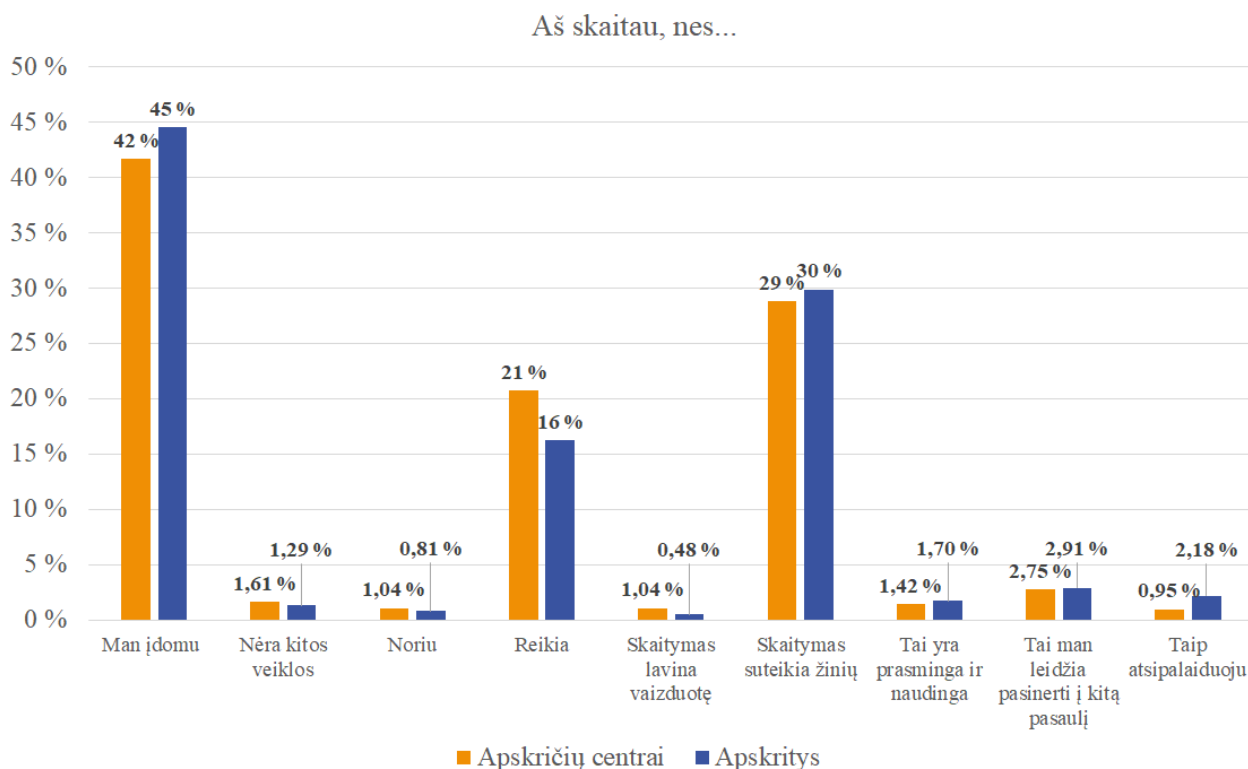

92 grafikas

93 grafikas

Kad skaitytų, nes reikia, dažniau rinkosi apskričių centruose gyvenantys vaikai (21 proc.) nei apskrityse (16 proc.). Apskrityse dažniau buvo minimas įdomumo faktorius. Kitais aspektais žymių skirtumų nėra.

94 grafikas

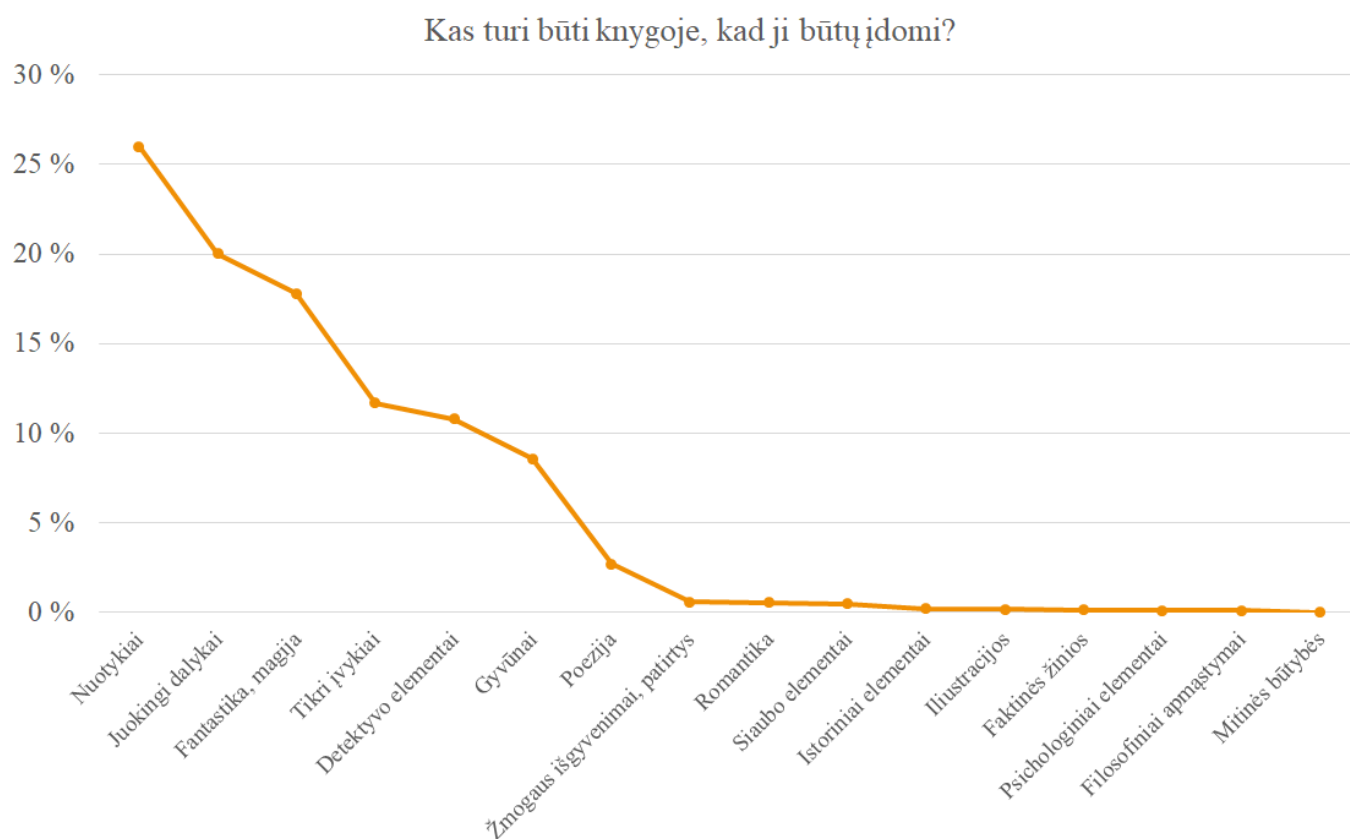
Kas turi būti knygoje, kad ji būtų įdomi? (24 klausimas)

Atsakinėdami į šį klausimą, respondentai galėjo pasirinkti vieną iš septynių pasiūlytų variantų arba įrašyti savo. Vaikai dažniausiai minėjo nuotykius (daugiau nei ketvirtadalis atsakiusiųjų). Antroje vietoje liko juokingi dalykai, t. y. kūriniai, pasižymintys humoru, o labai nedaug atsiliko ir fantastikos

bei magijos elementai. Taip pat svarbūs buvo neretai pasirenkami tikri įvykiai, detektyvo elementai bei gyvūnai. Kiti anketos sudarytojų variantai, tokie kaip poezija, siaubo elementai, buvo pasirinkti daug rečiau.

Vaikai įvardijo nemažai ir savų variantų, kurie buvo sutraukti iki raktinių žodžių, tokių kaip romantiniai elementai, iliustracijos, faktinės žinios, filosofiniai apmąstymai ir pan. Bendroje lentelėje jie yra žemai, tačiau tai nėra nieko nestebina. Vis dėlto reikia pasidžiaugti, kad vaikai geba įvardyti esminius jiems patinkančius literatūros bruožus ir turi noro tai padaryti.

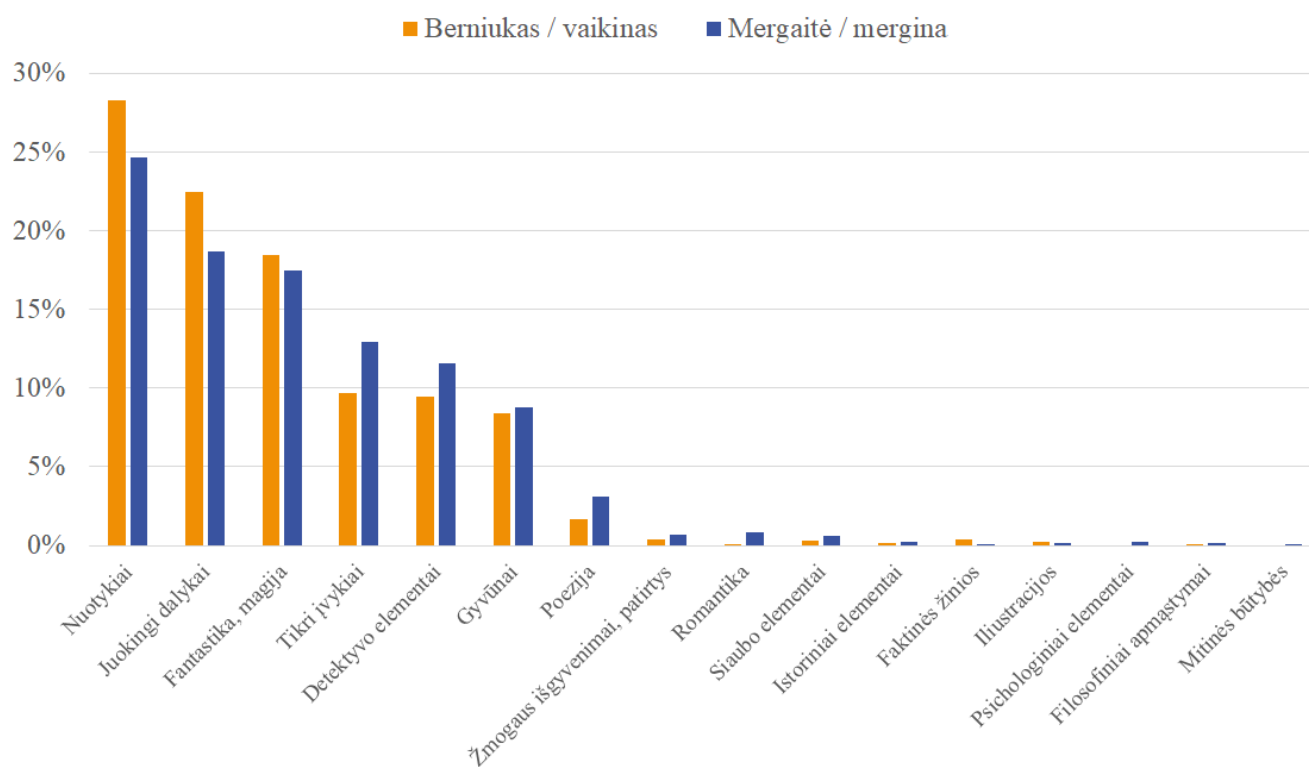
Taip pat buvo tokių atsakymų, kuriuos sugrupuoti būtų labai sunku, nes vaikai įvardija ne tiek esminius elementus, kiek bendrai apibūdina, apmąsto knygą kaip įdomų objektą. Štai keli tokie atsakymai: „Knygos vaikams neturi būti storos ir raidės neturi būti mažos bei suspaustos“ (6); „Nesvarbu kas joje, svarbu kaip joje viskas perteikta, kaip aprašyta“ (7); „Knygos įdomumo nevertinu žanru. Knyga būna įdomi tada, kai rašytojas ją įdomiai parašo ir tavo skonis knygą atitinka“ (8); „Geras rašymo stilius“ (2).

95 grafikas

Matyti, kad knygas, kurios paremtos tikrais įvykiais ir knygas su detektyvo elementais, labiau mėgsta mergaitės, nuotykius, humorą ir fantastiką gerokai dažniau minėjo berniukai. Kaip ir buvo galima tikėtis, poeziją mieliau renkasi mergaitės nei berniukai.

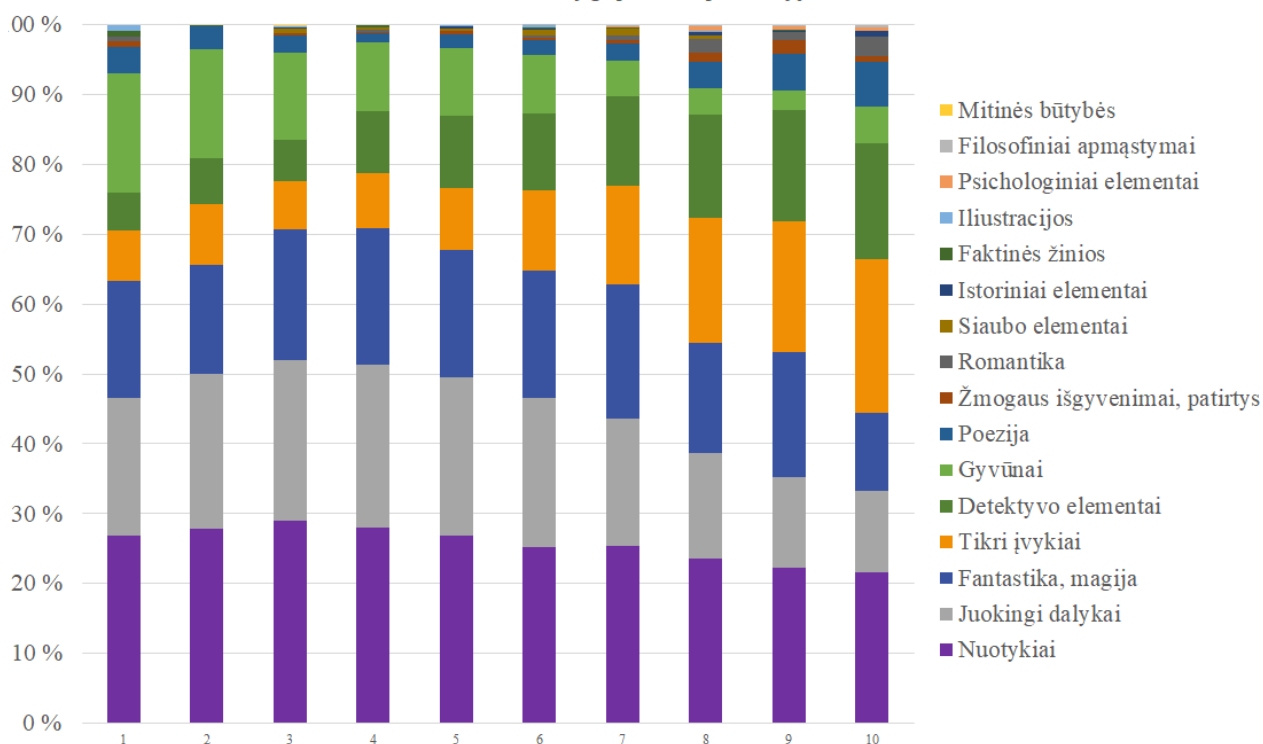
Kas turi būti knygoje, kad ji būtų įdomi?

96 grafikas

Nenuostabu, kad gyvūnus, juokingus elementus dažniau įvardijo jaunesni skaitytojai, o tokius dalykus kaip detektyvo elementai bei tikri įvykiai – vyresni.

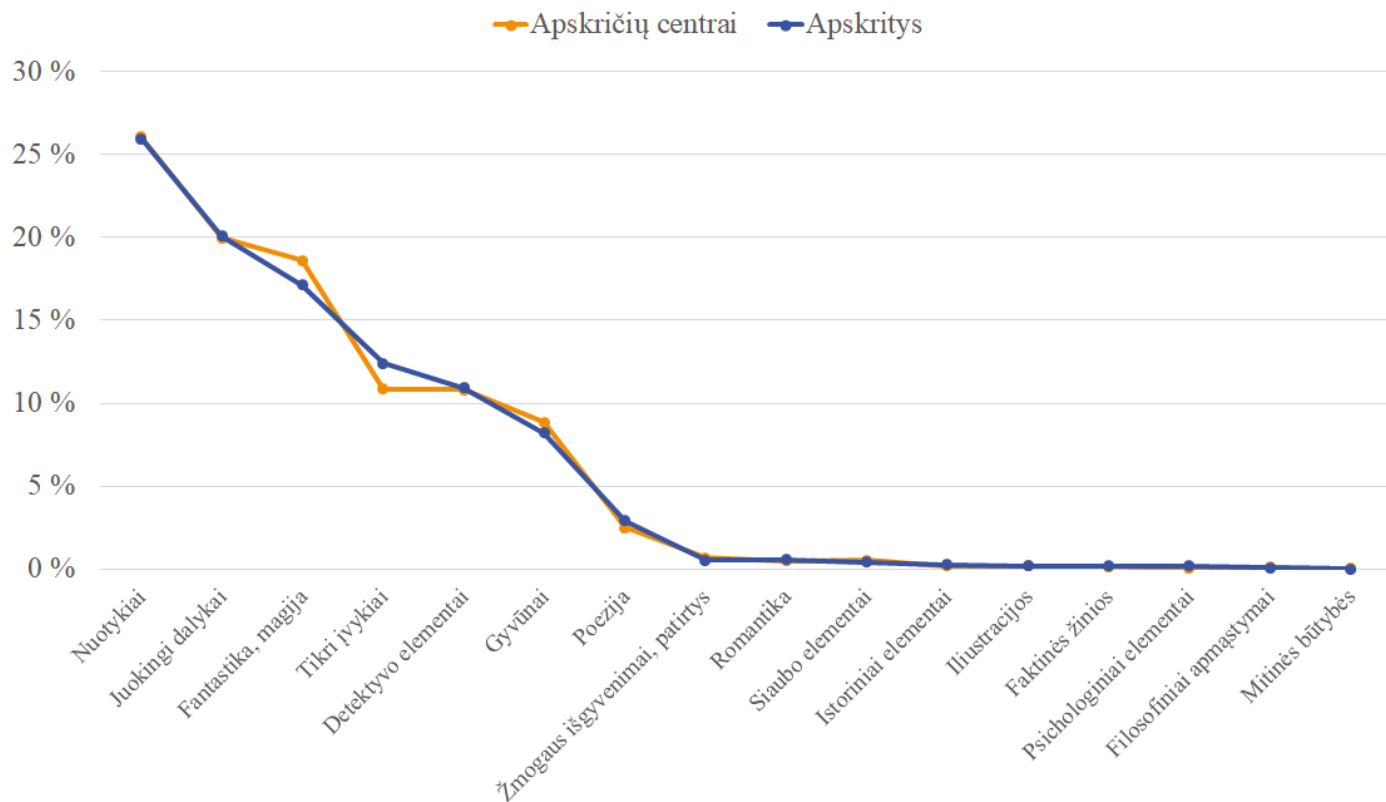
Kas turi būti knygoje, kad ji būtų įdomi?

97 grafikas

Jokių esminių pokyčių tarp miestų ir apskričių nėra. Galima paminėti tik tai, kad nežymiai dažniau mieste gyvenantys respondentai rinkosi fantastiką ir magiją, o apskrityse – tikrus įvykius.

Kas turi būti knygoje, kad ji būtų įdomi?

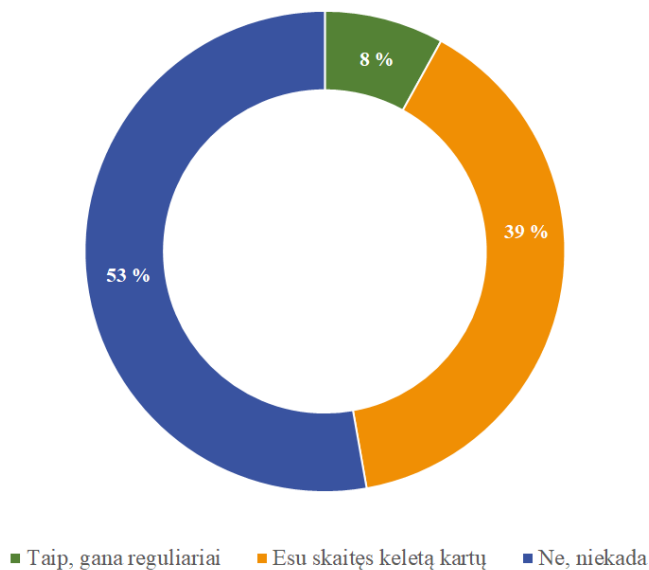

98 grafikas

Ar skaitai elektronines knygas? (25 klausimas)

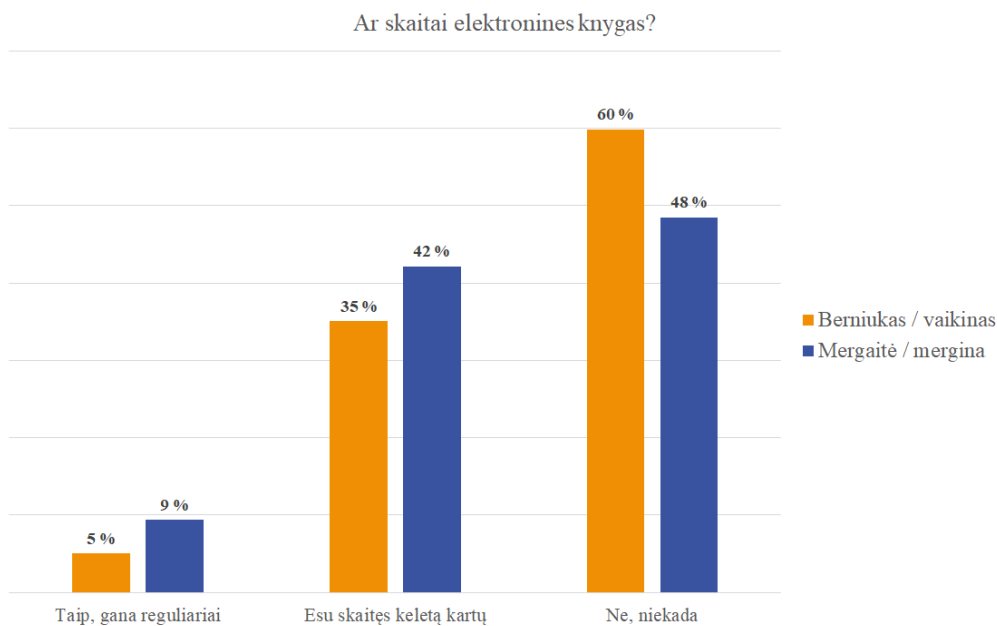
Vaikų buvo klausiama, ar jie skaito elektronines knygas. Atsakymai parodė, kad labai retas mokinys renkasi šį knygų formatą reguliariai (8 proc.). Kad skaitė bent keletą kartų, atsakė 39 proc. respondentų, o kad niekada – daugiau nei pusė visų atsakiusiųjų (53 proc.).

Ar skaitai elektronines knygas?

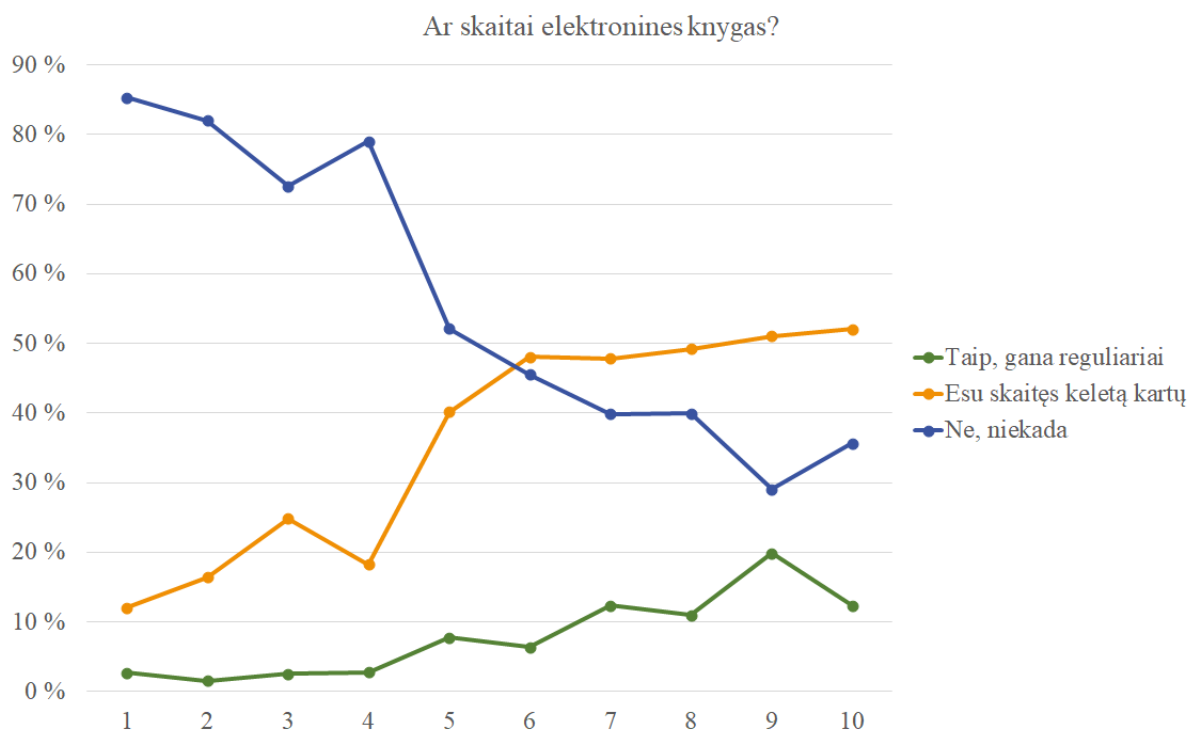
99 grafikas

Taip pat matyti, kad daugiau patirties su šiuo formatu turi mergaitės nei berniukai – jos dažniau teigė, kad skaito gana reguliariai ar kad yra skaičiusios bent keletą kartų, bet, ko gero, tai susiję su tuo, kad mergaitės apskritai daugiau skaito ir joms tai labiau patinka.

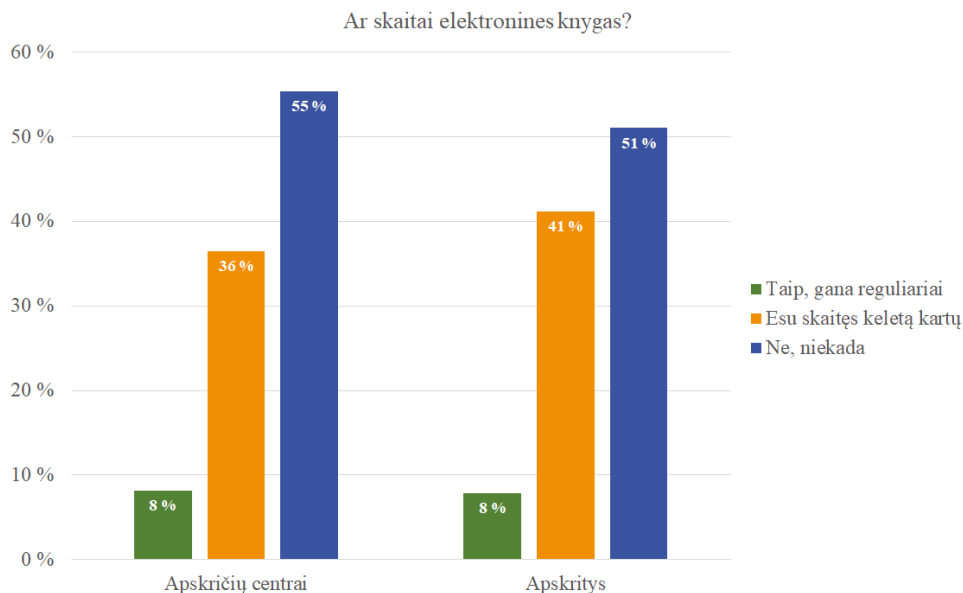
100 grafikas

Kad niekada neskaito elektroninių knygų ar skaitė tik keletą kartų, daugiausia pasirinko žemesnių klasių mokiniai. Ryškus pokytis ima matytis nuo 5 klasės – bent kelis kartus skaičiusių ar reguliariai skaitančių vaikų padaugėja, tačiau su kiekviena klase vėliau pokytis labai nežymus.

101 grafikas

Apskričių centrų ir apskričių atžvilgiu didesnių skirtumų nematyti, visgi kiek stebina tai, kad daugiau niekada neskaičiusių elektroninių knygų vaikų yra iš didžiųjų miestų, taip pat šie vaikai rečiau rinkosi, kad yra jas skaitę bent keletą kartų.

102 grafikas

Kokiose veiklose, susijusiose su skaitymu, norėtumei sudalyvauti? (26 klausimas)

Tyrimas parodė, kad vaikai labiausiai norėtų dalyvauti šiose veiklose, susijusiose su skaitymu ir literatūra: knygų klubuose (dažniausiai įvardyta veikla), skaitovų būreliuose ir konkursuose, viktorinose (literatūrinuose proto mūšiuose), skaitymo iššūkiuose. Taip pat gana daug buvo teigusių, kad nori susitikti su savo mylimais autoriais ir dalyvauti jų knygų pristatymuose. Įdomu, kad nemaža dalis moksleivių nurodė, kad norėtų kurti knygas patys, taigi galima daryti išvadą, kad literatūros pasaulis jiems kelia teigiamas emocijas.

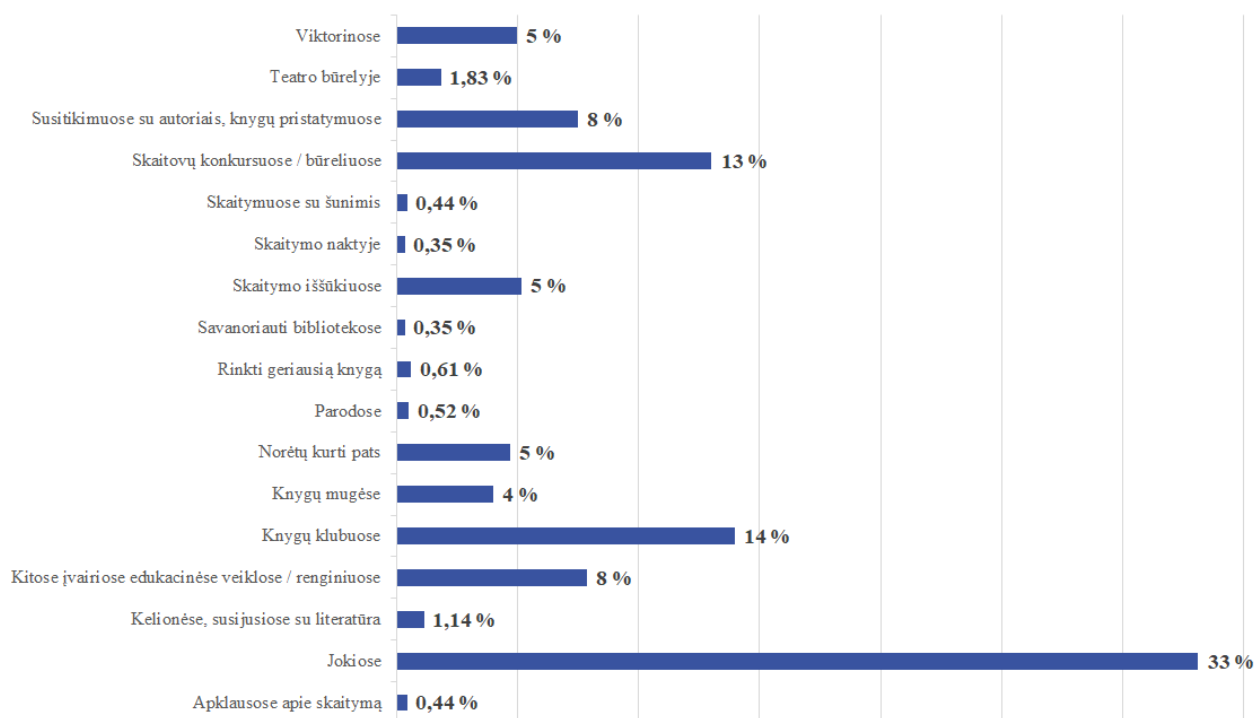
Grafike paminėtos kitos veiklos apima vaikų minėtas olimpiadas, įvairius projektus, knygų ekraizacijų žiūrėjimą, taip pat įdomu, kad buvo sakančių, kad norėtų eiti į bibliotekas ar knygynus ir vienaip ar kitaip įsitraukti į jų veiklą – padėti darbuotojams, savanoriauti.

Vis dėlto tikrai reikšminga dalis vaikų atsakė, kad apskritai nenorėtų dalyvauti jokiose veiklose – net 33 proc. Beveik pusė apklaustųjų į šį klausimą neatsakė išvis arba parašė „nežinau“. Tai rodo, kad trūksta vaikų įtraukties į įvairias veiklas, susijusias su skaitymu, – galbūt siūloma per mažai veiklų arba jos vaikų tiesiog nepasiekia. Kita vertus, buvo dalis respondentų, komentavusių, kad skaitymas – labai asmeniška veikla, tad jie neįsivaizduoja, kokios galėtų būti bendros veiklos, susijusios su skaitymu. Taip pat nemažai vaikų teigė, kad jie susiduria su nerimo, baimės, atstūmimo jausmais, dėl to nesirinktų bendrų veiklų, kuriose dalyvauja daugiau žmonių, taigi tyrimas apie skaitymą parodo ir daug gilesnes mūsų visuomenės problemas.

Dar kitų vaikų atsakymai patvirtina teiginį, kad vaikai dėl vienu ar kitu priežasčių neatranda knygų, kurios jiems būtų įdomios – jie savaime ir tokias veiklas sieja su užsiėmimu, kuriame bus kalbama apie neįdomias knygas (pavyzdžiui: „Jokiose, nes ten KAIP VISADA NUOBUODŽIAUSIŲ KNYGŲ SĄRAŠAS IR TIK KOKIE 5 MOKINIAI IŠ VISOS MOKYKLOS DALYVAUJA. Atleiskit, bet jaunimui parinkite NORMALIAS knygas!“).

Įdomu pastebėti, kad nemažai vaikų, atsakydami į šį klausimą, pabrėžė, kad norėtų, jog veiklos būtų nenuotolinės, taigi aiškiai justai pandemijos sukeltas ekranų nuovargis. Tie, kurie norėtų kažkur dalyvauti, labai dažnai kartojo, kad svarbu būti tarp žmonių, bendrauti, dalytis savo mintimis.

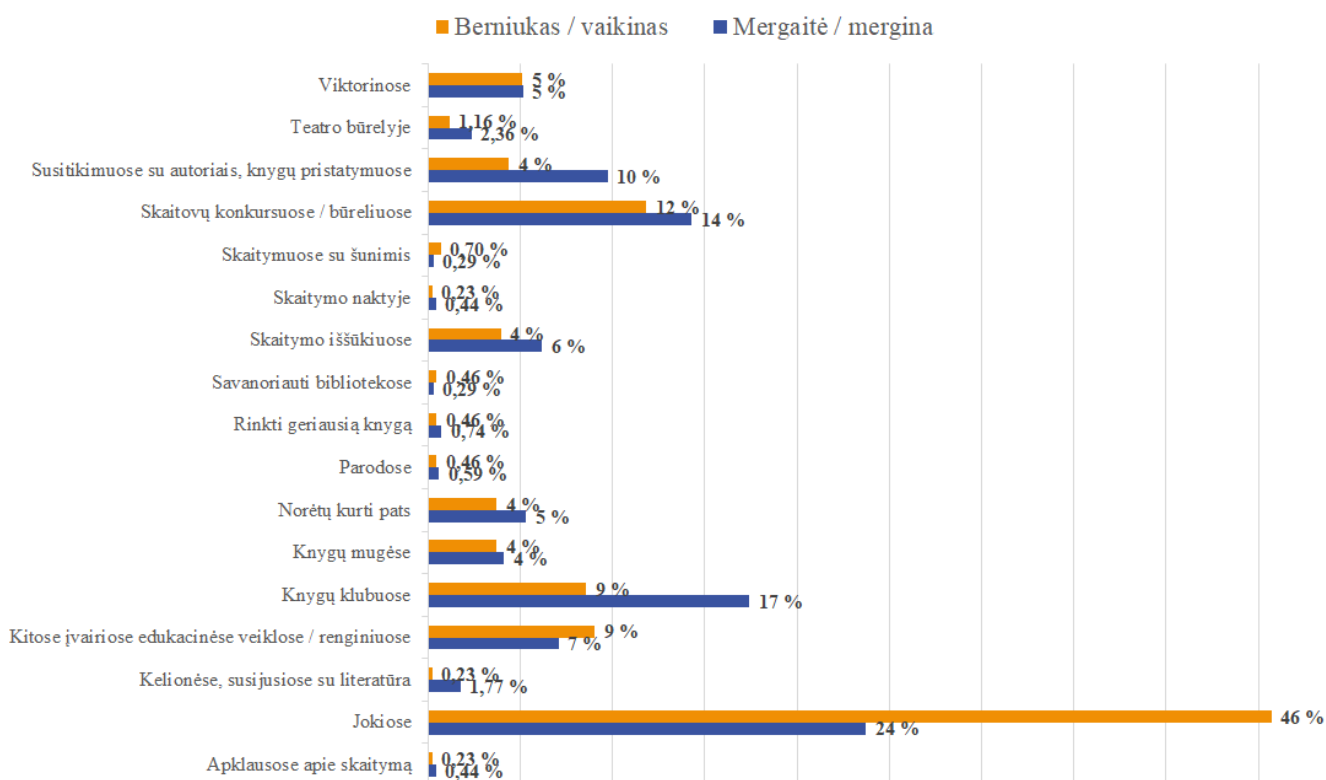
Kokiose veiklose, susijusiose su skaitymu, norėtumei dalyvauti?

103 grafikas

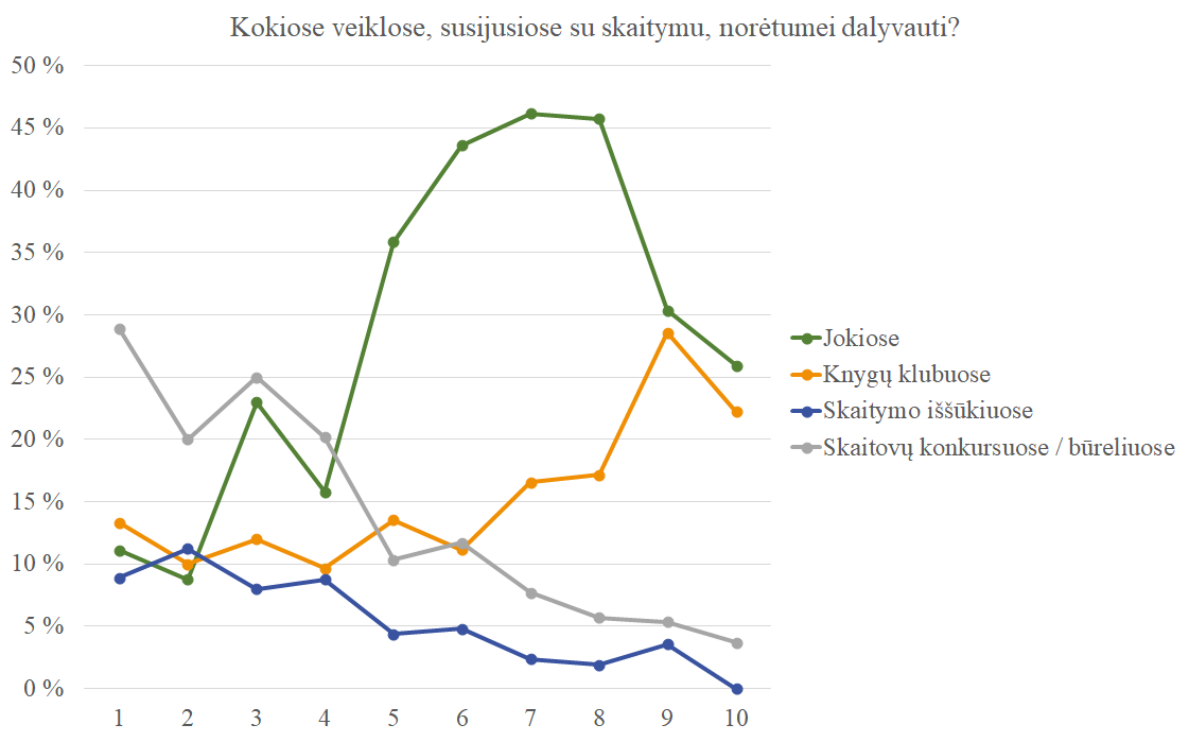
Jeigu pažvelgsime į šio klausimo grafiką, atspindintį pasirinkimus lyties atžvilgiu, pamatysime, kad aiškiai išsiskiria vienas pasirinkimas – kad nenorėtų dalyvauti jokiose veiklose, gerokai dažniau rinkosi berniukai nei mergaitės. Taip atsakė net 46 proc. Nėra nė vienos veiklos, kurią mieliau rinktųsi berniukai nei mergaitės. Kaip dažnesnis mergaičių pasirinkimas ryškiai išsiskiria knygų klubai, taip pat susitikimai su autoriais ir skaitovų konkursai.

Kokiose veiklose, susijusiose su skaitymu, norėtumei dalyvauti?

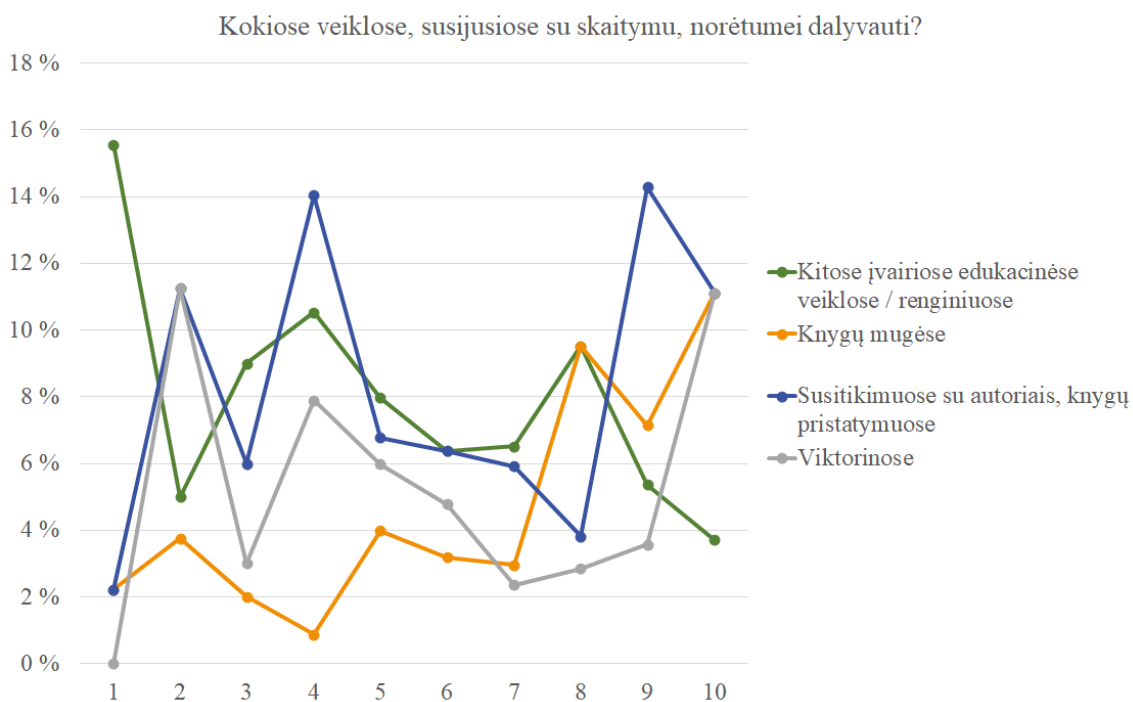

104 grafikas

Kalbant apie klasių pasirinkimus, akivaizdžiai matyti, kad dažniausiai atsakymą „jokiose“ rinkosi 5-8 klasių moksleiviai - mažiausiai skaitanti amžiaus grupė. Knygų klubuose bei susitikimuose su autoriais labiausiai norėtų dalyvauti devintokai bei ketvirtokai. Taip pat šios dvi amžiaus grupės vieningai apskritai paminėjo, kad juos domintų skaitymai naktį. Skaitovų konkursai, skaitymo iššūkiai labiausiai domina pradinių klasių moksleivius. Parodas įvardijo tik pirmokai (beje, itin aktyviai) ir keletas septintokų. Knygų mugės labiausiai domina vyriausius moksleivius - 8-10 klases, o teatro būreliai - penktokus. Asmeninę kūrybą dažniausiai minėjo antrokai ir dešimtokai, tačiau šis pasirinkimas buvo įvardytas ne po kartą visų klasių mokinių, išskyrus devintokus.

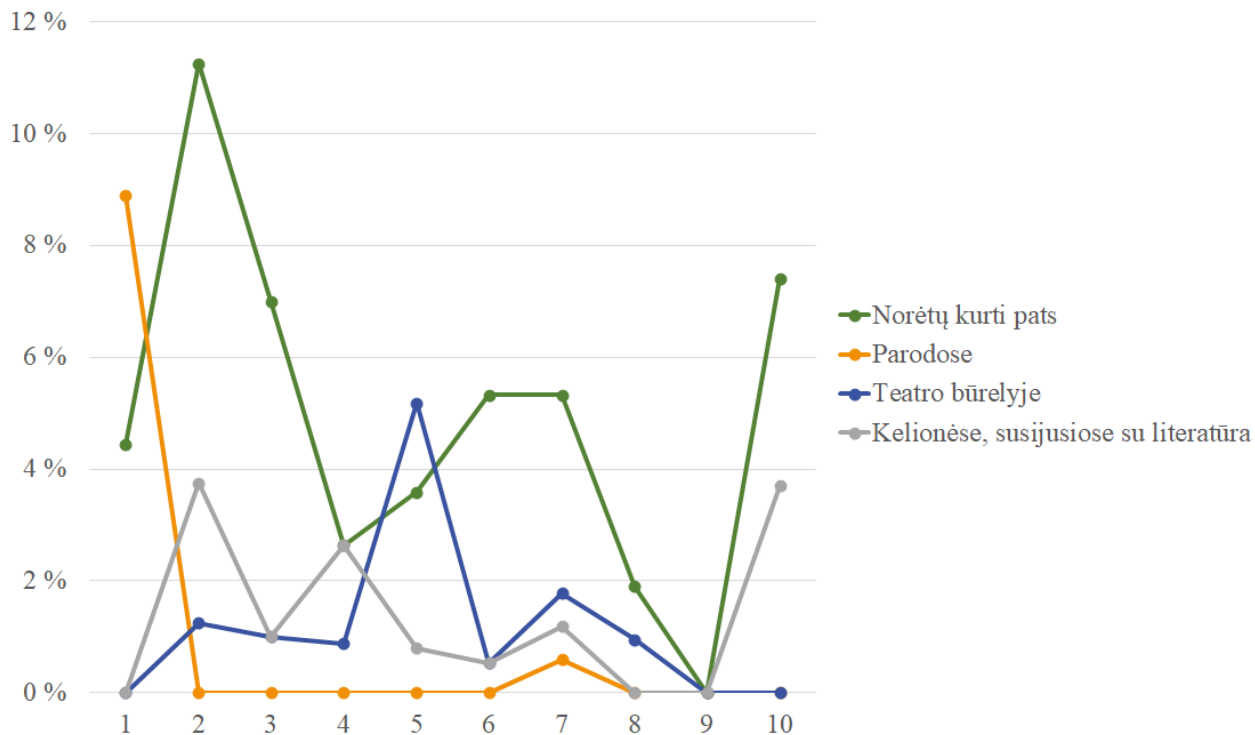

105 grafikas

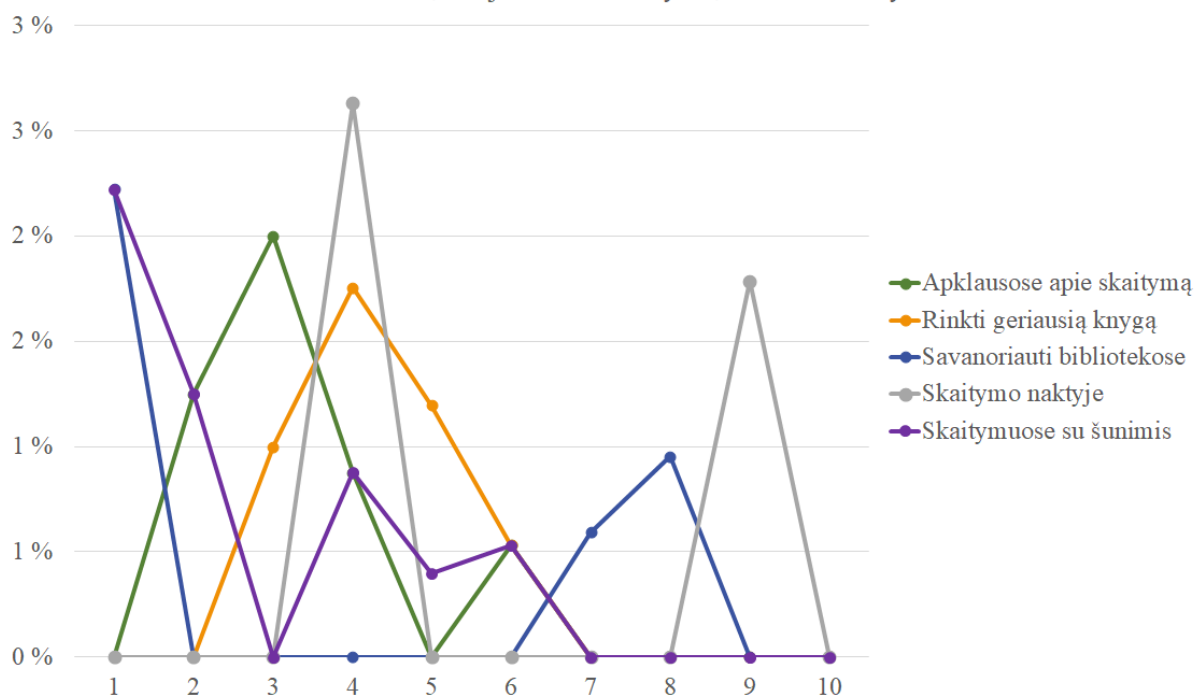
106 grafikas

Kokiose veiklose, susijusiose su skaitymu, norėtumei dalyvauti?

107 grafikas

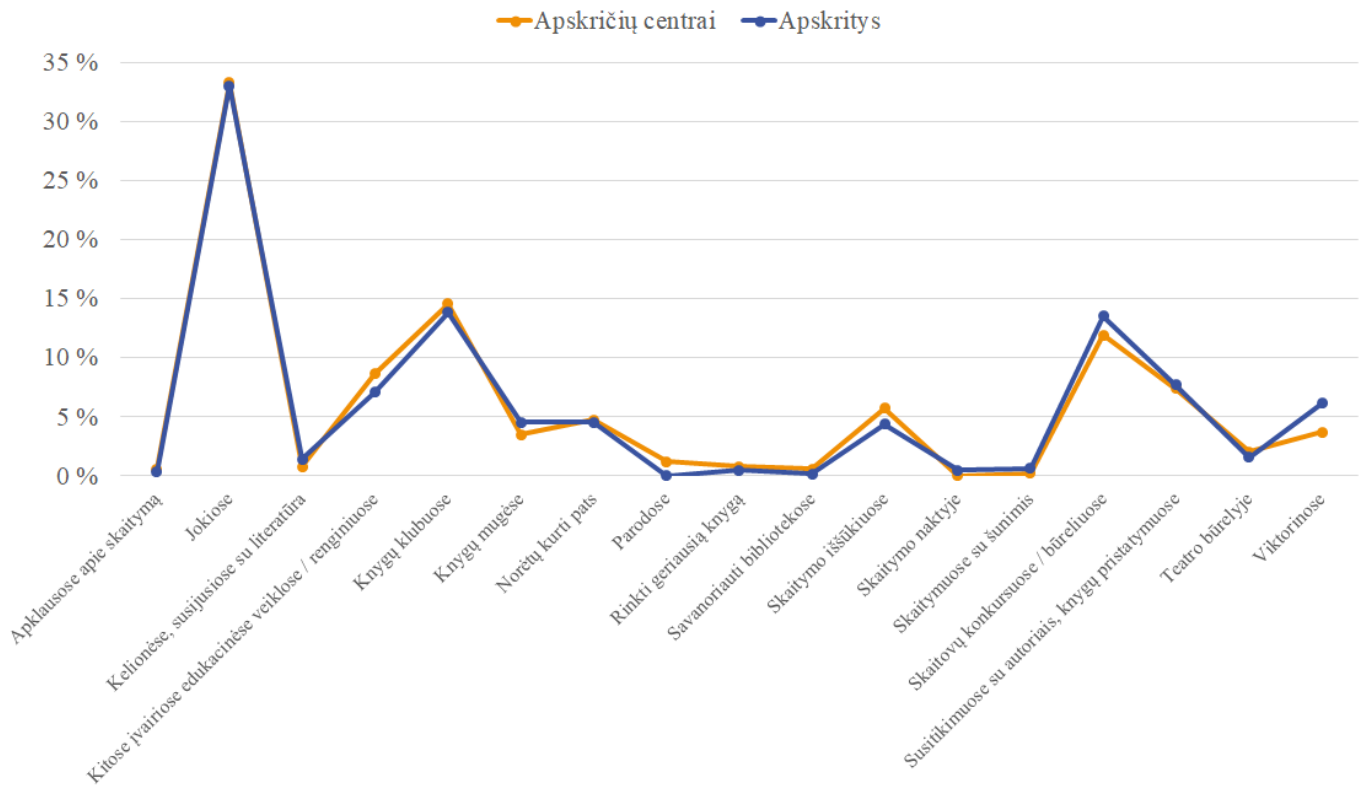
Kokiose veiklose, susijusiose su skaitymu, norėtumei dalyvauti?

108 grafikas

Jokių įdomesnių pastebėjimų lyginant miestus su apskritimis įvardyti negalima – rinktasi itin panašiai.

Kokiose veiklose, susijusiose su skaitymu, norėtumei dalyvauti?

109 grafikas

Tyrimo apibendrinimas

Mėgstamiausios ir kitos patikusios knygos

Vaikai buvo prašomi įvardyti tiek mėgstamiausias, tiek kitas patikusias knygas. Tyrimas parodė, kad daugelis šių skirtingų kategorijų penketukuose esančių knygų kartojasi, vis dėlto įvesta kitų patikusių knygų kategorija leido pamatyti knygas, kurios minimos galbūt rečiau, tačiau vis dėlto mėgstamos ir skaitomos vaikų, taigi galima regėti šiek tiek platesnį vaikų knygų interesų lauką.

Galima teigti, kad A. de Saint-Exupéry knyga „Mažasis princas“ yra absoliuti vaikų favoritė – ji dominuoja tiek mėgstamiausių, tiek kitų mėgstamų knygų penketukuose, taip pat beveik visuose apžvelgtuose pjūviuose.

Taip pat vaikai bendrai kaip mėgstamiausias tęsinių neturinčias knygas minėjo R. Sepetys „Tarp pilkų debesų“, A. Lindgren knygas, Anos Frank „Dienoraštį“. Tyrimas parodė, kad R. Sepetys knygą ir Anos Frank „Dienoraštį“ daug dažniau įvardija mergaitės, o A. Lindgren knygas – berniukai. 1–4 kl. moksleiviai išskyrė į bendrą penketuką nepakliuvusias Janoscho „Panama labai graži“, E. B. White „Šarlotės voratinklį“, 5–8 kl. M. Twaino „Tomo Sojerio nuotykius“. 9–10 kl. penketuke – net 4 bendrame penketuke nematytos knygos: K. Borutos „Baltaragio malūnas“, O. Wilde'o „Doriano Grėjaus portretas“, J. Grušo „Meilė, džiazas ir velnias“, H. Morris „Aušvico tatuiruotojas“. Visi šie kūriniai, išskyrus paskutinįjį, yra mokyklos literatūrinėje programoje.

Ne iš programinių kūrinių, respondentai minėjo tokius lietuvių autorių kūrinius: J. Vilės ir L. Itagaki „Sibiro haiku“, K. Gudonytės „Ida iš šešėlių sodo“, D. Vaitkevičiūtės „Trise prieš mafiją“. Taip pat gana populiarūs S. Paltanavičiaus, V. Račicko, T. Dirgėlos, V. Šidlausko, I. Zarambaitės, U. Kaunaitės kūryba. Tačiau bendrai galima teigti, kad lietuvių autoriai visose kategorijose savo populiarumu gerokai atsilieka nuo užsienio autorių. Išskirti galima būtų tik „Sibiro haiku“, kuri savo minėjimu dažniu tiek tarp mergaičių, tiek tarp berniukų nė kiek nenusileidžia užsienio autorių tekstams.

Jei kalbėtume apie mėgstamiausių knygų serijas, galėtume tvirtai teigti, kad čia karaliauja „Haris Poteris“. Ši J. K. Rowling fantastinė knygų serija dominuoja tiek tarp mėgstamiausių, tiek tarp kitų mėgstamų ciklus turinčių knygų. Šios serijos knygos taip pat dominuoja ir žvelgiant į atskiras dažniausiai minėtas ciklų knygas. Be „Haris Poteris“ atskirų ciklų knygų, taip pat labai dažnai minimos „Nevykėlio dienoraščio“ serijos knygos. Kitos atskiros knygos į nė vieną penketuką nepateko. Analogiška situacija ir žvelgiant į kitas vaikų mėgstamas ciklines knygas.

Taip pat kaip mėgstamiausias respondentai įvardijo „Nevykėlio dienoraščio“, H. Webb „Gyvūnų istorijų“, J. Flanagan „Žvalgo mokinio“, K. B. Bradley „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“ serijas. „Nevykėlio dienoraštį“ ir „Žvalgo dienoraštį“ gerokai dažniau skaito berniukai. Be šių minėtų knygų, jiems taip pat itin patinka P. van Loono knygos. Mergaitės į sąrašo viršų kelia „Gyvūnų istorijas“ bei „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“. Taip pat joms patinka R. R. Russell „Prietrankos dienoraščio“ serija.

1–4 kl. moksleiviai išskyrė į bendrą penketuką nepakliuvusias P. van Loono „Vilkolakiuko Dolfo“, T. Dirgėlos „Domo ir Tomo“ ir D. Walliamso „Blogiausių pasaulio vaikų“ knygas. 5–8 kl. vaikai minėjo K. Ohlsson ciklą „Stiklo vaikai“. Susidomėjimas tęsinius turinčiomis knygomis tarp 9–10 kl. moksleivių labai menkas. Čia, kaip ir neserijinių knygų atveju, matome, kad minimos serijinės knygos, kurių nėra bendrame penketuke (išskyrus „Haris Poteris“) – S. Meyer „Saulėlydis“ ir V. Aveyard „Raudonoji karalienė“.

Iš lietuvių autorių serijinių knygų labiausiai vaikai mėgsta T. Dirgėlos „Domo ir Tomo“, V. V. Landsbergio „Arklis Dominyko“, L. Žutautės „Kakės Makės“ ir N. Vaitkutės „Tamsa, kuri prabudo“ bei „Klampynių kronikų“ knygas.

Kaip jau minėta, prie kitų savo mėgstamų knygų bendrai respondentai dažniausiai minėjo tas knygas, kurias ir prie mėgstamiausių: A. de Saint-Exupéry knyga „Mažasis princas“, A. Lindgren „Pepė Ilgakojinė“, M. Twaino „Tomo Sojerio nuotykių“, R. Sepetys „Tarp pilkų debesų“, J. Vilės ir L. Itagaki „Sibiro haiku“. Berniukai taip pat renkasi A. Lindgren knygą „Padaužų kiemo vaikai“, o mergaitės – O. Wilde'o „Doriano Grėjaus portretą“.

Pjūviai pagal amžių parodė, kad, be iki tol minėtų prie mėgstamiausių knygų, 1–4 kl. vaikai taip pat dar mielai skaito O. Preusslerio „Vaiduokliuką“, o 9–10 kl. mokiniai – W. Shakespeare'o „Romeo ir Džiuljetą“ ir I. Šeiniaus „Kuprelį“, kurie vėlgi yra programinės literatūros dalis. Kaip kitas mėgstamas knygas vaikai minėjo šiuos lietuvių autorius ir jų knygas: V. Račicko „Gyveno kartą Lukošius“, D. Opolskaitės „Ir vieną kartą, Riči“, E. Daciūtės ir A. Kiudulaitės „Laimė yra lapė“, Rebekos Unos „Atjunk“ ir kt.

Iš ciklus turinčių knygų vaikai kaip taip pat patinkančią knygą dažnai minėjo Knisterio seriją „Ragana Lilė“. Kaip kitą patikusią lietuvių autorių knygų seriją respondentai, be jau minėtų prie mėgstamiausių knygų, dar išskyrė R. Savickytės „Adelės dienoraštį“. Tačiau žvelgiant į atskirus pjūvius pagal lytį ar klases jokių įdomesnių pastebėjimų padaryti negalima – situacija labai panaši kaip ir pačių mėgstamiausių knygų kategorijos penketukuose.

Apskritai apibendrinant galima teigti, kad mėgstamiausiomis ar apskritai mėgstamomis įvardijamos dažniausiai laiko patikrintos, žinomų rašytojų knygos. Taip pat vaikai dažniau mini serijų neturinčias knygas, tačiau tai, žinoma, tiesiogiai susiję su tuo, kad apskritai tokių rinkoje yra daugiau. Jeigu perskaito knygų tęsinius turinčias knygas, paprastai vaikai yra linkę skaityti ir kitas dalis.

Skirdami apskričių centrus ir apskritis, tyrimo rengėjai tikėjosi pamatyti didesnių skirtumų tarp didžiųjų miestų ir jų apylinkių, tačiau tyrimas parodė, kad tai neturi praktiškai jokios įtakos vaikų mėgstamų knygų pasirinkimams. Šiek tiek kita geografinė įtakos tendencija matyti kalbant apie vaikų skaitybos įpročius – čia galima įžvelgti tam tikrų skirtumų.

Skaitybos įpročiai

Skaitybos įpročių apibendrinimas pateikiamas remiantis į tyrime išsiskeltus uždavinius bei pasukutinį jų integruojant į kiekvieno uždavinio apibendrinimą.

1. Kokiai daliai vaikų patinka / nepatinka skaityti ir kaip dažnai jie tai daro?

Apskritai galima teigti, kad bendra situacija, kalbant apie vaikų pomėgį skaityti, nėra bloga, nors labai gera pavadinti turbūt irgi negalėtume. Kiek daugiau nei penktadaliui apklaustų vaikų skaityti labai patinka, beveik pusei jų skaityti gana patinka. Taigi didžioji dalis – apie 70 proc. – vaikų apskritai mėgsta skaityti. Taip pat akivaizdus ryšys tarp to, ar vaikui patinka skaityti ir kaip dažnai jis tai daro. Beveik tiek pat vaikų – apie 70 proc. – skaito pakankamai dažnai: daugiau nei pusę šio procento dalies sudaro tie, kurie tai daro kasdien arba beveik kasdien, likusi dalis – bent vieną ar kelis kartus per savaitę.

Truputį mažiau nei trečdaliui skaityti nelabai patinka, o kad visai nepatinka, teigia kiek mažiau nei 7 proc. Tokia pat panaši dalis vaikų skaito per retai, o dešimtadalis visų respondentų neskaito išvis.

Mergaitėms skaityti patinka tikrai labiau nei berniukams, šie dvigubai dažniau teigia, kad skaityti jie nemėgsta išvis. Mergaitės taip pat skaito dažniau nei berniukai.

Tyrimas rodo, kad labiausiai skaityti patinka patiems mažiausiems vaikams (1-2 kl.), ši amžiaus grupė ir skaito dažniausiai. Vėliau šis rodiklis krinta, taigi nerimą kelia tai, kad mažėjančiam vaikų norui skaityti neigiamą įtaką gali turėti mokymosi institucijos. Tiesa, būtina pabrėžti, kad vaikų skaičius, kuriems bent jau gana patinka skaityti, tarp skirtingų amžiaus grupių yra gana stabilus, tačiau jis beveik niekada neviršija 50 proc.

Daugiausia sunkumų, susijusių su skaityba, patiria maždaug 5-8 klasės mokiniai. Būtent nuo 5 klasės daugėja vaikų, kuriems skaityti nepatinka ir skaito jie labai retai arba niekada. Šis rodiklis krinta nuo 9-os klasės.

Taip pat tyrime buvo domimasi ir kaip dažnai vaikai skaito ne tik bendrai, tačiau ir ne mokymosi tikslais. Beveik trečdalis teigia, kad kasdien ar beveik kasdien, penktadalis jų skaito tik mokymosi tikslais, dažniausiai berniukai. Laisvalaikiu daugiausia skaito pradinukai. Šie rezultatai labai panašūs į klausimo apie bendrą skaitymo dažnį, tad galima daryti prielaidą, kad vaikai nedaro akivaizdžios skirties tarp skaitymo mokymosi ir ne mokymosi tikslais.

Tyrimas parodė, kad didžiuosiuose miestuose vaikai linkę skaityti šiek tiek dažniau.

2. Kokie yra vaikų skaitybos įpročiai?

Absoliuti dauguma vaikų knygas renkasi patys (80 proc.), daugumai šių vaikų skaityti patinka. 16 proc. vaikų knygas parenka suaugusieji – dažniausiai pradinukams ir tiems, kurie skaityti mėgsta ne taip labai. Mergaitės taip pat yra linkusios kreiptis rekomendacijų į draugus.

Pagrindinis motyvas, kodėl vaikai skaito, yra tai, kad jiems tai daryti įdomu – ypač dažnai taip teigė pradinė klasių moksleiviai. Taip pat vaikai dažnai išskiria skaitymą kaip žinių suteikiančią veiklą ir būtent tai juos motyvuoja skaityti. Beveik penktadalis pažymėjo, kad skaito, nes reikia, t. y. jiems yra liepiama tai daryti. Vėlgį, taip dažniausiai teigė berniukai. Jeigu vis dar yra nuogąstavimų, kad tradicinę knygą turėtų pakeisti elektroninės, tyrimas rodo, kad bent jau greitai, atrodo, taip neturėtų nutikti. Reguliariai elektronines knygas skaito mažiau nei dešimtadalis vaikų, dažniausiai – mergaitės. Daugiau nei pusė vaikų nėra skaitę elektroninės knygos nė karto. Jei elektronines knygas skaito bent retkarčiais, tai vyresni vaikai.

3. Kaip patys vaikai vertina skaitymą ir savo skaitybos įpročius?

Kad skaito pakankamai, mano mažesnė dalis vaikų – apie 40 proc. Mergaitės dažniau linkusios vertinti savo skaitybą kaip nepakankamą, tačiau labai nežymiai. Savo skaitybą kaip pakankamą labiau linkę apibūdinti jaunesni moksleiviai, maždaug iki 5-6 klasės, taip pat vaikai, gyvenantys didžiuosiuose miestuose. Be to, vaikai, kurie skaito dažnai, dažniau ir buvo linkę teigti, kad skaito pakankamai.

Kad skaityti svarbu, teigia absoliuti dauguma moksleivių – beveik 90 proc., dažniau mergaitės ir pradinė klasių moksleiviai. 8 proc. abejoja skaitymo nauda, daugiausia – berniukai. Manantys, kad skaityti svarbu, atsakė, kad skaityti jiems labai patinka ir jie tai daro dažnai. Net tie, kurie mano, kad skaito nepakankamai, dažniausiai atsakė, kad, jų manymu, skaityti svarbu. Taigi skaitymo svarba – tvirtai vaikus supančios aplinkos įteigtas dalykas.

Skaitymą vaikai daugiausia sieja su būdu įgyti žinių (beveik pusė atsakiusiųjų). Panašiai tiek pat kartų šį atsakymą pasirinko tiek mergaitės, tiek berniukai. Taip pat beveik trečdalis įvardijo skaitymą kaip turiningą laiko leidimo būdą, dažniausiai tai darė mergaitės ir patys vyriausi moksleiviai.

Su neigiamais aspektais (laiko švaistymu, būtinybe) skaitymą sieja beveik šeštadalis respondentų, daugiausia – berniukai ir amžiaus grupė, susidurianti su didžiausiais skaitybos iššūkiais, vaikai, skaitantys retai. Vaikai, kuriems skaityti yra viena iš atsipalaidavimo ir atsiribojimo nuo realybės formų, paprastai skaito dažnai.

4. Kokios aplinkybės ar veiksniai juos paskatintų skaityti daugiau?

Dažniausiai įvardijamos vaikų neskaitymo priežastys yra laiko trūkumas (dažniau išskyrė mergaitės) ir nepakankamai juos sudominančios knygos (dažniau išskyrė berniukai), taip pat dažnai buvo teigiama, kad neskaityta, nes trūksta motyvacijos ar tiesiog, kad nepatinka skaityti išvis. Laiko faktorius aktualesnis vyresniems vaikams, ypač nuo 8 klasės.

Kaip matyti iš kitų tyrimo klausimų atsakymų, knygos įdomumo faktorius yra vienas esminių, kurį vaikai įvardija kaip motyvuojantį skaityti, todėl svarbu suvokti, ką konkrečiai galvoje turi vaikai vartodami šį žodį. Visų pirma, vaikams įdomiausios nuotykinės knygos, taip pat juos prajuokinančios knygos. Dažnai buvo minimi fantastikos ir magijos elementai. Šiuos dalykus labiausiai mėgsta berniukai. Kiek rečiau, bet pakankamai dažnai vaikai vardijo tikrais faktais paremtas knygas, detektyvinius elementus ir knygoje veikiančius gyvūnus – visa tai labiau domina mergaites.

Tikėtina, kad prie vaikų skaitymo skatinimo galėtų prisidėti šios jų pačių įvardytos su skaitymu susijusios veiklos: knygų klubai, skaitovų būreliai ir konkursai, literatūriniai protų mūšiai, skaitymo iššūkiai. Taip pat vaikus domina susitikimai su knygų autoriais. Daug vaikų akcentavo, kad jie norėtų, jog tokios veiklos nebūtų nuotolinės.

Tačiau apskritai beveik pusė respondentų į šį klausimą neatsakė, o tai rodo, kad galbūt jie išvis nežino, kokios būtų galimos veiklos, trūksta jų pasiūlos. Deja, bet net trečdalis atsakė, kad nenorėtų dalyvauti jokiose panašiose veiklose, dažniausiai – berniukai ir 5–8 klasių moksleiviai.

5. Kaip dažnai vaikai renkasi skaityti knygą, palyginti su kitomis veiklomis?

Vaikų buvo prašoma prioretizuoti skaitymą kitų veiklų kontekste. Skaitymas tarp kitų keturių veiklų yra tik ketvirtoje vietoje, nors tai nėra drastiškas atotrūkis. Aukščiausiai skaitymą kėlė mergaitės ir pradinių klasių moksleiviai ir, nenuostabu, vaikai, kurie mėgsta skaityti, dažnai lankosi bibliotekoje. Daugiausia vaikai mėgsta leisti laiką ir žaisti su draugais (ketvirtadalis atsakiusiųjų) – tai veikla, kurią vienodai mėgsta tiek berniukai, tiek mergaitės. Taip pat žiūrėti filmus, žaisti kompiuterinius žaidimus. Pastarąją veiklą daugiausia buvo linkę rinktis tie vaikai, kurie išvis nemėgsta skaityti, taigi galima teigti, kad didžiausias knygos konkurentas visgi ir yra kompiuteriniai žaidimai.

Mažiausiai vaikams patinka naršyti internete, nors, kaip svarstoma tyrime, šią vietą galėjo nulemti abstraktus tyrėjų įvardijimas.

6. Ar ir kiek artimiausia aplinka (namai, mokykla) veikia vaikų skaitybos įpročius?

Galima teigti, kad yra tiesioginė koreliacija tarp namų aplinkos ir vaikų skaitymo įpročių. Dauguma vaikų (beveik pusė) teigia, kad ne visiems jų namiškiams patinka skaityti, daugiausia – mergaitės. Kad nepatinka, atsakė tik 4 proc. vaikų, o kad patinka visiems – apie 40 proc. Kad patinka, dažniau teigė berniukai ir didesniuose miestuose gyvenantys moksleiviai. Taigi bendrą skaitymo aplinką galima būtų vertinti gana teigiamai.

Taip pat daugiau nei pusė moksleivių teigia, kad jų tėvai ar globėjai domisi jų skaitymu. Visgi kuo vyresnis vaikas, tuo paprastai jis dažniau linkęs teigti, kad jo aplinkoje nemėgstama skaityti ir kad jo paties skaitymu nesidomima.

Dažniausiai vaikai linkę dalytis mintimis apie savo perskaitytas knygas su pačia artimiausia aplinka – tėvais, broliais ar seserimis ir pan., taip pat su draugais ir mokytojais. Su mokytojais daugiausia noriai apie knygas kalbasi pradinukai. Mažiausiai vaikai dalijasi mintimis su bibliotekininkais. Mergaitės yra labiau linkusios tai daryti. 14 proc. apie knygas nesikalba išvis – net dvigubai dažniau taip teigė berniukai, taip pat vyresni vaikai.

Apskritai teigiamai vertinti savo skaitymo aplinką, tėvų įsitraukimą ir labiau su jais dalytis savo mintimis linkę tie vaikai, kurie sako, kad patys mėgsta skaityti ir jie tai daro gana dažnai, taip pat tie, kurie mano, kad skaityti yra svarbu, kurie skaitymą sieja su teigiamais dalykais, tokiais kaip turiningas laiko praleidimas ir pan. Tyrimas rodo, kad jeigu tėvai domisi vaiko skaityba, tuomet jis paprastai yra linkęs su jais savo mintimis apie knygas dalytis dažniau.

Tyrimas nepadėjo vienareikšmiškai atsakyti į klausimą, ar mokytojų užduodama skaityti literatūra mokykloje vaikų yra vertinama prasčiau nei pačių vaikų pasirenkamos knygos. Atsakymai pasiskirstė labai tolygiai – panašiai vaikų teigė, kad ji tokia pati įdomi ir kad ne tokia, be to, trečdaliui buvo sunku atsakyti. Tačiau palankiau mokytojos užduodamą skaityti literatūrą vertina pradinukai, t. y. tie vaikai, kurie ir taip pozityviau nusiteikę skaitymo atžvilgiu. Tad būtų galima svarstyti, kad vis dėlto su amžiumi vaikai kritiškiau žiūri į mokyklos aplinkos siūlomą literatūrą. Be to, kuo vaikas mažiau mėgsta skaityti ir tai daro rečiau, tuo jis dažniau teigia, kad paties pasirinkta knyga jam yra įdomesnė.

7. Ar biblioteka yra lankoma vaikų vieta?

Tyrimas parodė, kad bibliotekos dar taip pat turi kur pasitempti, siekiant bibliotekas paversti vieta, kurioje vaikai lankytųsi dažniau. Tik 5 proc. vaikų teigia, kad apsilanko joje kas savaitę, o 14 proc. nesilanko išvis, dažniausiai – berniukai. Berniukams rečiau knygas perka ir tėvai bei jie tai rečiau daro patys. Apie trečdalis moksleivių teigia, kad ateina į biblioteką dažniau nei kartą per mėnesį, tai dažniau daro mergaitės ir pradinių klasių moksleiviai, išskyrus pirmokus, bei didesnių miestų gyventojai. Bibliotekose gerokai rečiau lankosi skaityti nemėgstantys, manantys, kad tai daryti nesvarbu, vaikai.

Keli labai bendri pastebėjimai, paremti tyrimu:

- Daugumai vaikų patinka skaityti ir didesnei jų daliai tai siejasi su pozityviais dalykais;
- Mergaičių skaitybos situacija, kaip ir manyta iki šiol, yra daugeliu aspektų geresnė nei berniukų;
- Tikėtina, kad kuo mažesnis vaikas, tuo jis patiria mažiau skaitybos sunkumų, o ypač probleminė grupė yra 5-8 klasių moksleiviai;
- Galima pastebėti šokią tokią, nors ir nežymią, tendenciją, kad bendra skaitybos situacija didesniuose miestuose yra geresnė;
- Artima aplinka turi didelę įtaką vaiko skaitybai – ji gali tiek pagerinti, tiek pabloginti ją;
- Nematyti itin didelio technologijų dominavimo ir įtakos vaikų skaitybai ir jos įpročiams.